Α, 5 ΠΡΑ.
Η Φίλεργος

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικὸν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Β'. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1878 ΤΕΥΧΟΣ ΙΔ.

ΥΠΟΜΕΙΝΟΝ!... ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΜΕΤΑ ΣΟΥ.

(Μελέτη).

—

Τοῖς διακελεύμασί μου πειθόμενος ἠκολούθησας τὰς ἀνωρυγμένας καὶ ἀποτόμους ὁδοὺς, τὰς μᾶλλον δυσβάτους ἀτραπούς, ἐπορεύθης παραπλεύρως τῶν ἀβύσσων τῶν χαραδρῶν καὶ τῶν βαράθρων, διέβης τὰ μεμιασμένα τέλματα, τὰ μᾶλλον δύσφημα δάση, κατῴκησας τόπους ἀνιέρους, πόλεις πολιορκουμένας, ἐν λιμῷ, καιομένας καὶ καταστρεφομένας, καὶ ὑπέμεινας!

Πρὸ σοῦ διέβη ἡ βρωτολοιγὸς πανώλης, οἱ ὁρμητικοὶ καὶ μανιώδεις χείμαρροι, ἡ θύελλα τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου, εἶδες τὰς τρικυμίας ἐν ἀπάσῃ αὐτῶν τῇ ὀργῇ, τοὺς πολέμους καταστρέφοντας καὶ ἐρημοῦντας, τοὺς ἀνθρώπους ραπίζοντας καὶ δερομένους, βλασφημοῦντας καὶ ὑβριζομένους, ἀλληλοσφαζομένους, τοὺς ἰοβόλους ὄφεις εἶδες μέχρις τῆς ἑστίας σου, τῆς στέγης σου, διολισθαίνοντας καὶ ὑπέμεινας!...

Ἡ ὑποκρισία, ἡ δολιότης, ἡ ἀπάτη, ἡ πανουργία κρύφα σὲ κατεσπάραξαν, ἡ συκοφαντία σὲ κατέφθειρεν, οἱ ἄφρονες σὲ ἐνέπαιξαν, ὁ σοφὸς σὲ εὐσπλαγχνίσθη, ὁ πλούσιος σὲ κατεφρόνησεν, ὁ πτωχὸς σὲ ἐξεμεταλλεύθη, οἱ ἀπολωλότες σὲ ἐμίσησαν, ὁ λῃστὴς σὲ ἐκήρυξεν ἀνδρεῖον, ὁ ἀσελγὴς σὲ ἐδακτυλοδείκτησε, πλὴν οὐ ὑπέμεινας!...

Ὁ θάνατος ἔστη παρὰ τὴν θύραν σου, ἡ νόσος ἐπειράθη νὰ σὲ ἐξασθενήσῃ, ἡ δυστυχία νὰ σὲ καταστρέψῃ, οἱ ἄνθρωποι σὲ ἥρπασαν τὰ ὑπάρχοντά σου, οἱ σοὶ σὲ ἐβασάνισαν, σὲ ἐγκατέλειψαν, σὲ ἐπρόδοσαν, νύκτα καὶ ἡμέραν οἱ δαίμονες ἐμυκῶντο παρὰ τὴν κατοικίαν σου, καὶ ἄνευ στηρίγματος, ἄστεγος, ἀνέστιος, ἄφιλος, πτωχὸς, ὑπέμεινας πάλιν!...

Πρὸς τί λοιπὸν φοβεῖσαι τὸν κόσμον καὶ τὰ γεγονότα; Τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐνίκησας! τὰ γεγονότα, τὰ ἐκέρδισες, καὶ ἐν τοσούτῳ τὸ μέτωπόν σου κλίνει πάντοτε θλιβερῶς πρὸς τὴν γῆν, ἡ φωνὴ κακούργου τινὸς σοὶ ἐμποιεῖ τρόμον, καὶ ἡ σκιὰ Μεγαίρης τινὸς σὲ ταράσσει καὶ ἐπιταχύνει τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας σου.

Ὦ! Ἐγέρθητι! Ἐγέρθητι! Γνώρισον ἐπὶ τέλους τὴν ἰσχύν σου. Δὲν ἐννοεῖς λοιπὸν, δὲν θέλεις νὰ ἐννοήσῃς, ὅτι χεῖρ ἰσχυρὰ σὲ ὑποστηρίζει, σὲ διαφυλάττει καὶ σὲ ὁδηγεῖ πρός τι μυστηριῶδες πεπρωμένον τοῦ ὁποίου τὸ μεγαλεῖον παραβάλλεται πρὸς τὸ ἄπειρον τῶν διαπραχθέντων κινδύνων.

Βάδιζε, βάδιζε ἀφόβως ἐν τῇ ζωῇ καὶ γίνωσκε καλῶς ὅτι ἐὰν ὑπερενίκησας ἅπαντα τὰ ἐμπόδια. ἠψήφησας ἅπαντας τοὺς κινδύνους, ἐὰν ἔμεινας ἀπαθὴς ἐν τῇ κακουχίᾳ, στιβρὸς ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ὑπομονητικὸς, ἀκλόνητος ἀπέναντι τῆς εἱμαρμένης, γλυκὺς καὶ ἁπλοῦς εἰς τὰς βραχείας στιγμὰς τῆς εὐτυχίας, οὐδενὶ ἄλλῳ, ἢ τῇ δυνάμει ταύτῃ ταῦτα πάντα ὀφείλεις.

Πλὴν οὐδὲν, οὐδὲν ἐπὶ τούτου θέλει σὲ καταπείσει. Πάντοτε θέλεις ἀρνεῖσθαι ὅτι οἱ ἐκλεκτοὶ ῥίπτονται εἰς τὴν παλαίστραν ὅπως μετὰ θηρίων ἀγρίων πολεμήσωσιν, ὅτι ἐγκαταλείπονται εἰς τὰς κακοδαιμονίας τῆς τύχης, εἰς τὸ ὄνειδος καὶ τὰς μομφὰς αὐτῆς.

Ἐν τοσούτῳ ἤγγικεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἡ ἐπὶ πολὺ κεκρυμμένη αὕτη δύναμις ἀναπτυσσομένη αὐτομάτως θέλει σὲ ὑποχρεώσει ὅπως πιστεύσῃς. Αἱ πρῶται αὐτῆς ἐκδηλώσεις ἀναμφιβόλως θέλουν σὲ ἐκπλήξει, θέλουν σὲ ταράξει ἴσως, πλὴν τότε θέλω εἶσθαι ἐκεῖ ὅπως σὲ πείσω καὶ σὲ βοηθήσω ὅπως διευθύνῃς τὰς δυνάμεις ἅστινας θέλει παραγάγει ἐν σοὶ, ὅπως σήμερον ἠμπορῶ νὰ σὲ εἴπω.

Τυφλὲ καὶ Ἄφρον! ἂν δὲν προσεβάλεσο τόσον ἀπηνῶς ἐν τοῖς αἰσθήμασί σου, ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τόσον βαναύσως ἂν δὲν κατεπάτουν τὰς λεπτότητας τῆς ψυχῆς σου καὶ τὰς ἁβρότητας, ἐὰν δὲν κατεπλήγονον ὅλας σου τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας, ἂν ἀπαύστως δὲν ἀνέξεον τὰς πληγάς σου ἤθελες ἀγαπήσει τὸν κόσμον τοῦτον βεβαίως.

Ἤθελες τὸν νομίσει καλὸν καὶ κρίνει κατὰ τὴν σὴν τιμιότητα, εἰλικρίνειαν καὶ δικαιοσύνην, καὶ δὲν ἤθελες ἤδη δοκιμάσει διὰ τὰς ἀδικίας του, τὸ ἄσπονδον τοῦτο μῖσος, τὴν ἀκαταμάχητον ταύτην ὤθησιν διὰ τὰς φαυλότητάς του, τὰς χαμερπείας του, τὰς προδοσίας του, τὰς ὑποκρισίας του, τὸν ἐγωϊσμόν του καὶ τὴν ἀλαζονείαν του.

Δὲν ἤθελες ἔτι αἰσθανθῆ, τὴν ἁγίαν ἐκείνην ἀντιπάθειαν, ὅταν μόνον ἡ σκιὰ τῶν κακῶν σὲ προσεγγίζῃ, καὶ οὐδόλως ἤθελες γογγύσει τόσον πικρῶς ὡς ἐκ τῆς ἀδυναμίας εἰς ἣν εὑρίσκεσαι διὰ νὰ ἀποδιώξῃς τὸ κακὸν ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγαπᾷς καὶ σέβεσαι.

Ἄ! αἱ ἀναμνήσεις αὗται τὰς ὁποίας δὲν δύνασαι νὰ ἐκδιώξῃς, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀπαύστως ἀνέρχονται ἐκ τῆς καρδίας σου εἰς τὰ χείλη σου ὡς πικρά τις καὶ φαρμακερὰ χολὴ, πρὸ καιροῦ ἤθελον σὲ καταστρέψει ἂν δὲν εἶχες ὡς ἀντιφάρμακον καὶ δραστήριον ἀντίδοτον τὴν θείαν ταύτην δύναμιν.

Μηδόλως καταπολέμει τὰ παθήματά σου ἐν τῇ φρικωδεστέρᾳ αὐτῶν καταστάσει. Διότι προσέρχονται ἐκ Κυρίου. Ἡ παρουσία αὐτοῦ τὰ ἐγέννησε καὶ τὰ συγκρατεῖ ἐν ἡμῖν, καὶ ἡ βαρύτης αὐτῶν εἶναι ἀνάλογος τῆς προσεγγίσεώς μας πρὸς αὐτόν.

Τὴν ἐπιείκειαν πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, τὴν ἀγάπην, τὴν κόρην ταύτην τοῦ οὐρανοῦ τὴν κατέχεις καὶ τὸν ὕψιστον βαθμόν. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον μισεῖς εἶναι τὸ κακὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, καὶ οὐχὶ ἐκεῖνοι παρ' οἷς δηλοῦται.

Ἐξόρισον λοιπὸν ἐκ τῆς καρδίας σου τοὺς φόβους, τοὺς τρόμους, τὰς δειλίας, καὶ ἂν ἔτι ἡ ἄβυσσος πρὸ τῶν ποδῶν σου ἤθελε χαίνει, καὶ ἂν οἱ ἄνθρωποι ἤθελον σὲ ἀπειλήσει, καὶ ἐὰν νομίσῃς ὅτι ὁ θάνατός σοι ἐπέρχεται, πρόσβλεψον αὐτοῖς περιφρονητικῶς! Οὐδέν σου κοτσιχύσει, κοθότι ὁ θεὸς ἀντελάβετό σοι.

—=—

Η ΚΑΤΑΤΗΚΟΥΣΑ ΜΕ ΘΛΙΨΙΣ.

(Μελέτη).

—

Ἡ κατατήκουσά με θλίψις, εἶναι ἄγνωστος τοῖς ἀνθρώποις καὶ οὐδὲν δύναται νὰ καταπραΰνῃ αὐτήν. Οὔτε παροδικὰ πλούτη, οὔτε αἱ ἐφήμεροι τιμαὶ, οὔτε αἱ κεναὶ δόξαι μὲ καταθέλγουσιν· οὐδὲν τούτων ἐπιθυμῶ. Πᾶν ὅ,τι ἐπιποθῶ, πᾶν ὅ,τι ὀρέγομαι, εἶναι τὸ γινώσκειν καὶ ἐννοεῖν. Τὸ ἄπειρον μὲ ἑλκύει, μὲ καταγοητεύει· ἐπιθυμῶ νέας τελειοποιήσεις, ἔρωτα ἀτέρμονα, ζωὴν μηδέποτε σβεννυμένην, εἰρήνην ἀναλλοίωτον, ἐνὶ λόγῳ πᾶν ὅ,τι μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ χορηγήσῃ ἡμῖν.

Ἀλλ' ὁ Θεὸς οὗτος τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ δι' ἔρωτος ὑπερβάλλοντος, ἀποκρύπτεται τοῖς θνητοῖς. Τὸν ζητῶ τὴν πρωΐαν, τὸν ζητῶ τὴν ἑσπέραν, τὸν καλῶ παντάχοῦ· εἰς τὰ βάθη τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ χαρίεντος ἡλίου, εἰς τοὺς σπινθηροβόλους ἀστέρας, εἰς τὴν ἀτρυγῆ θάλασσαν, εἰς τὰ ὠκεάνεια κύματα, εἰς τοὺς ὁρμητικοὺς ἀνέμους, εἰς τὰ ἀρώματα τῶν ἀνθέων, εἰς τὸ γλυκὺ ἄσμα τῶν πτηνῶν, εἰς τὸ μειδίαμα τῶν ἀθώων παίδων, εἰς τοὺς γλυκεῖς καὶ ρεμβώδεις ὀφθαλμοὺς, εἰς πᾶν ὅ,τι μὲ συγκινεῖ, μὲ θέλγει, μὲ ἕλκει, καὶ οὐδαμοῦ τὸν εὑρίσκω.

Τὸν ἐπιζητῶ ἀκόμη ἐν τῇ φρίκῃ, τῷ τρόμῳ, τῷ φόβῳ. Ἐν τῇ παροδικῇ καὶ καταστρεπτικῇ ὁμίχλῃ, ἐν τῇ μανιώδει τρικυμίᾳ, ἐν τῇ ζοφερᾷ νυκτὶ, ἐν ταῖς ἀπροσίτοις κορυφαῖς, παρὰ τὰς αἰωνίους χιόνας. Τὸν ἐπιζητῶ εἰς τὰς καυστικὰς ἐρήμους, ἐν τῇ πυρώδει πνοῇ τοῦ ἀνέμου, ἐν τῷ σκιερῷ δάσει τῷ πλήρει φωνῶν μυστηριωδῶν, ἐν τῇ σκληρᾷ μονώσει. Κύπτω εἰς τὸ χεῖλος τῶν κρατήρων, προκαλῶ τὴν φρίκην τοῦ τάφου, ἐπερωτῶ τὴν κόνιν τῶν μηκέτι ὑπαρχόντων, πλὴν οὐδὲν, οὐδὲν μὲ ἀπαντᾷ.

Τότε στρέφομαι πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Αἱ ἐπιστῆμαί του τὰ πάντα ἀνέλυσαν, τὸν ἀέρα ὄντινα ἀναπνέομεν, τὸ ὅπερ πίνομεν ὕδωρ, τὴν καίουσαν φλόγα· ἠρεύνησε τὰ ἔγκατα τῆς μητρὸς ἡμῶν γῆς, κατέσχισεν αὐτὰ διὰ νὰ ἐξαγάγῃ τὰ ἐν αὐτῇ. Τὰ βλέμματά του διερεύνησαν τὸ ἄπειρον, ἐμέτρησεν, ἐζύγησε τοὺς ἀστέρας, ἀνέταμε τὸ σῶμα, ἐξήτασε τὰ πτώματα, παντάχοῦ ζητῶν τὸν αἴτιον καὶ αὐτουργὸν τῆς ζωῆς ταύτης, ἐκεῖνον ὅστις διαλάμπει παντάχοῦ, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ.

Ἀνατρέχων κατόπιν τὰς ἐποχὰς, ἠρώτησα ἐμαυτὸν ἐὰν ἐγνώρισάν ποτε ἄνθρωποι τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον!... Αἱ ἀρχαῖαι Ἰνδίαι, ἡ προαιώνιος Σινικὴ, μοὶ παρέτχον πρὸς ἔρευναν τοὺς ναούς των καὶ τὰ θεῖά των βιβλία, πλὴν οὐδὲν τούτων εἰς οὐδὲν μὲ ὠφέλησεν. Ἐπεσκέφθην τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς περιδόξους αὐτῆς κρύπτας, τὰς μουμίας, πλὴν οὐδὲν μὲ ἀπεκρίθη... Ἡ Περσία μοὶ ἔδειξε τὸν Ἥλιον· ἡ Ἑλλὰς τὸν Ὄλυμπον, ἡ Ρώμη τὸ Πάνθεον· πλὴν ἐγὼ εἶπον· Οὐδόλως εἰσὶ ταῦτα ἐκεῖνα ἅπερ ζητῶ.

Περιτρέχων τὴν γῆν ἵσταμαι πρὸς στιγμὴν περὶ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σινᾶ. Πιθανὸν νὰ μοὶ ἐφανεροῦτο ἐνταῦθα. Τίς εἶσαι σὺ ὅστις ὑπεσχέθης τῷ Ἀβραὰμ ἀπογόνους πολυαρίθμους ὡσεὶ ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ; Τίς εἶσαι σὺ ὅστις ὡδήγησας ἐν ὁδῷ εὐθείᾳ τὸν λαὸν ἐκεῖνον τὸν πάντοτε ἐξανιστάμενον καὶ πάντοτε σωζόμενον; Τίς ἦσο σὺ, ὅστις ἐνέπνευσας τοὺς προφήτας, ὅστις ἐπάλαισας μετὰ τοῦ Ἰακὼβ, ὅστις ἤκουες τοῦ Δαβὶδ, ἤνοιγες τοὺς θησαυροὺς καὶ ἔσωζες τὸν Δανιὴλ... Εἰπέ! Διατί δὲν ὁμιλεῖς πλέον τοῖς ἀνθρώποις;

Ὦ Θεὲ, ἀόρατε, ἀκατανόητε, παντάχοῦ παρὼν, παντάχοῦ κατάδηλος γενόμενος καὶ οὐδαμόθι διαμένων. Ἠσθάνθην τὴν ἰσχύν σου πλὴν δὲν εἶδον τὸν βραχίονά σου!... Παρὰ τὴν ἀνεξάντλητον εὐσπλαγχνίαν σου, ὑπάρχουσιν ἄβυσσοι ὀργῆς!.... Ἀπολύεις καὶ σώζεις, ὑψοῖς καὶ ταπεινοῖς, προσβάλλεις καὶ ἰατρεύεις, χωρὶς ἡμεῖς νὰ ἐννοήσωμεν τὰ βουλεύματά σου. Εἶσαι τόσον μέγας, ὥστε οὐδὲν δύναται νὰ σὲ περιβάλῃ, καὶ τοσοῦτον μικρὸς ὥστε νὰ ὑπάρχῃς ἐν ἡμῖν. Αἴνιγμα ἄλυτον, ἀκατανόητον, ἀρχαῖον ὡς ὁ χρόνος καὶ ἐν τοσούτῳ πάντοτε νέον.

Τίς λοιπὸν θέλει ἐξιχνιάσει τὰ βήματά σου; Τίς θέλει εὕρει τὴν κλεῖδα τοῦ ἀδύτου ἐν ᾧ διατρίβεις ἀόρατος; Τίς θέλει ἐγείρει γωνίαν τινὰ τοῦ παραπετάσματος ὅπερ σὲ καλύπτει; Τίς θέλει κραυγάσει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους... Ἰδοὺ αὐτός!.. Καθότι ὅστις δήποτε σὲ ἀνεύρει θέλει εὑρεῖ τὴν ζωὴν καὶ κατανικήσει τὸν θάνατον, θέλει εὕρει τὸ τέλος τῶν δεινῶν ἅτινα θλίβουσι τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅστις σὲ ἀνεύρει θέλει γνωρίσει τὴν ὑπερτάτην ἀλήθειαν, τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠμέγα τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἁπάντων τῶν πραγμάτων.

Πλὴν ἀλλοίμονον! θέλομεν ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει μείνει ἐν ᾗ καὶ οἱ προπάτορές μας, ἡ δὲ κόνις ἡμῶν θέλει ἑνωθῆ μετὰ τῆς ἐκείνων. Πλὴν οἰκτείρων τὰ ἀναρίθμητα ἡμῶν δεινὰ ἀποκαλύφθητι τοὐλάχιστον εἰς δεδοκιμασμένην τινὰ ψυχὴν ὥστε αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡμετέρου σκότους νὰ ἐγερθῇ φωνή τις ἥτις νὰ σείσῃ τὴν γῆν δεύτερον ἤδη ἐπι-

λέγουσα· «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

(Ἐκ τοῦ Revue Spirite)
Μετάφρασις Γ. Ν. Δ.

ΑΙ ΕΝ ΟΥΡΑΝΩ ΓΑΙΑΙ.

(Συνέχ. ἴδε τεῦχος ΙΑ'. σελ. 492 Α'. ἔτους)

—

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἥλιος καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ.

—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.'

Τὸ ἡλιακὸν σύστημα.

—

Καταβαλέτω παραυτίκα ἡ διάνοια ἡμῶν πᾶσαν αὐτῆς τὴν προσπάθειαν ἵνα φαντασθῇ τεθειμένον ἐν τοῖς κόλποις τοῦ κενοῦ ἀπείρου τὸν ΗΛΙΟΝ, ἀστέρα κολοσσιαῖον, 1 ἑκ. 279,000 φορὰς ὀγκωδέστερον τῆς Γῆς, καὶ 324,000 φορὰς βαρύτερον!

Ἡ ὑπερμεγέθης αὕτη σφαῖρα συγκρατεῖ ἐν τῷ κενῷ, διὰ τοῦ ἀοράτου δικτύου τῆς ἕλξεως αὐτοῦ (δυναίμεθα σχεδὸν εἰπεῖν ἐκτεταμένοις βραχίοσι), τὴν Γῆν καὶ ὅλους τοὺς πλανήτας, ποιῶν αὐτοὺς ταχέως περὶξ αὐτοῦ στρέφεσθαι. Ὡς λίθοι ἐν ταῖς σφενδόναις, περιστρέφονται ἐν ταχύτητι συνάμα ἀρκούντως μεγάλῃ ἵνα μὴ πέσωσιν ἐπὶ τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης ἑστίας ἥτις ἕλκει αὐτοὺς καὶ ἀρκούντως μικρᾷ ἵνα μὴ ἀναπτύξωσι κεντρόφυγα δύναμιν ἱκανὴν ὅπως ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κέντρου.

Θεωρήσωμεν ἄρα τὸν Ἥλιον. Περὶ τὸν φωτεινὸν τοῦτον ἀστέρα συνενοῦνται ἀστέρες σκιεροί, μὴ ἔχοντες ἴδιον φῶς, ἀλλὰ δεχόμενοι παρ' αὐτοῦ τὸ φῶς, καὶ τὴν θερμότητα. Αἱ ἄνευ ἰδίου φωτὸς σφαῖραι αὗταί εἰσιν οἱ πλανῆται.

Ἵνα διευκολύνωμεν τὴν σπουδὴν αὐτῶν καὶ βοηθήσωμεν ὅπως κάλλιον γνωρισθῶσι, δυνάμεθα ἐν πρώτοις κατατάξαι αὐτοὺς εἰς δύο διακεκριμένους ὁμίλους.

Ὁ πρῶτος ὅμιλος, ὁ πλησίον τοῦ ἡλίου, συγκροτεῖται ἐκ τεσσάρων πλανητῶν, μικρῶν διαστάσεων σχετικῶς πρὸς τὰς τοῦ δευτέρου ὁμίλου. Οἱ τέσσαρες οὗτοι πλανῆταί εἰσι, κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποστάσεων, ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ καὶ ὁ Ἄρης.

Ὁ δεύτερος, ὁ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένος τοῦ κέντρου συνίσταται ἐπίσης ἐκ τεσσάρων πλανητῶν, λίαν ὀγκωδῶν, ἐὰν συγκρίνωμεν αὐτοὺς πρὸς τοὺς προηγουμένους. Οἱ τέσσαρες οὗτοι κόσμοι εἰσὶ κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἀπὸ τοῦ φαεινοῦ ἀστέρος ἀποστάσεων, ὁ Ζεῦς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδών. Οἱ ἀστέρες οὗτοί εἰσι τόσον ὀγκώδεις, ὥστε οἱ τέσσαρες πρῶτοι συνενούμενοι ἐν ἑνὶ μόνῳ, οὐδόλως δύνανται σχηματίσαι σφαῖραν τοῦ μεγέθου, τοῦ ἐλαχίστου αὐτῶν.

Ἤδη δὲ, ἐκτὸς τῶν καλῶς διακεκριμένων δύο τούτων ὁμίλων, ὑπάρχει καὶ τρίτος ἀπαρτιζόμενος ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων μικρῶν ἄστρων, μεγάλων μόνον δίκην ἐπαρχιῶν, διαμερισμάτων, προαστείων καὶ ἧττον ἔτι. Οἱ μικροὶ οὗτοι πλανῆται διαγράφουσι τὰς ἑαυτῶν τροχιὰς μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ὁμίλου. Συγκρινόμενοι δὲ πρὸς τὰς ἄλλας σφαίρας τοῦ συστήματος λίαν μικρὰ τυγχάνουσι σώματα, τῇ ἀληθείᾳ, ἐπειδὴ οἱ κυριώτεροι αὐτῶν μηδ' ἑκατὸν λευγῶν διάμετρον ἔχουσι, καὶ οἱ πλεῖστοι ὀλίγων μόνον λευγῶν.

Οἱ διάφοροι οὗτοι κόσμοι, μεγάλοι καὶ μικροί, εἰσὶ τὰ κυριώτερα μέλη τῆς ἡλιακῆς οἰκογενείας. Πολλοὶ δε τούτων εἰσὶν ἐπίσης οἰκογενειάρχαι καὶ αὐτοὶ οὗτοι, καὶ πορεύονται συνοδευόμενοι ὑπὸ σφαιρῶν δευτερευουσῶν αἷς τισιν ἔδοσαν ἀρχὴν καὶ αἵτινες διαμένουσιν ὡς δορυφόροι αὐτῶν. Ἡ Γῆ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς Σελήνης, τῆς θυγατρὸς αὐτῆς· ὁ Ζεῦς ἐνθρονίζεται ἐν τῷ μέσῳ ὁμίλου τεσσάρων κόσμων· ὁ Κρόνος περιστοιχεῖται

ὑπὸ ἀληθινοῦ συστήματος, συγκειμένου ἐκ σειρᾶς παραδόξων δακτυλίων καὶ ὀκτὼ κόσμων λίαν ἀξιολόγων· ὁ δὲ Οὐρανὸς συμπαρέλκεται τέσσαρας δορυφόρους καὶ ὁ Ποσειδὼν ἕνα τοὐλάχιστον.

Εἰς ὁποίας ἀποστάσεις διαγράφουσιν οἱ πλανῆται τὰς ἑαυτῶν τροχιὰς περὶξ τοῦ κεντρικοῦ ἀστέρος; Ὁ Ἑρμῆς, ὁ πλησιέστερος, εὕρηται κατὰ 15000000 λευγῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου, ἡ Ἀφροδίτη, μετ' αὐτὸν, 20 ἑκατομμύρια, ἡ Γῆ, 37 ἑκατομμύρια καὶ ὁ Ἄρης 56 ἑκατομμύρια. Ὁ δὲ ὅμιλος τῶν μικρῶν πλανητῶν κατέχει ζώνης ἀπομακρυνομένης, κατὰ μέσον ὅρον, 100 ἑκατομμύρια λευγῶν ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ φωστῆρος. Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ τέσσαρες ἐγκώδεις πλανῆται, ὁ Ζεὺς, 192 ἑκατομμύρια, ὁ Οὐρανὸς 733 ἑκατομμύρια, καὶ ὁ Ποσειδῶν, 1 δισεκατομμύριον καὶ 100 ἑκατομμύρια λευγῶν.

Ἐπὶ τῶν μεγάλων αὐτῶν τροχιῶν πλανῶνται οἱ κόσμοι οὗτοι στρεφόμενοι ἀπὸ κοινοῦ περὶ τὸν Ἥλιον, ἐν ταχύτητι ἀναλόγῳ τῆς ἀποστάσεως ἑκάστου. Οἱ πλησιέστεροι πλανῶνται ἐν μείζονι ταχυτητι· ὁ Ἑρμῆς διατρέχει 468/1 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον καὶ συμπληροῖ τὴν ἑαυτοῦ τροχιὰν ἐντὸς 88 ἡμερῶν· ἡ Γῆ διατρέχει 29463 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, καὶ τὸ ἔτος αὐτῆς συμποσοῦται ἐκ 365 ἡμερῶν, ὁ δὲ Ποσειδὼν διατρέχει οὐχὶ πλέον τῶν 5380 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, καὶ ἡ ἀπέραντος αὐτοῦ τροχιὰ μόλις μετὰ 165 ἔτη συμπληροῦται. Καθ' ὃν χρόνον δὲ οἱ πλανῆται στρέφονται οὕτω περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ οὗτος ἐπίσης συμπαρέλκεται αὐτοὺς ἐν τῷ διαστήματι πρός τι τοῦ οὐρανοῦ σημεῖον. Ἐσμὲν δὲ ὡς ἐπιβάται ἐντὸς πλοίου καὶ ταξειδεύομεν ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ οὐρανοῦ

Αἰτία δὲ τῶν κινήσεων τούτων ἐστὶν ἡ ἕλξις· πάντα τὰ σώματα συνέλκονται ἐν τῇ φύσει· Ὁ Ἥλιος ἕλκει τὴν Γῆν, ἡ Γῆ ἕλκει τὴν Σελήνην, καὶ ἐν τῷ ἀπείρως μικρῷ ὡς καὶ ἐν τῷ ἀπείρως μεγάλῳ, βλέπομεν τὰ στοιχειώδη μόρια συνελκόμενα ὑπ' ἀλλήλων νόμῳ τῆς συγγενείας καὶ συνιστῶντα τὴν ὁρατὴν ὕλην ἥτις ἐστὶν ἄθροισμα ἀτόμων ἐπαλλήλως προστεθειμένων. Διὰ ταύτης δὲ τῆς παγκοσμίου δυνάμεως οἱ κόσμοι, ἐρριμμένοι ἐν τῷ διαστήματι, ἀκολουθοῦσι καμπύλην περὶ τὸν Ἥλιον, ἐκ δὲ τῆς καμπύλης ταύτης ταχέως διατρεχομένης προκύπτοι ἂν δύναμις ἐναντία ἥτις, ὁμοία πρὸς τὴν ἐμψυχοῦσαν τὸν λίθον τὸν ἐκφεύγοντα ἀπὸ τῆς σφενδόνης, ἀπορρίπτοι τοὺς πλανήτας ἔξω τῶν τροχιῶν αὐτῶν, εἰ μὴ ἐκράτει αὐτοὺς ἡ ἕλξις τοῦ Ἡλίου ὡς αἰχμαλώτους.

Ἐκτὸς τῶν πλανητῶν τούτων, ἀναρίθμητοι ἕτεροι ἀστέρες διαγράφουσι περὶ τὸν Ἥλιον τροχιὰς ἐκτενεστέρας· εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ κομῆται, ὧν τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος ποικίλλονται κατὰ τὴν ἀπόστασιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς φλεγούσης ἑστίας. Οἱ κομῶντες οὗτοι, ἀλλόκοτοι, παράδοξοι ἀστέρες ὑπῆρξάν ποτε ἀντικείμενον τρόμου τῇ ἀνθρωπότητι· ἀλλ' οἱ ἀστρονόμοι ἠδυνήθησαν καθυποτάξαι καὶ αὐτοὺς ἐπίσης τῷ ὑπολογισμῷ, καὶ προλέγουσι τὴν σήμερον τὴν ἐπιστροφὴν ἐκείνων ὧν ἡ τροχιὰ γνωστὴ ἤδη τυγχάνει, πολλῶν δὲ μάλιστα ἀνεκαλύφθη ἡ φυσικὴ καὶ χημικὴ σύστασις.

Ἐπὶ τέλους, ἀνεξαρτήτως τῶν μεγάλων οὐρανίων σωμάτων ἅτινα ἀπαρτίζουσι τὸ ἡλιακὸν σύστημα, μυριάδες σωμάτων μικροτάτων περιπλανῶνται ἐπίσης ἐν τῷ διαστήματι, οἷαπέρ εἰσιν οἱ διάττοντες ἀστέρες, αἱ βολίδες καὶ οἱ ἀερόλιθοι, οἵτινες συναντῶσι τὴν Γῆν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς καὶ πίπτουσιν ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ μεγάλη οἰκογένεια τοῦ Ἡλίου... Ἡ σπουδὴ τοῦ συστήματος τούτου ἀπείρως ἡμῖν ἐνδιαφέρει. Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἡμῶν πατρὶς ἐν τῷ ἀπείρῳ τούτῳ ὅπερ ὀνομάζεταί σύμπαν. Ἡ σφαῖρα ἐν ᾗ κατοικοῦμέν ἐστι μία τῶν ἐπαρχιῶν τῆς πλανητικῆς Δημοκρατίας, κόκκος ἄμμου ἐντὸς συνόλου τινός, ὅπερ ἐπίσης ἐστὶ σημεῖον πλέον ἐν τῷ ἀπείρῳ....

Μεταξὺ τῶν μᾶλλον καὶ ἧττον λαμπόντων ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι ἀστέρων, ὁ Ἥλιος ἀναντιρρήτως ἐστιν ἡμῖν ὁ σπου-

δαιότατος, οὗτινος ἡ γνῶσις τὰ μάλιστα ἡμῖν ἐνδιαφέρει. Οὗτός ἐστιν ὁ συγκρατῶν τὴν Γῆν ἐν τῷ διαστήματι· οὗτός ἐστιν ὁ φωτίζων καὶ θερμαίνων αὐτήν· οὗτός ἐστιν ὁ συντηρῶν τὴν διηνεκῆ αὐτῆς νεότητα καὶ τὴν πάντοτε ἀναγεννωμένην ζωὴν αὐτῆς. Ἔστι δὲ τῇ φυσικῇ ἡμῶν ὑπάρξει τὸ πρῶτον τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐ μόνον δι' ἡμᾶς τοὺς κατοίκους τῆς Γῆς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ὄντα τὰ κατοικοῦντα ἐπὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν ἀδελφῶν τοῦ ἡμετέρου.

Ἐνθρονιζόμενος ἐν τῇ ἑστίᾳ τῶν τροχιῶν ὅλων τῶν ἑαυτοῦ κόσμων, ποιεῖ αὐτοὺς στρέφεσθαι περὶ αὐτὸν διανέμων αὐτοῖς τὰ ἔτη, τὰς ἐποχὰς καὶ τὰς ἡμέρας· ἔστι δὲ ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τοῦ φωτὸς, τῆς θερμότητος καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς ζωῆς. Ἐκ τούτου πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι, μηχανικαὶ καὶ χημικαὶ, περιοδικῶς ἀναπτυσσόμεναι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἄλλων πλανητικῶν σφαιρῶν ἀντλοῦσιν ἀκαταπαύστως, ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀκενώτου δύναμιν, καὶ ἐν τούτοις μόλις κλάσμα τι καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἀπορροῶσιν. Αἱ τόσον θαυμασίως ταχεῖαι διακυμάνσεις τῆς ἀπεράντου σφαίρας, διατρέγουσαι τὸ διάστημα μετὰ τάχους κεραυνοβόλου, ὑπάγουσι πανταχοῦ, καὶ ὅπου ἀφικνοῦνται, προκαλοῦσιν ἐν τοῖς σώμασι φαινόμενα κινήσεως, ὧν τὰ ποικίλα σχήματα σινιστᾶσιν ὁτὲ μὲν τὸ φῶς, ὁτὲ δὲ τὴν θερμότητα, ὁτὲ τὰς χημικὰς συγγενείας, ὁτὲ τὰ ἠλεκτρικὰ καὶ μαγνητικὰ ρεύματα καὶ ἐπὶ τέλους αὐτὴν τὴν ζωήν.

Ὁποία τίς ἐστιν ἡ ἀρχὴ τῆς δυνάμεως ταύτης ἧς περ ἡ ἐνέργεια συγχέει τὴν φανταστίαν ἡμῶν καὶ τὴν διάνοιαν; Πῶς τρέφεται ἡ ἑστία αὕτη ἥτις ἀκτινοβολεῖ βεβαίως ἀπὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν; Κατὰ τίνας νόμους ὁ Ἥλιος, ὅστις ἐστὶν ὁ κοινὸς πατὴρ πάσης ταύτης τῆς οἰκογενείας τῶν ἀστέρων στρεφόμενος περὶ ἑαυτὸν ἔδωκε τὴν ἀρχὴν πᾶσι τοῖς πλανήταις τούτοις; Ὁποία τίς ἐστιν ἡ φύσις τοῦ ἀπεράντου τούτου ἀστέρος ἐκ τῶν ἀκτίνων οὗτινος ἐξήρτηται ἡ ζωὴ τῆς Γῆς; Ταῦτά εἰσι τόσα ζητήματα οἷς τισι προσπαθήσομεν ἀπόκρισιν δοῦναι.

Τὸ τολμηρὸν πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, ὅπερ κατώρθωσεν ἐξερευνῆσαι τὰ βαθέα μυστήρια τῆς φύσεως, ἀποκαλύψαι τὰ ἀπόρρητα, ἅπερ αὕτη ἐκράτει κεκρυμμένα, καταμετρῆσαι τὸ ὕψος τῶν ἀπροσίτων οὐρανῶν, σταθμῆσαι τὴν Γῆν ἐφ' ἧς συνιστᾶμεν τὰς αὐτοκρατορίας ἡμῶν καὶ τὰς δυναστείας, ἐτόλμησε καὶ τὴν ἐκθαμβοῦσαν λάμψιν αὐτοῦ τοῦ Ἡλίου ἐξετάσαι. Ἐθεώρησε κατὰ πρόσωπον τὸν ἀκτινοβόλον τοῦτον ἀστέρα, ἐξήτασε, διηρεύνησε αὐτὸν, τρόπον τινὰ, καθ' ὅλας τὰς ἐπόψεις. Ἡ σπουδὴ αὕτη ἀπὸ τριῶν αἰώνων ἀρξαμένη πόρρω ἀπέχει μὲν τοῦ λαβεῖν πέρας, ἐν τούτοις εὕρηται ἤδη ἀρκούντως προηγμένη, ἵνα δύνηταί τις ἐννοῆσαι τὴν φύσιν τοῦ Ἡλίου, τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐν τῷ Σύμπαντι.

Ἡ ἀρχαιότης ἐχαιρέτισεν ἐν τῷ Ἡλίῳ τὴν καθαρωτάτην καὶ λαμπροτάτην εἰκόνα τῆς Θεότητος. Ἐθεώρει τὸν οὐρανὸν ὡς ἀμετάβλητον καὶ ἄφθαρτον, καὶ τὸν ἀστέρα τῆς ἡμέρας, δημιουργηθέντα ἐπίτηδες ἵνα φωτίζῃ τὸν κόσμον, ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν σύμβολον τοῦ ἀπολύτου φωτὸς καὶ τῆς αἰωνίας ἀφθαρσίας. Ἀλλαμὴν, ἡ ἱστορία ἠθέλησεν ἵνα ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῆς φύσεως τοῦ Ἡλίου προέλθῃ ἀπ' ἐναντίας ἐκ τῆς σπουδῆς τῶν κηλίδων αὐτοῦ.

Εἰ μὴ τὸ ἀκτινοβόλον ἄστρον εἶχε κηλίδας πολλῷ δυσκολώτερον εἴη ἂν ἡμῖν τὸ μαντεῦσαι τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ, αἱ κηλίδες αὐτοῦ ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν διεισδύσαι τόπον τινὰ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτοῦ, ἔνθα κατασκευάζεται τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης καὶ ἐξετάσαι τὰς ἀκαταπαύστους κινήσεις αἵτινες τελοῦνται ἐν τῷ ἀπεράντῳ τούτῳ ὠκεανῷ τῆς ἐκπυρώσεως.

Ἵνα παρατηρήσῃ τις τὸν Ἥλιον, ποιεῖται χρῆσιν ὑέλων μελανοχρόων αἵτινες μετριάζουσι τὸ ἐκθαμβοῦν αὐτοῦ φῶς· ἀλλ' ἐνίοτε ἡ θερμότης ἐστὶ τόσον δυνατὴ, ὥστε, παρὰ τὰς προφυλάξεις πάσας, θραύει τὴν ὕελον πρὸς μεγάλην δυσαρέσκειαν τοῦ ἀστρονόμου. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία τῶν ἡλιακῶν κηλίδων εὐκόλως ἐκτελεῖται διὰ διόπτρων μετρίας δυνάμεως, καὶ λίαν εὐχάριστον τὸ

διαγράφειν τὰς παραδόξους αὐτῶν ἀπόψεις, τὸ ἀκολουθεῖν τὰς ποικιλίας αὐτῶν καὶ ἀνευρίσκειν αὐτὰς μετὰ πολλὰς ἡμέρας, ἐν ᾧ ἡ Γῆ στρεφομένη φέρει ἡμῖν τὴν νύκτα.

Ὁτὲ μὲν αἱ κηλίδες αὗται εἰσι μεμονωμέναι, ὁτὲ δὲ πολλυπληθεῖς, καὶ σχηματίζουσιν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν σχήματα ἀνώμαλα....

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως δὲ τούτων καὶ τῶν ἐκλείψεων, ἡ ἐπιστήμη οὐ μόνον κατεμέτρησε καὶ ἐστάθμισε τὸν ἀπέραντον τοῦτον ἀστέρα, τὸν κείμενον εἰς ἀπόστασιν 37 ἑκατομμυρίων λεγῶν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, γινώσκει ὁποῖά εἰσι τὰ ἐν αὐτῷ φλέγοντα στοιχεῖα, καὶ ἡ τόλμη αὐτῆς ἔρθασεν εἰς τὸ ὁρίσαι τὴν ἀστρικὴν αὐτοῦ φύσιν, τὴν φυσικὴν καὶ χημικὴν αὐτοῦ σύστασιν.

Ἐνθρονιζόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας, ἧς περ πατὴρ τυγχάνει, ὁ κολοσσιαῖος οὗτος Ἥλιός ἐστιν ἡ χεὶρ συνάμα ἡ συγκρατοῦσα τοὺς πλανήτας ἐν τῷ διαστήματι ἡ λαμπὰς ἡ φωτίζουσα αὐτοὺς, ἡ θερμαίνουσα αὐτοὺς ἑστία, ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν....

Ἀλλ' ὁ λάμπων οὗτος Ἥλιος κατοικεῖται ἄρά γε καὶ οὗτος;

Ὁ Ἕρσχελος, ὁ Οὐμβόλδος, ὁ Ἀραγῶ δυνατὴν ἐπίστευσαν τὴν κατοικίαν ταύτην, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐδοξάζετο ὅτι ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς, ἅπερ πέμπει ἡμῖν, παρήγοντο οὐχὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἔν τινι ἐξωτερικῷ στρώματι, φωτοσφαίρᾳ τινὶ περιβαλλούσῃ αὐτὸν ἐν μεγάλῃ ἀποστάσει, καὶ χωριζομένῃ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ διά τινος ἀτμοσφαίρας ἀποπεμπούσης τὸ φῶς τοῦτο πρὸς τὰ ἔξω. Σήμερον δὲ τὸ γνωστὸν γεγονὸς, ὅτι ἡ ἡλιακὴ σφαῖρα οὐκ ἔστι στερεὰ, ἀλλὰ ρευστὴ ἢ μάλιστα ἀτμώδης καὶ φλογερωτέρα μετάλλου ἐν χωνευτηρίῳ, οὐκέτι ἐπιτρέπει ἡμῖν τὴν παραδοχὴν τοῦ δυνατοῦ τῆς ὀργανικῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς κινητῆς καὶ κυμαινομένης αὐτοῦ ἐπιφανείας.

Ὁμολογητέον ἐν τούτοις ὅτι ὡς πρὸς τὴν γενικὴν ὀντολογίαν, οὐδόλως ὀφείλομεν ἐκλαβεῖν τὴν ἄρνησιν ταύτην ἐν τῇ στενῇ αὐτῆς σημασίᾳ. Ἐπειδὴ ἀγνοοῦμεν ὅτι ὄντα δύνανται ζῆσαι ἐν τῷ πυρὶ, οὐδόλως ὡς ἐκ τούτου δικαιούμεθα ἀντιτάξαι ἐνταῦθα τύπον ἀποδοκιμασίας τῇ δυνάμει τῆς φύσεως. Ἐὰν δὲ αἰσθανώμεθα, ὡς ἐκ περισσοῦ, ὅτι ὁ Ἥλιος μόνος ἐστὶν ἀσυγκρίτως σημαντικώτερος πάντων τῶν ἄλλων πλανητῶν συνηνωμένων, ὅτι ἐνθρονίζεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλανητικῆς δημιουργίας, καὶ ὅτι ὑπάρχει ἐκεῖ κατοικία λάμπουσα διὰ τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἤμελλεν εἶναι ἄξιον αὐτῆς, τόσον ὡραία, τόσον ὑψηλὴ τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἡλίου μόνου δύναταί τις θεωρῆσαι τὰς ἀληθεῖς ἀπόψεις τοῦ οὐρανοῦ, καὶ γνωρίσαι τοὺς δεσμοὺς οἵτινες ὀφείλουσι συνενοῦν τὸν ἀστέρα ἡμῶν μετὰ τῶν ἄλλων ἀστέρων τοῦ ἀπείρου, ἐὰν, λέγω, αἰσθανώμεθα τὸ μεγαλεῖον τοῦ τόπου τούτου, οὐδόλως δυνάμεθα παρακωλύσασθαι τοῦ ὑπερβῆναι τὰς εἰς τάξεις εὐτελεῖς καὶ παιδαριώδεις διαιρέσεις τῆς γηΐνης ἐπιστήμης, καὶ τοῦ δοξάσαι ὅτι ὁ Δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος ἠδυνήθη ἐν τῷ φωτὶ τούτῳ θεῖναι ὄντα τῆς ἐκλογῆς Αὐτοῦ.—Πῶς! εἴποι τίς ἄν, ὄντα ἄνευ σώματος; — Ἀλλὰ διὰ τί ἄνευ σώματος; Ἔχετε τὸ μυστήριον τοῦ δυνατοῦ τῶν σωμάτων; Ἀφελῶς τοῦτο πιστεύετε· ἐξηγήσατε ἄρα ἡμῖν πῶς ἐν τῷ πυρὶ πλύνεται ὁ ἀμίαντος; Καὶ τί ἐστι τὸ πῦρ τοῦτο τοῦ Ἡλίου; Κατάστασίς ἐστι τῆς ὕλης. Οὐδόλως πρέπει, ἵνα ἐκλάβωμεν τὰς λέξεις θερμότης καὶ φῶς, ὡς κοινῶς αὐτὰς ἐννοοῦσιν, ἐπειδὴ μόνον διὰ τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑπάρχει φῶς καὶ θερμότης· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει καὶ διὰ ὄντα ἕτερα ἡμῶν.

Αἱ ἐλεύθεραι ψυχαὶ ἐννοήσουσι κάλλιον τὸ δυνατὸν — οὐχὶ τὸ φυσικὸν, ἐπειδὴ τὸ φυσικὸν ἡμῶν οὐδόλως μέχρι τοῦ σημείου τούτου προβαίνει, ἀλλὰ τὸ μεταφυσικὸν,—τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἐὰν προσθῶμεν ὅτι, παρὰ τοὺς πλανήτας οἵτινες ζῶσι διὰ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ, ὁ Ἥλιος λάμπει τρόπον τινὰ διὰ τὸ μηδέν. Πῶς; Μηδὲν, ἡ Γῆ! — Μηδὲν, ὁ Ἄρης! — Μηδὲν, ἡ Ἀφροδίτη! — Μηδὲν, ὁ Ζεύς! — Μηδὲν, ὁ Κρόνος! — Μηδὲν, τὸ πλανητικὸν σύστημα! — Οὐχὶ, οὐχὶ ἐντελῶς μηδέν· ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ ἐλάχιστόν τι συγ-

κριτικῶς πρὸς πᾶσαν τὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Ἡλίου, ἥτις διέρχεται παραπλεύρως, ἀπόλλυται ἐν τῷ διαστήματι καὶ οὐδενὶ γνωστῷ ἡμῖν σκοπῷ χρησιμεύει.

(ἔπεται.)

—=—

ΜΕΓΑΛΟΨΥΧΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΗ ΠΙΣΤΙΣ

Εἷς μεταξέμπορος, καλούμενος Ἐρβέ, ἵστατο μίαν ἡμέραν πρὸ τῆς θύρας τοῦ καταστήματος αὐτοῦ μετά τινων φίλων του, ὅτε δεκαπενταέτης παῖς διέβη ἐνώπιον αὐτῶν, κρατῶν δέμα μικρῶν ἐμπορευμάτων.

Ὁ παῖς οὗτος εἶπε πρὸς τοὺς ἐμπόρους· «Τίς ἐξ ὑμῶν, Κύριοι, ἔχει τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ δανείσῃ τίποτε ἐπὶ καλῇ πίστει; Ἔχω μιγάλην ἐπιθυμίαν νὰ κερδίσω.»

Ὁ Κύριος Ἐρβὲ εὑρίσκων τὴν αἴτησιν ταύτην ἀστείαν καὶ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ποδὸς ἀγαθὴν, τῷ εἶπε γελῶν ὅτι τῷ δανείζει πεντήκοντα φράγκα, ἀρκεῖ νὰ τῷ ὑποσχεθῇ εἰς τὴν τιμήν του ὅτι θέλει τὸν κάμει συνέταιρον αὐτοῦ καὶ θέλει τῶ δώσει τὸ ἥμισυ τοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον ἤθελε κάμει μὲ ταύτην τὴν ποσότητα.

Ὁ παῖς ὑποσχεθεὶς ἔλαβε τὰ χρήματα καὶ ἀνεχώρησεν.

Μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε ἐτῶν, ἐνῷ μίαν ἡμέραν ὁ Ερβὲ ἐγευμάτιζε, τῷ ἀνήγγειλαν ὅτι κομψοπρεπής τις νέος ἐπεθύμει νὰ τὸν ἴδῃ. «Δείξατέ του μεταξωτὰ, εἶπε· δὲν δύναμαι νὰ ἀφήσω τὸ γεῦμά μου.» — «Ὁ νέος δὲν ἐπιθυμεῖ μεταξωτὰ, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης ἐπανελθὼν, ἀλλ' ἐπιμένει νὰ ἴδῃ τὸν κύριον.» Εἰς τοὺς λόγους τούτους κατέβη ὁ ἔμπορος. Ὁ νέος τῷ ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἐὰν ἐνθυμῆται μικρόν τινα πεζέμπορον, εἰς ὃν ἄλλοτε εἶχε δανείσει πεντήκοντα φράγκα. Ὁ μεταξέμπορος εἶχε λησμονήσει ὅλως διόλου ταύτην τὴν περίστασιν. Ὁ ἄλλος τῷ ὑπενθυμίζει ὅλας τὰς περιστάσεις καθ' ἃς τὸ πρᾶγμα συνέβη. Τέλος· «Κύριε, τῷ λέγει, ὁ παῖς ἐκεῖνος ἤμην ἐγώ. Ἰδοὺ τὰ βιβλία μου· θὰ ἴδητε τί ἠγόρασα ἐδῶ, τί ἐπώλησα ἐκεῖ, ποῦ μετέβην ἔπειτα μετέβην εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ κατόπιν εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐκέρδισα πεντακοσίας περίπου χιλιάδας φράγκων, ὧν τὸ ἥμισυ ἀνήκει εἰς ὑμᾶς.»

Ὁ Ἐρβὲ ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δεχθῇ ἐν συνειδήσει, διότι τὰ δοθέντα πεντήκοντα φράγκα τὰ εἶχε χαρίσει εἰς αὐτόν.

Ἐν τούτοις, τὴν ἐπαύριον εἶδον δύο ἀχθοφόρους φέροντας διάφορα ἀργυρώματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἀρχαῖος ρωποπώλης παρεκάλει τὸν Ἐρβὲ νὰ δεχθῇ.

—=—

ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ.

Φιλάργυρός τις ἀποθανὼν καὶ ἀξιοπρεπῶς κηδευθεὶς, ἦλθεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Στυγὸς, ὅπως διαπορθμευθῇ μετ' ἄλλων ψυχῶν. Ὁ δὲ Χάρων ἀπαιτήσας πορθμεῖα, ἐθαύμασεν ἰδὼν τὸν φιλάργυρον προτιμήσαντα νὰ ριφθῇ εἰς τὸν ποταμὸν καὶ νὰ διέλθῃ νηχόμενος εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην, ἢ νὰ ἀποτίσῃ τὰ νενομισμένα. Σύμπας ὁ ᾅδης κατεξανέστη, ἕκαστος δὲ τῶν δικαστῶν προέτεινε ποινὴν ἀνταξίαν ἐγκλήματος, ἔχοντος ὀλεθρίας τὰς συνεπείας ὡς πρὸς τὰς ὑποχθονίους προσόδους. Νὰ δεσμευθῇ ἐπὶ τοῦ βράχου μετὰ τοῦ Προμηθέως, εἶπεν ὁ εἷς. Νὰ καταδικασθῇ νὰ τρέμῃ ὑπὸ τὸν κρημνὸν ὁμοῦ μὲ τὰς Δαναΐδας, εἶπεν ὁ ἄλλος. Νὰ βοηθῇ τὸν Σίσυφον κυλίοντα τὸν λίθον, προέτεινεν ὁ τρίτος. — Ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Μίνως, οὐδεμία τούτων τῶν ποινῶν ἁρμόζει· πρέπει νὰ ἐπινοήσωμεν ἄλλην χαλεπωτέραν· εἶμαι γνώμης, νὰ στείλωμεν αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ἴδῃ ὁποίαν χρῆσιν ποιοῦνται τοῦ πλούτου αὐτοῦ οἱ κληρονόμοι του.»

—=—

ΓΕΩΠΟΝΙΚΑ

—

ΦΥΣΙΚΑΙ ΚΑΙ ΧΗΜΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΑΝΑΓΚΑΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΕΩΠΟΝΟΝ

Ὑπὸ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ.

Περὶ ἀζώτου καὶ ἀμμωνίας.

Τὸ ἄζωτον, τὸ καὶ ἄλλως καλούμενον νιτρογόνον εἶναι σῶμα ἀέριον, καὶ ἀόρατον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως αὐτὸς ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν σύνθεσιν, ὡς ἀνεφέραμεν ὀλίγα τινὰ περὶ ἀτμοσφαίρας, εἰσέρχεται κατὰ τὰ τέσσαρα σχεδὸν πέμπτα. εἶναι δὲ κατά τι ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος, ἄοσμον καὶ ἄχρουν, δὲν ἔχει ἰδίαν τινὰ γεῦσιν, οὔτε ἀναφλέγεται καθὼς τὸ ὀξυγόνον· καὶ μεμονωμένον εἶναι μὲν βλαπτικὸν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ζώων ὅταν τὸ ἀναπνεύσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἐνεργεῖ ἐπ' αὐτῶν καὶ ὡς δηλητήριον.

Τὸ στοιχεῖον τοῦτο δὲν ἔχει μεγάλην τάσιν νὰ ἑνοῦται μονίμως καὶ εὐκόλως μετ' ἄλλων σωμάτων· διὰ τοῦτο συνήθως εἰς τὰς ἑνώσεις του πρέπει νὰ συμπράξῃ καὶ τρίτον τι σῶμα, καὶ αἱ ἑνώσεις αὐτοῦ εὐκόλως ἀποσυντίθενται. Οὐδέποτε καὶ οὐδαμοῦ ἀπαντᾶται μονωμένον καὶ εἰς καθαρὰ κατάστασιν, διὸ καὶ ὁτάκις οἱ χημικοὶ, χάριν πειραμάτων, ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ τὸ λάβωσιν ἄμικτον καὶ καθαρὸν, ἀποσυνθέτουσι τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα καίοντες ὑπὸ κώδωνα οὐσίαν τινὰ λ. χ. φωσφόρον μετὰ τῆς ὁποίας τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος ἔχει περισσοτέραν σχέσιν καὶ τάσιν πρὸς ἕνωσιν, καὶ τότε ἑνουμένου τοῦ ὀξυγόνου μετὰ τοῦ φωσφόρου πρὸς σχηματισμὸν φωσφορικοῦ ὀξέος, τὸ ἄζωτον ἀποχωρίζεται. Λαμβάνεται δὲ εὐκόλως καὶ δι' ἄλλων τρόπων, καὶ ἐξ ἄλλων σωμάτων μετὰ τῶν ὁποίων εὑρίσκεται συνηνωμένον, εἰς μεγάλην ποσότητα, καθ' ἃ διδάσκει ἡ χημεία.

Ἐξ ὅλων τῶν ἑνώσεων τοῦ ἀζώτου ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῇ, μετ' ἐκείνην τοῦ ἀέρος, ὅπου τέσσαρα μέρη αὐτοῦ ἑνοῦνται πρὸς ἓν μέρος ὀξυγόνου, τὰς ἀκολούθου δύω ἑνώσεις· α') ὅταν ἓν μέρος ἀζώτου καὶ πέντε μέρη ὀξυγόνου ἑνούμενα σχματίζωσι τὸ λεγόμενον νιτρικὸν ὀξὺ, τὸ τόσον χρήσιμον εἰς τὰς τέχνας, τὴν βιομηχανίαν, τὰ χημικὰ ἐργοστάσια, καὶ β') ὅταν ἓν μέρος ἀζώτου ἑνοῦται μὲ τρία μέρη ὑδρογόνου, καὶ παράγει τὴν λεγομένην ἀμμωνίαν, ἥτις ἑνουμένη μετὰ διαφόρων ἄλλων σωμάτων ἀποτελεῖ πολλὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ λιπάσματα χρήσιμα εἰς τὴν γεωργίαν, τῶν ὁποίων τὰ εἴδη καὶ τὴν μεθοδικὴν χρῆσιν ἐφ' ἑκάστης καλλιεργείας θέλομεν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι περιγράψει. Περὶ τῆς ἀμμωνίας ταύτης νομίζομεν ἀναγκαῖον σήμερον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινά.

Ἡ ἀμμωνία εἶναι καὶ αὐτὴ ἀέριον ὅπως καὶ τὰ σώματα ἐξ ὧν παράγεται, καὶ δὲν ἔχει μὲν χρῶμα, ἀλλ' ἔχει ὀσμὴν δυνατὴν προκαλοῦσαν τὰ δάκρυα Πάντα τὰ ὀξέα τὰ ὁποῖα μεταβάλλουσιν ἀπὸ κυανοῦν εἰς ἐρυθρὸν τὸν δοκιμαστικὸν χημικὸν χάρτην καὶ τὸ βάμμα τοῦ ἡλιοτροπίου, ἐντὸς αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς, λαμβάνουσι χρῶμα κυανοῦν. Ἑνουμένη ἡ ἀμμωνία μετὰ διαφόρων ὀξέων σχηματίζει διάφορα ἅλατα λεγόμενα ἀμμωνικά, καὶ τοιοῦτον, λόγου χάριν, εἶναι τὸ ἀμωνιακὸν ἅλας τὸ κοινῶς καλούμενον νισαντῆρι. Οὔτε εἰς τὴν φλέξιν τῶν σωμάτων ἐπενεργεῖ, οὔτε τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων βοηθεῖ· μεγάλην ἔχουσα τάσιν πρὸς τὸ ὕδωρ, ἡ ἀμμωνία ἑνοῦται μετ' αὐτοῦ ἁπλήστως καὶ ταχέως εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε εἷς ὄγκος ὕδατος δύναται ν' ἀπορροφήσῃ καὶ νὰ κρατήσῃ πεντακοσίους ὄγκους ἀμμωνίας· ἡ ἀερώδης ἀμμωνία καθίσταται ῥευστὴ ὑπὸ τὴν συνήθη τῆς ἀτμοσφαίρας πίεσιν εἰς θερμοκρασίαν 40 βαθμῶν τοῦ ἑκατονταβάθμου θερμομέτρου.

Εἶναι δὲ ἡ ἀμμωνία χρησιμωτάτη ὡς φάρμακον, ὠφελεῖ προσέτι εἰς τὰ δήγματα τῶν φαρμακερῶν ὄφεων ἢ ἐντόμων ἐάν τις, χαράσσων ὀλίγον τὴν πληγὴν, ῥίψῃ ἐπ' αὐτῆς

σταγόνας τινάς· εἶναι προσέτι εἰς τὰ χημεῖα τὸ χρησιμώτατον ἀντιδραστήριον, καὶ συντείνει πρὸς καθαρισμὸν τοῦ μεμολυσμένου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅταν οὗτος περιέχῃ μεγάλην ποσότητα ἀνθρακικοῦ ὀξέος, διότι ἀπορροφᾷ τὸν ἀέριον τοῦτο πρὸς σχηματισμὸν ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας.

Ἡ ἀμμωνία εὑρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι· αἱ διάφοροι ἀναθυμιάσεις τῶν σηπομένων ὀργανικῶν οὐσιῶν καὶ τῶν ἑλῶν, εἶναι ἡ πηγὴ αὐτῆς, καὶ ὁ Λίεβικ, καὶ ὁ Φρεζένιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ χημικοὶ ἀπέδειξαν ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, εἰς ἣν ἀπαντῶνται εὐκόλως τὰ παράγοντα αὐτὴν στοιχεῖα, τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ἄζωτον· ἀλλ' εἴτε προστίθεται, εἴτε σχηματίζεται ἡ ἀμμωνία ἐν τῷ ἀέρι, τὸ ποσὸν αὐτῆς ἐν γένει μὲν εἶναι ἐλάχιστον, οὐχὶ δὲ σταθερῶς πάντοτε τὸ αὐτὸ εἰς πάντα τὰ μέρη καὶ κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους.

Εἴπωμεν ἐν παρόδῳ, ὅτι τὰ φυτὰ τρέφονται κατὰ μέγα μέρος διὰ τῆς ἐλαχίστης ποσότητος τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ εὑρισκομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέος· ἐπιστεύετο δὲ διὰ πολὺν καιρὸν ὅτι τὸ ἄζωτον, τὸ εἰς τοσαύτην μεγάλην ποσότητα εὑρισκόμενον ἐν αὐτῇ, ἀπεπέμπετο ὅλον ὑπὸ τῶν φυτῶν. Ἐφρόνουν δὲ μέχρι τινὸς οἱ περὶ τὴν βοτανικὴν φυσιολογίαν καταγινόμενοι ὅτι αἱ ἀφθόνως ἀπαντώμεναι ἐντὸς τῶν καρπῶν τῆς ὅλης οἰκονομίας τοῦ φυτοῦ ἀζωτοῦχοι οὐσίαι, μόνην πηγὴν εἶχον τὰ διάφορα ἀζωτοῦχα λιπάσματα, ἐξ ὧν αἱ ρίζαι ἀντλοῦσιν αὐτὸ ἀφθόνως, καὶ ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ οὐδόλως συνήργει εἰς τοῦτο.

Καὶ ὅτι μὲν τὰ ζωικὰ λιπάσματα συντελοῦσι κυρίως εἰς τὴν ταμίευσιν ἀζωτούχων οὐσιῶν ἐντὸς τοῦ φυτοῦ, τοῦτο σήμερον μετὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας, καὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας τὸ ὁποῖον ἡ ἀναλυτικὴ χημεία διέχυσε, δὲν εἶναι πλέον ὑπόθεσις, ἀλλ' ἀναμφισβήτητος ἀλήθεια, οὐδεμίαν ἐπιδεχομένη ἀντίρρησιν. Ἀλλ' ὁ Βουσσενγκὼ ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ φυτὰ ἀπορροφῶσι καὶ κρατοῦσι μέρος τοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἀζώτου, ἀπέδειξε δὲ τοῦτο διὰ τῶν ἑπομένων πειραμάτων μετὰ μεγάλης ἀκριβείας καὶ προσοχῆς τελεσθέντων.

Ὡρισμένος ἀριθμὸς σπερμάτων τοῦ πορφυροῦ τριφύλλου καὶ τοῦ κοινοῦ πίσου (μπιζελίου), ἀφοῦ ἀπεξηράνθη καλῶς καὶ ἐζυγίσθη ἀκριβῶς, ἐτέθη ὑπὸ τὴν βάσανον χημικῆς ἀναλύσεως, δι' ἧς προσδιωρίσθη τὸ εἶδος καὶ ἡ ποσότης τῶν συγκροτούντων αὐτὰ στοιχείων, ἐν οἷς εὑρίσκετο καὶ τὸ ἄζωτον. Ὁ αὐτὸς δὲ ἀριθμὸς τῶν ἰδίων σπερμάτων, τὸ αὐτὸ ἐχόντων βάρος, ἐσπάρη ἐντὸς δοχείων ἐκ πορσελάνης, ἐξ ὧν, τὰ μὲν περιεῖχον ἄργιλλον καθαρόν, τὰ δὲ ἄμμον, ἀφ' οὗ πρότερον καὶ ἡ ἄργιλλος καὶ ἡ ἄμμος ἐπυρακτώθησαν δεόντως, ὅπως καταστραφῇ καὶ ἡ ἐλαχίστη ὑπάρχουσα τυχὸν ἐν αὐτοῖς ποσότης ὀργανικῆς οὐσίας· ἐτέθησαν δὲ τὰ τοιουτοτρόπως σπαρέντα σπέρματα ἐντὸς ἐπίτηδες κατασκευασθέντος ὑελοσκεποῦς φυτοκομείου καλῶς φωτιζομένου, καὶ ἐκαλλιεργήθησαν μετ' ἐπιμελείας ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας, καὶ ἤνθησαν, καὶ ἐκαρποφόρησαν. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς σπορᾶς καὶ βλαστήσεως μέχρι τῆς ἀνθήσεως, ὡριμότητος καὶ συλλογῆς τῶν καρπῶν των, ἐποτίζοντο διὰ καθαροῦ καὶ διϋλισμένου ὕδατος. Οὔτε ἡ γῆ λοιπὸν, οὔτε τὸ περιέχον αὐτὴν ἀγγεῖον, οὔτε τὸ ὕδωρ δι' οὗ τὰ φυτὰ ἐτρέφοντο, περιεῖχον ἴχνη ἀζώτου. Μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν ὡρίμων καρπῶν ὁλόκληρα τὰ φυτὰ μετὰ τῶν ριζῶν, φύλλων καὶ καρπῶν, ἀποξηρανθέντα κατὰ τέχνην, ἐτέθησαν ὑπὸ χημικὴν ἀνάλυσιν, καὶ εὑρέθη ὅτι περιεῖχον ποσότητα ὑδρογόνου, ὀξυγόνου, ἄνθρακος καὶ ἀζώτου, πολὺ μεγαλειτέραν ἐκείνης ἣν περιεῖχον τὰ ἀναλυθέντα ἰσοβαρῆ καὶ ἰσάριθμα σπέρματα. Καὶ τὴν μὲν μεγαλειτέραν ποσότητα τοῦ ὀξυγόνου, τοῦ ὑδρογόνου καὶ τοῦ ἄνθρακος φανερὸν εἶναι ὅτι τὰ καλλιεργηθέντα σπέρματα προσέλαβον ἐκ τοῦ ἀέρος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ἀνέπνεον, καὶ ἐκ τοῦ διϋλισμένου ὕδατος δι' ὧν ἐποτίζοντο· ἀλλ' ἀφ' οὗ οὐδὲν ἴχνος ἀζωτούχου οὐσίας ὑπῆρχεν εἰς τὴν περὶ τὰς ρίζας των γῆν καὶ ἐν τῷ διϋλισμένῳ ὕδατι, δι' οὗ ἐποτίζοντο, φανερὸν εἶναι ὅτι ἡ συγχρόνως αὐξηθεῖσα ποσότης τοῦ ἀζώτου ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀέρος. Τώρα γεννᾶται τὸ ζήτημα ἐὰν ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀέρος, διὰ τῆς ἀναπνοῆς τῶν φυτῶν τούτων, ἐλήφθη τὸ περιπλέον τῆς περιεχομένης ποσότητος τοῦ ἀζώτου ἐν τοῖς φυτοῖς τοῦ πορφυροῦ τριφύλλου καὶ τῶν πίσων, ἢ ἐκ τῶν ἀπορροφηθεισῶν ἀμμωνιακῶν ἀτμίδων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἀέρι; Ὁ Βουσσενγκὼ παραδέχεται τὸ δεύτερον, λέγων ὅτι αἱ ἀμμωνιακαὶ ἀτμίδες απερροφήθησαν ὑπὸ τῆς ἀργίλλου καὶ τῆς ἄμμου, ἐν ᾗ ἦσαν φυτευμένα τὰ φυτὰ, καὶ διοχετεύθησαν διὰ τῶν ριζῶν εἰς τὴν ὅλην οἰκονομίαν αὐτῶν· καὶ ὅτι ἦσαν εἰς κατάστασιν ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας, ἀπαντωμένης, ὡς πολλὰ πειράματα ἀπέδειξαν ἐν τῷ ἀτμοσφαιρικῷ ἀέρι.

Ἀπεδείχθη λοιπὸν διὰ τῶν τοιούτων μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας τελεσθέντων πειραμάτων παρά τε τοῦ Βουσσενγκὼ, καὶ παρ' ἄλλων, ὅτι τὰ φυτὰ ἀντλοῦσι τρεφόμενα σημαντικὴν ποσότητα ἀζώτου, καὶ ὅτι τοῦτο κυρίαν μὲν ὁδὸν ἔχει τὰς ρίζας, δὲν πηγάζει ὅμως μόνον ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν ζωικῶν λιπασμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑπαρχούσης ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας ἐπορροφωμένης παρὰ τῆς γῆς ἐν τῇ ὁποίᾳ ζῶσιν, ἴσως δὲ καὶ παρὰ τῶν φύλλων καὶ ἄλλων ἀπορροφητικῶν ὀργάνων αὐτῶν.

ΠΕΡΙ ΕΡΙΩΝ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι.

Αἱ ἰδιότητες τῶν μαλλίων πρὸς ἐνδυμασίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐφείλκυσαν τὰ μέγιστα τὴν προσοχὴν ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων· καθότι ὁ ἄνθρωπος ἅμα ἐξοικειωθεὶς μετὰ τῶν ἐριοφόρων ζώων, παρετήρησε τὸ κατάλληλον τῶν ἰνῶν τῶν μαλλίων αὐτῶν πρὸς κλῶσιν καὶ ὕφανσιν· διὸ ἡ κλωστικὴ καὶ ὑφαντικὴ τῶν ἐρίων τέχνη ἦν γνωστὴ καὶ ἐπὶ Μωϋσέως καὶ ἐν μεγάλῃ χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις· ὁπότε δὲ οἱ Ρωμαῖοι κατέκτησαν τὴν Βρεττανίαν, εἰσήγαγον τὰς τέχνας ἐν αὐτῇ, καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἤρξαντο βαθμηδὸν ἀνταλλάσσοντες τὰ ἐκ τῶν δερμάτων προϊόντα τῆς τέχνης. Οἱ Ρωμαῖοι εἶχον συστήσει ἐργοστάσιον ὑφαντικῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν πόλιν Βίνσεστερ ὅπως παρέχωσιν ἐξ αὐτοῦ ἐνδυμασίαν εἰς τὸν Ρωμαϊκὸν στρατόν· οἱ δὲ Βρεττανοὶ λίαν βραδέως παραδεχόμενοι καὶ τελειοποιήσαντες τὴν τέχνην, ἐξηκολούθουν ἐπὶ πολὺν χρόνον φέροντες τὰς ἐκ δερμάτων τῶν ζώων, ἃ ἐφόνευον εἰς τὴν θήραν, ἐνδυμασίας αὐτῶν

Ἡ πρώτη μνεία προβάτου ἐν Βρεττανίᾳ ἐγένετο ἐν δημοσίῳ τινὶ ἐγγράφῳ ὑπὸ χρονολογίαν 712, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία τοῦ ἐριοφόρου τούτου ζώου προσδιωρίζετο εἰς ἓν σελίνιον μέχρι τῆς παρελεύσεως δεκαπενθημέρου ἀπὸ τοῦ Πάσχα. Ἡ κλωστικὴ τῶν ἐρίων ἐθεωρεῖτο ἡ ἀρίστη τῶν τεχνῶν καὶ ἡ καλλιτέρα τῶν οἰκιακῶν ἀπασχολήσεων. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Ἀλφρέδου ὑπῆρξε τόσῳ ἐπιτηδεία εἰς τὴν τῶν ἐρίων κλῶσιν, ὥστε δὲν ὤκνησε νὰ διδάξῃ τὰς ἑαυτῆς θυγατέρας τὴν τέχνην ταύτην.

Εἰς μεταγενεστέρας δ' ἐποχὰς ἡ τέχνη τῆς κλωστικῆς τῶν ἐρίων ἐθεωρεῖτο ὡς ἓν τῶν προσόντων ἐπιμεμελημένης καὶ ἀρίστης ἀνατροφῆς.

Ἡ ἔναρξις τῆς κατεργασίας τῶν ἐρίων, θεωρουμένη ὡς ἐθνικὴ ἐπασχόλησις ἐν Ἀγγλίᾳ, χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Γουλιέλμου τοῦ κατακτητοῦ ὁπότε κάτοικοί τινες τῆς Φλανδρίας, ἐκπατρισθέντες, μετέβησαν εἰς Ἀγγλίαν καὶ ζητήσαντες ἐπέτυχον τῆς προστασίας τῆς Βασιλίσσης, ἥτις ἐτύγχανεν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν καταγομένη· ἐγκαταστάντες δὲ πρὸς τὰ βόρεια σύνορα τῆς Βρεττανίας ἤρξαντο τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἀλλ' Ἐρρίκος ὁ Α'. διορῶν ὅτι ἡ φυλὴ αὕτη δὲν συνεβιβάζετο μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, μετετόπισεν αὐτοὺς εἰς ἐπαρχίαν τινὰ τῆς Οὐαλλίας. Ἐρρίκος δὲ ὁ Β'. καθιέρωσε πανήγυρίν τινα τῶν ὑφαντῶν, ἥτις ἐλάμβανε χώραν ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μοναστηρίου τοῦ

Βαρθολομαίου, καὶ ἥτις διαρκοῦσα τρεῖς ὅλας ἡμέρας ἐπεκαλεῖτο, ἡ πανήγυρις τῶν ὑφασμάτων (the clothfair). Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας ταύτης, ἡ κατεργασία τῶν μαλλίων ἐπεξετάσθη εἰς πολλὰ τοῦ βασιλείου μέρη· ἑταιρίαι δὲ συγκροτηθεῖσαι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Ὑόρκης, Oxford, Nottingham, Huntingdon, Londtn ὡς καὶ ἐν Βίνσεστερ παρέσχον μεγάλας χρηματικὰς ἀποζημιώσεις τῷ βασιλεῖ διὰ τὸ προνόμιον καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν ἐκ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης. Ἐρρῖκος δὲ ὁ Β'. ἐπικυρώσας τὰς τῶν ὑφαντῶν συστηθείσας ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας, ἀπηγόρευε τὴν χρῆσιν Ἱσπανικῶν ἐρίων, ἐπὶ ποινῇ δημεύσεως τῆς περιουσίας τοῦ παραβάτου· αἱ ταραχαὶ καὶ ἐπαναστάσεις τῶν διαμαχομένων βασιλέων ἠλάττωσαν τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, ἡ ὁποία ἤρξατο ἀναλαμβάνουσα αὖθις ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐδουάρδου τοῦ Γ'. ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀκολούθου βασιλείας Ριχάρδου τοῦ Β'. ἐτέθησαν τόσοι φραγμοὶ καὶ περιορισμοὶ περὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἐρίων, ὥστε προέκυψαν ταραχαὶ καὶ δυσαρέσκειαι, ἀναγκάσασαι τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἄρῃ τοὺς περὶ τὴν ἐξαγωγὴν φραγμούς, ἀφίνουσαν αὐτὴν ἐλευθέραν· ἀλλ' ἐνταῦθα τὰ Βρεττανικὰ ἔρια ἀπολέσαντα τὴν προτέραν αὐτῶν ἀξίαν, βραδέως ἀνέλαβον αὐτήν, καθότι ἡ χρῆσις Ἱσπανικῶν μαλλίων ἤρξατο νὰ γενικεύηται κυρίως εἰς τὴν κατασκευὴν πλατέων ὑφασμάτων (Broad cloths) καθὼς ἐπίσης ἐγενικεύθη ἡ χρῆσις ποιότητός τινος μαλλινοῦφασμάτων Worsted, καλουμένων ἔτι καὶ νῦν ὑπαρχούσης καὶ ἀποκαλουμένης οὕτως ἐξ ὀνόματος μικρᾶς τινος πόλεως Νορφόλκ ὅπου τὸ πρῶτον κατεσκευάσθησαν τὰ τοιαῦτα ὑφάσματα. Ἡ δὲ ἐπιζήτησις ὑφασμάτων κατεσκευασμένων ἐκ μακρῶν ἰνῶν ἐρίων, κατέστησεν ἀναγκαίαν τὴν τροποποίησιν τῆς τοῦ ἐριοφόρου ζώου διαίτης. Τὸ τῆς Ἀγγλίας μακρόμαλλον πρόβατον λίαν ἐφημίσθη, καταστάντος τοῦ δέρματος αὐτοῦ λίαν ἐπιζητήτου ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, πολλαὶ δὲ ἀπόπειραι ἐγένοντο πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ ἰδίου ζώου, ἀλλὰ τοῦτο αὐστηρῶς ἀπηγορεύθη διὰ νόμων ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Δ'. καὶ Ἐλισάβετ νομοθετηθέντων· ἀλλ' αἱ συχναὶ καὶ ἐπιβλαβεῖς αὗται διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν νομοθετησάντων καὶ τῶν ἡγεμόνων, καθότι Ἐδουάρδος ὁ Β'. ἔπεμψεν ὡς δῶρον πρόβατον τῷ Ἐρρίκῳ τῆς Καστιλίας ὡς καὶ τῷ Ἰωάννῃ τῆς Ἀραγωνίας· λέγεται ἐπίσης ὅτι τὸ τοσοῦτον φημιζόμενον Ἱσπανικὸν πρόβατον, ἐξ οὗ ἡ ἀρίστη ποιότης τῶν μαλλίων αὐτοῦ, γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν μερινό, εἶχε τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἐκ τῆς ἱσπανικῆς λέξεως Marino δηλούσης τὸ θαλάσσιον, καθότι ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Β'. τὰ ἱσπανικὰ ταῦτα πολύτιμα πρόβατα, μετεφέροντο διὰ θαλάσσης εἰς Ἀγγλίαν.

Τὸ σύστημα τῶν μονοπωλίων εἰσαχθὲν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Η'. κατέστη λίαν ἐπιβλαβὲς τῇ βιομηχανίᾳ ὡς περιορίσαν τὴν κατεργασίαν τῶν ἐρίων εἰς πόλεις τινάς, ἀλλ' ἡ ἐφεύρεσις καὶ εἰσαγωγὴ τοῦ κλωστικοῦ τροχοῦ, (Spinning Wheel), λαβοῦσα χώραν κατὰ τὸ ἔτος 1230 ἐπέφερε ζωηρότητά τινα καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς βιομηχανίας τῶν μαλλίων· περὶ τὰ τέλη δὲ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Η'. καὶ βασιλευούσης τῆς Ἐλισάβετ, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἀπετέλουν μέρος τῆς γενικῆς τοῦ Ἀγγλικοῦ βασιλείου εὐδαιμονίας· ὁ σώφρων ἡγεμὼν ἐπέτρεψεν εἰς πάντα μαλλέμπορον νὰ ἐκλέγῃ κατὰ βούλησιν τὸν τόπον τῆς καταναλώσεως, ἀφήσας τὸ ἐμπόριον ὅσον ἔνεστιν ἐλεύθερον, λίαν ὀρθῶς σκεπτόμενος ὅτι τὰ διάφορα ἀκατέργαστα καὶ κατειργασμένα προϊόντα ἀρινόμενα ἐλεύθερα θὰ συνέτεινον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν ἰσχυροποίησιν τῆς κυβερνήσεως· ἀλλὰ πρὸς παράδοξον ἀντίθεσιν τῶν φιλελευθέρων τούτων θεσμῶν, ἐπῆλθον αἱ θρησκευτικαὶ καταδιώξεις, ἀποδιώξασαι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν χιλιάδας ἐργατικῶν βιομηχάνων, οἵτινες ζητήσαντες ἄσυλον, κατέφυγον εἰς Λονδῖνον καὶ εἰς διάφορα τῆς Βρεττανίας μέρη, ἐγκαταστάντες καὶ ἀρξάμενοι τῶν ἔργων αὐτῶν, ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι ἐπλούτισαν τὸν τόπον διὰ τῆς δραστηριότητος καὶ φιλοπονίας των, καθότι

αἱ καλλιτέρου συστήματος μηχαναὶ ἅμα δὲ καὶ ὁ μεθοδικώτερος τρόπος πρὸς κατεργασίαν τῶν μαλλίων καὶ τῆς μετάξης, ἐκαλλιτέρευσαν μεγάλως τὰ προϊόντα τῆς βιομηχανίας ἐν Ἀγγλίᾳ. Καίπερ δὲ λίαν ἐπιτήδειοι εἰς τὴν ὑφαντικὴν ὄντες οἱ Ἄγγλοι, οὐχ ἧττον ὑπελείποντο πολὺ τῆς τέχνης πρὸς βαφὴν καὶ τελειοποίησιν τῶν ὑφασμάτων (dyeing and finishing of cloth)· διὸ ὑπῆρχε συνήθεια νὰ πέμπωνται ἐξ Ἀγγλίας εἰς Ὁλλανδίαν τὰ διάφορα ὑφάσματα, ὅπως βάφωνται καὶ τελειοποιῶνται. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ Ἰακώβου τοῦ Α'. Ἄγγλοι τινὲς ἔμποροι κὶ βιομήχανοι προέτεινον ν' ἀναλάβωσι τὰς ἐργασίας ταύτας ὑπό τινας ὅρους, ἀφίνοντες εἰς τὸν βασιλέα τὸ μονοπώλιον τῆς πωλήσεως, ἀλλὰ τὸ σχεδιον τοῦτο δοκιμασθὲν ἀπέτυχεν, καθότι μὴ ὑπάρχοντος συναγωνισμοῦ, τὰ ὑφάσματα ἀτελῶς ἐβάφοντο, ἄλλως τε δὲ καὶ τὰ ἔξοδα ἀπέβαινον μεγαλείτερα πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ Ὁλλανδοὶ ἐξηκολούθουν νὰ βάφωσι καὶ τελειοποιῶσι τὰ Ἀγγλικὰ ὑφάσματα ὡς καὶ πρότερον. Κατὰ τὸ ἔτος 1657 βαφεύς τις ὀνόματι Brewer μεταβὰς μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐξ Ὁλλανδίας εἰς Ἀγγλίαν, ἔλαβε διὰ βασιλικῆς ἐγκρίσεως τὴν ἄδειαν νὰ διδάξῃ τὴν τέχνην ταύτην εἰς τοὺς Ἄγγλους, οἵτινες ταχέως διδαχθέντες αὐτήν, ἐγένοντο ἀνεξάρτητοι τῆς Εὐρώπης κατὰ τὴν βιομηχανίαν ταύτην. Διαρκοῦντος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α'. ἡ βιομηχανία ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν Ἄγγλων, κατελήφθη ὑπὸ τῶν ἠπειρωτικῶν ἐχθρῶν, καὶ διάφορα ἤδη ὑφασμάτων κατεσκευάσθησαν παρ' αὐτῶν, ἐνῷ αὐτὰ ἦσαν προηγουμένως τὰ μόνα τῆς Ἀγγλίας βιομηχανικὰ προϊόντα.

Ἀλλ' ἀντὶ καταλλήλου νομοθεσίας ἐψηφίσθη ὁ ἑξῆς ὅλως παράλογος καὶ γελοῖος νόμος ὅστις τρανῶς καταδείκνυσι παχυλωτάτην τῶν τοῦ ἐμπορίου ἀρχῶν ἄγνοιαν ἐκ μέρους τῶν τότε νομοθετῶν.

Ἐνομοθετήθη κατὰ τὸ ἔτος 1666 ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἀποθνήσκων ἔπρεπεν ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐνταφιάζηται ἐντὸς σαβάνου ἐξ ἐρίων κατεσκευασμένου· ἐξηκολούθησε δὲ ὁ νόμος οὗτος ἐν ἰσχύϊ διατελῶν ἐπὶ 150 ὅλα ἔτη. Κατὰ δὲ τὸ 1685 ἐψηφίσθη ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἀδικώτατος τῶν νόμων, ἡ ἀνάκλησις τῆς ἀποφάσεως τῆς Νάντης συνεπείᾳ τῆς ὁποίας πλέον τῶν 600,000 διαμαρτυρουμένων, στερηθέντες τῆς θρησκευτικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἑαυτῶν πατρίδα· ἐξ αὐτῶν δὲ πλέον τῶν 50,000 ἐζήτησαν ἄσυλον εἰς Ἀγγλίαν ὅπου εὐμενῶς ἐγένοντο δεκτοὶ, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν λίαν ἐπιτήδειοι τυγχάνοντες περὶ τὴν ὑφαντικὴν, ἐπήνεγκον βελτίωσίν τινα καὶ ἀνάπτυξιν εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν λεπτῶν ὑφασμάτων, ὧν μεγάλη ἐπιζήτησις ὑπῆρχεν. Ἔκτοτε ἡ παραγωγὴ λεπτῶν μαλλίνων ὑφασμάτων ἐπολλαπλασιάσθη, ἡ ἐριοζωοτροφία ἀνεπτύχθη, καὶ, συνελόντι εἰπεῖν, ἡ ἐμπορία καὶ ἡ βιομηχανία ἀνεζωογονήθησαν. Ἡ δὲ μεγάλη τῶν ἐρίων ἀναζήτησις ἀνέπτυξεν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν ἐριοζωοτροφίαν, ὥστε ἐνῷ κατὰ τὸ ἔτος 1698 τὰ ὑπάρχοντα ἐν Ἀγγλίᾳ ἐρι. ορόρα πρόβατα ἀνήρχοντο εἰς 12,000,000 κατὰ τὸ ἔτος 1833 ἀνῆλθον εἰς 32 ἑκατοὸ· Ἀλλ' ἐν τούτοις ἀνεκαλύφθη ὅτι ἡ πάχυνσμ καὶ ἀνάπτυξις τοῦ ἐριοφόρου ζώου κατὰ τις νέον σύστημα τῆς διαίτης αὐτοῦ δὲν ἦτο εὐνοϊκὴ εἰς τὴν τῶν ἐρίων κατεργασίαν, καθότι, τοῦ ζώου μεγεθυνομένου κατὰ τὸν ὄγκον, αἱ ἶνες τῶν μαλλίων αὐτοῦ ἐγένοντο μακρότεραι καὶ χονδρότεραι, καὶ οὕτω τῶν κατασκευαζομένων ὑφασμάτων ἡ ποιότης, μεταβληθεῖσα ἐπὶ τὰ χείρω, συνέτεινεν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς μεγάλης αὐτῶν καταναλώσεως· οἱ δὲ ἐριοζωοτρόφοι μὴ δυνάμενοι νὰ καταναλίσκωσι τὰ ἑαυτῶν ἔρια, παρεπονοῦντο κατὰ τῶν ὑφαντῶν, οἵτινες προτίμων τὰ ἱσπανικὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔρια· ἀλλ' ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις οὖσα ἀείποτε διατεθειμένη νὰ τείνῃ οὖς εὐνοϊκὸν εἰς τὰ παράπονα καὶ τὰς μεμψιμοιρίας τῶν κτηματιῶν καὶ γεωργῶν, διὰ παντοίων μέσων ὑπεστήριξε τὴν κατανάλωσιν τῶν ἐγχωρίων ἐρίων, εἰ καὶ τοῦτο τὰ μέγιστα ἐζημίου τοὺς βιομηχάνους. Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐγνώσθη, ὅτι καίτοι μεταβληθέντα τὰ Ἀγγλικὰ ἔρια κα-

τὰ τὴν ποιότητα, οὐχ ἧττον δὲν ἀπώλεσαν τὰς ἰδιότητας ἐκείνας, ἕνεκα τῶν ὁποίων, εἰ καὶ μὴ κατάλληλα πρὸς ὕφανσιν πλατέων ὑφασμάτων, ἀπέβαινον ὅμως χρησιμώτατα διὰ τὴν κατεργασίαν ἄλλων εἰδικῶν ὑφασμάτων· μετὰ παρέλευσιν δ' ἐτῶν ἱκανὴ ἐξαγωγὴ Ἀγγλικῶν ἐρίων ἐγένετο, ἐνῷ καὶ ἡ τῶν Ἱσπανικῶν καὶ Γερμανικῶν ἐρίων εἰσαγωγὴ ηὔξανεν ὁσημέραι, εἰσαχθέντων κατὰ μὲν τὸ 1800 ἔτος 3,000,000 λιτρῶν, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1852, 91,692,864 λιτρῶν.

(ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ). Ν. Σ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

—

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΟΝ

Η

ἡ τέχνη τοῦ γνωρίζειν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ.

Ἐκδίδοται ὑπὸ Γ. Δ. ΣΥΡΜΑ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐπεραιώθη ἐσχάτως τὸ κατὰ τὸ λῆξαν ἤδη ἔτος ἀρξάμενον συγγραμμάτιον τοῦ περιφήμου Γάλλου κ. Ἀλεξ. Δαβὶδ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν «φυσιογνωμικῶν ἀποσπασμάτων» τοῦ Λαβατέρη, μεταφρασθὲν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δ. Σύρμα, ἑνὸς τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποφοιτώντων μαθητῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν μετάφρασιν ταύτην, ἥτις μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης φιλοκαλίας ἐξετυπώθη, κοσμηθεῖσα καὶ δι' εἰκόνων καταλλήλων τῇ ὑποθέσει, συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τῷ κ. Σύρμᾳ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τοῦ εὐφυοῦς ἔργου τούτου ὡς καὶ διὰ τὴν ἐπίσης ἐπιτυχῆ μετάφρασιν, εὐχόμενοι ὅπως καὶ τελειότερα ἔργα αὐτοῦ ἴδωμεν.

—=—

ΓΟΘΟΛΙΑ

Τραγῳδία Ρακίνα εἰς πράξεις πέννε

μεταπεφρασμένη

ὑπὸ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Κ. ΚΑΡΑΖΕΡΗ,

φοιτητοῦ τῆς Ἰατρικῆς.

Θεωρούμεθα εὐτυχεῖς, γράφοντες τὴν βιβλιοκρισίαν τῆς μεταφράσεως τῆς ὡραίας ταύτης τραγῳδίας τοῦ Γάλλου Εὐριπίδου Ρακίνα.

Ἡ Γοθολία, ὑπόθεσιν ἔχουσα μίαν τῶν αἱμοσταγῶν τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας σελίδων, εἶναι ἀξία λόγου καὶ δι' ἀνάγνωσιν καὶ διὰ παράστασιν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς κατάλληλος. Ἡ δὲ φιλοκαλία τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἐκδόσεως ἐκδηλοῖ τὸ ἀκάματον τοῦ μεταφραστοῦ καὶ τὴν περὶ τὴν ἐκλογὴν ὡραίου θέματος ἱκανότητα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, παρακαλοῦμεν τὸν κ. Καραζέρην ὅπως δέξηται τὰ συγχαρητήρια ἡμῶν.

—=—

ΦΙΛΕΡΓΟΣ ἢ ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Πολλοὶ γράφοντες τὴν νεοελληνικὴν, μεταχειρίζονται τὴν λέξιν Φ ί λ ε ρ γ ο ς ἀντὶ τῆς Φ ι λ ε ρ γ ὸ ς, ἀκολουθοῦντες γενικῷ τινι κανόνι τῆς Γραμματικῆς, καθ' ὃν «πάντα τὰ σύνθετα, ἐπιτρεπούσης τῆς ληγούσης αὐτῶν, ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον ὅσον δίδοται». Ὁ κανὼν ἔχει ὀρθῶς, διότι λέγομεν φιλόπονος, φιλόλογος, φιλόσοφος, κτλ. κτλ. ἀλλ' ἐξαιροῦνται τὰ ἐκ τοῦ «ἔργον» σύνθετα, ἅτινα φυλάττουσι τὸν ἑαυτὸν τόνον ἐν τῇ ἀρχικῇ θέσει. Οὕτω μεταχειριζόμεθα ἀμπελουργὸς, γεωργὸς, ἐνεργὸς, αὐτενεργὸς, ἑτερενεργὸς, συνεργὸς, ἐριουργὸς, χειρουργὸς (καὶ οὐχὶ χειροῦργος), ῥαδιουργὸς (καὶ οὐχὶ ῥαδιοῦργος), ὑπουργὸς κλπ., ἐξαιρουμένων δύο μόνων «πανοῦργος καὶ κακοῦργος» καὶ τῶν ἐκ δισυλλάβων προθέσεων συνθέτων, ὡς περίεργος, πάρεργος κλπ.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΛΑΒΑΝΗΣ.

Η ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΗΣ ΝΗΣΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ

—

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

ΝΙΚΟΚΛΕΟΥΣ Κ. ΜΑΚΡΙΔΟΥ.

(Συνέχεια, ἴδε Τεῦχος ΙΓ'. σελ. 34)

Ὁ διοικητὴς ἐπέτρεψε τὴν ἀπόπειραν. Ἓν ἀερόστατον κατεσκευάσθη καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν διάθεσιν τοῦ Ἰωνάθαν Φόρστερ, τὸν ὁποῖον πέντε ἐκ τῶν συναιτέρων του ἔμελλον ν' ἀκολουθήσωσι εἰς τὸν ἀέρα. Ἦσαν ἐφοδιασμένοι ὅπλων, διὰ τὴν περίστασιν καθ' ἣν θὰ τοὺς ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπερασπισθῶσι πλησιάζοντες εἰς τὴν γῆν, καὶ τροφίμων, διὰ τὴν ἀνάγκην ἐὰν τὸ ἐαρινὸν των ταξείδιον ἐμηκύνετο.

Ἡ ἀναχώρησις τοῦ ἀεροστάτου εἶχε προσδιορισθῆ τὴν 18 Μαρτίου· Ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ, ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς, καὶ μὲ ἕνα ἄνεμον βορειοδυτικὸν μέσης δυνάμεως, οἱ ἀεροναῦται ὑπελόγιζον εἰς μερικὰς ὥρας νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ γενικὸν στρατηγεῖον τοῦ Λῆ.

Ἀλλ' οὗτοι ὁ βορειοδυτικὸς ἄνεμος δὲν ὑπῆρξε μία ἁπλῆ αὔρα. Ἐκ τῆς 18 ἠδύνατο τίς νὰ παρατηρήσῃ ὅτι μετετρέπετο εἰς θύελλαν. Μετ' ὀλίγον, ἡ τρικυμία ἐγένετο τοιαύτη, ὥστε ἡ ἀναχώρησις τοῦ Φόρστερ ἔπρεπε ν' ἀναβληθῇ, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ ἀερόστατον καὶ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἔφερεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαινομένων στοιχείων.

Τὸ ἀερόστατον, ἐξωγκωμένον ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τῆς Ριχμόνδης. ἦτο λοιπὸν ἐκεῖ, ἕτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πρώτην κατεύνασιν τοῦ ἀέρος, καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως ἡ ἀνυπομονησία ἦτο μεγίστη διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν μετεβάλλετο.

Ἡ 18 καὶ ἡ 13 Μαρτίου διῆλθον χωρὶς καμμία ἀλλαγὴ νὰ ἐπενεχθῇ ἐπὶ τῆς καταιγίδος. Ἐδοκίμαζον μάλιστα μεγαλας δυσκολίας διὰ νὰ κρατήσωσι τὸ ἀερόστατον, προσδεδεμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον αἱ σφοδραὶ πνοαὶ τοῦ ἀνέμου κατέκλινον μέχρι τῆς γῆς.

Ἡ νὺξ τῆς 13 εἰς 20 Μαρτίου διῆλθεν, ἀλλὰ τὴν πρωΐαν ἡ θύελλα ἀνεπτύσσετο εἰσέτι μὲ περισσοτέραν σφοδρότητα. Ἡ ἀναχώρησις ἦτο ἀδύνατος.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὁ μηχανικὸς Κῦρος Σμὶθ συνηπαντήθη εἰς μίαν τῶν ὁδῶν τῆς Ριχμόνδης ὑφ' ἑνὸς ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζε παντελῶς. Οὗτος ἦτο εἷς ναύτης ὀνομαζόμενος Πάνηροφ, εἰς ἡλικίαν τριάκοντα πέντε ἕως τεσσαράκοντα ἐτῶν, ἰσχυρᾶς κράσεως, λίαν ἡλιοκαής, μὲ ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ ἱλλωπίζοντας, ἀλλὰ μὲ μίαν ἀγαθὴν φυσιογνωμίαν. Ὁ Πάνηροφ οὗτος ἦτο εἷς ἀμερικανὸς τοῦ Βορρᾶ, ὅστις εἶχε διατρέξει ὅλας τὰς θαλάσσας τῆς σφαίρας, καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν συμβάντων τοῦ ὁποίου πᾶν ὅτι ἔκτακτον δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς ἓν ὃν μὲ δύο πόδας καὶ ἄνευ πτερύγων, τῷ ἐσυνέβη. Ἀνωφελὲς εἶναι τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἦτο μία φύσις τολμηρὰ, ἑτοίμη εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὸ πᾶν, καὶ ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκπλήττηται ἀπὸ οὐδέν. Ὁ Πάνηροφ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους ἐκείνου. εἶχεν ἔλθει δι' ὑποθέσεις εἰς τὴν Ριχμόνδην μὲ ἕνα νεανίαν δεκαπενταετῆ, Χόρβερτ Βράση καλούμενον ἐκ νέας Γερσέης, υἱὸν τοῦ πλοιάρχου του, ἕνα ὀρφανὸν τὸν ὁποῖον ἠγάπα ὡς νὰ ἦτο ἰδιόν του τέκνον. Μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πόλιν πρὶν τῶν πρώτων ἐπιχειρήσεων τῆς πολιορκίας, εὑρέθη λοιπὸν περικυκλωμένος, πρὸς μεγάλην του δυσαρέσκειαν, καὶ δὲν τῷ ἦλθε τότε εἰμὴ μία ἰδέα, νὰ δραπετεύσῃ

μ' ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα. Ἐγνώριζεν ἐκ φήμης τὸν μηχανικὸν Κῦρον Σμὶθ, ἐγίνωσκε προσέτι μὲ πόσην ἀνυπομονησίαν ὁ τολμηρὸς οὗτος ἄνθρωπος ἐμάσσα τὸν χαλινόν του. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐδίστασεν πλέον νὰ τὸν πλησιάσῃ εἰπὼν εἰς αὐτὸν χωρὶς καμμίαν προπαρασκευήν.

«Κύριε Σμὶθ δὲν ἐβαρέθητε πλέον τὴν Ριχμόνδην;»

Ὁ μηχανικὸς παρετήρησεν ἀσκαρδαμικτεὶ τὸν ἄνθρωπον ὅστις τῷ ὡμίλει καὶ ὁ ὁποῖος ἐπρόσθεσεν μὲ φωνὴν χαμηλήν.

«Κύριε Σμὶθ θέλετε νὰ φύγητε;

— Πότε τοῦτο;... ἀπεκρίθη ταχέως ὁ μηχανικὸς, καὶ δύναταί τις νὰ διαβεβαιώσῃ ὅτι αὐτὴ ἡ ἀπόκρισις τῷ διέφυγεν, διότι δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐξετάσει τὸν ἄγνωστον ὅστις τῷ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

Ἀλλ' ἀφοῦ μὲ ἓν διαπεραστικὸν βλέμμα, ἐξήτασε τὴν εἰλικρινῆ φυσιογνωμίαν τοῦ ναύτου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ ὅτι εἶχεν ἔμπροσθέν του ἕνα τίμιον ἄνθρωπον.

«Τίς εἶσθε;» ἠρώτησεν διὰ φωνῆς συντόνου.

Ὁ Πάνηροφ εἶπε τὸ ὄνομά του.

«Καλῶς, ἀπεκρίθη ὁ Κῦρος Σμὶθ. Καὶ μὲ ποῖον μέσον μοὶ προτείνετε νὰ φύγωμεν;

— Μὲ αὐτὸ τὸ ὀκνηρὸν ἀερόστατον τὸ ὁποῖον ἀφίνουσι ἐκεῖ εἰς τὴν ἀργίαν, καὶ τὸ ὁποῖον μοὶ φαίνεται ὅτι περιμένει ὅλως ἐπίτηδες ἡμᾶς!...»

Ὁ ναύτης δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του. Ὁ μηχανικὸς εἶχεν ἐννοήσει ἐκ μιᾶς λέξεως· ἔλαβε τὸν Πανήροφ ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τὸν ἔσυρεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐκεῖ, ὁ ναύτης ἐξέθηκε τὸν σκοπόν του λίαν ἁπλοῦν τῇ ἀληθείᾳ. Δὲν ἐκινδύνευον εἰμὴ τὴν ζωήν των διὰ νὰ τὸν ἐκπληρώσωσι Ἡ θύελλα εὑρίσκετο εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν σφοδρότητα, εἶναι ἀληθὲς, ἀλλ' εἰς μηχανικὸς ἐπιτήδειος καὶ τολμηρὸς, τοιοῦτος ὡς τὸν Κῦρον Σμὶθ, θὰ ἐγνώριζε καλῶς νὰ διευθύνῃ ἓν ἀερόστατον.. Ἐὰν ἐγνώριζε τὴν διοίκησιν αὐτὸς ὁ Πάνηροφ, δὲν θὰ ἐδίσταζε ν' ἀναχωρήσῃ, (ὁμοῦ μὲ τὸν Χόρβερ ἐννοεῖται.) Εἶχεν εἰδεῖ πολλὰς τοιαύτας, καὶ δὲν ὑπελόγιζε μίαν τρικυμίαν.

Ὁ Κῦρος Σμὶθ εἶχεν ἀκούσει τὸν ναύτην χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ἀλλ' ὁ ὀφθαλμός του ἐσπινθηροβόλει. Ἡ εὐκαιρία ἦτο ἐκεῖ! Δὲν ἦτο ἄνθρωπος νὰ τὴν ἀφίσῃ νὰ διαφύγῃ Ὁ σκοπὸς ἦτο μὲν λίαν κινδυνώδης, ἀλλ' ἦτο καὶ κατορθωτός. Τὴν νύκτα, ἐναντίον τῆς ἐπιτηρήσεως, ἠδύνατο νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὸ ἀερόστατον νὰ ὀλισθήσῃ ἐντὸς τῆς σκαφίδος, εἶτα νὰ κόψῃ τὰ σχοινία τὰ ὁποῖα τὸ ἐκράτουν!. Ἀναμφιβόλως, ἐκινδύνευε τίς νὰ φονευθῇ, ἀλλὰ ἐξ ἐναντίας, ἠδύνατο καὶ νὰ ἐπιτύχῃ. Καὶ χωρὶς αὐτὴν τὴν τρικυμίαν ἦτο βεβαία ἡ ἐπιτυχία. Ἀλλὰ χωρὶς αὐτὴν τὴν τρικυμίαν τὸ ἀερόστατον θὰ εἶχεν ἤδη ἀναχωρήσει, καὶ ἡ τόσον ζητηθεῖσα εὐκαιρία δὲν ἤθελε παρουσιασθῇ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

«Δὲν εἶμαι μόνος!... εἶπεν περαίνων ὁ Κῦρος Σμὶθ.

— Πόσα ἄτομα λοιπὸν θέλης νὰ φέρῃς μετὰ σοῦ; ἠρώτησεν ὁ ναύτης.

— Δύο τὸν φίλον μου Σπίλετ καὶ τὸν ὑπηρέτην μον Νάβ.

— Τοῦτο κάμει λοιπὸν τρία, ἀπεκρίθη ὁ Πανηροφ, καὶ μ' ἐμε πέντε. Ἄλλως τε τὸ ἀερόστατον ἐχρεώστει νὰ περιλάβῃ ἕξ.

— Αὐτὸ φθάνει θ' ἀναχωρήσωμεν!» εἶπεν Κῦρος Σμίθ.

Τὸ «θ' ἀναρήσωμεν» τοῦτο ὑπεχρέου καὶ τὸν ἀνταποκριτὴν, ἀλλ' ο ἀνταποκριτὴς, δὲν ἦτο ἄνθρωπος νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, καὶ ὅταν τὸ σχέδιον τῷ ἐκοινοποιήθη, τὸ παρεδέχθη ἄνευ ἐπιφυλάξεως. Καὶ ἐκεῖνο διὰ τὸ ὁποῖον ἐκπλήσσετο, ἦτο ὅτι μία τόσον ἁπλῆ ἰδέα δὲν τῷ εἶχεν ἤδη ἔλθῃ κατὰ νοῦν. Ὦ; πρὸς τὸν Νάβ, ἠκολούθει τὸν κύριόν του πανταχοῦ οὗτος ὅπου ἤθελεν ὑπάγει

«Τὸ ἑσπέρας τοῦτο λοιπὸν, εἶπεν ὁ Πάνηροφ. Θὰ περιεργώμεθα καὶ οἱ πέντε ἐκεῖ ἀσκόπως ὡς περίεργοι!

— Τοῦτο τὸ ἑσπέρας, εἰς τὰς δέκα, ἀπεκρίθη ὁ Κῦρος Σμὶθ, καὶ εἴθε νὰ μὴ καταπαύσῃ αὕτη ἡ τρικυμία πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μας».

Ὁ Πάνηροφ ἀπεχαιρέτισε τὸν μηχανικὸν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κατοικίαν του· ὅπου εἶχε μείνει ὁ νέος Χάρβερτ Βράουν. Τὸ γενναῖον τοῦτο παιδίον ἐγνώριζε τὸ σχέδιον τοῦ ναύτου, καὶ μὲ μεγάλην ἀνησυχίαν ἐπερίμενε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πρὸς τὸν Κῦρον Σμὶθ διαβήματος ἐκείνου. Βλέπει τις, ἦσαν πέντε ἄνθρωποι ἀποφασιστικοὶ, οἵτινες ὑπήγαινον νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν λαίλαπα ἐνπλήρει καταιγίδι.

Ὄχι! Ἡ θύελλα δὲν κατεπραΰνθη ποσῶς, καὶ οὔτε ὁ Ἰωνάθαν Φόρστερ, οὔτε οἱ συνέταιροί δὲν ἐσκέπτοντο ὅπως τὴν περιφρονήσωσιν ἐντὸς τῆς εὐθραύστου ἐκείνης σκαφίδος. Ἡ ἡμέρα ὑπῆρξε τρομερά. Ὁ μηχανικὸς δὲν ἐφοβεῖτο εἰμὴ ἓν πρᾶγμα. Μήπως τὸ ἀερόστατον, προσδεδεμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ κλῖνον ὑπὸ τὸν ἀέρα. διασχισθῇ εἰς μυρία τεμάχια. Ἐπὶ πολλὰς ὥρας περιεφέρθη ἐπὶ τῆς πλατείας σχεδὸν ἐρήμου, ἐπιτηρῶν τὴν ἀεροφόρον σφαῖραν.

Ὁ Πάνηροφ ἔπραττε τὸ ἴδιον ἐκ μέρους του, τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, καὶ χασμωμένος ἐν ἀνάγκῃ, ὡς ἄνθρωπος, ὅστις δὲν γνωρίζει πῶς νὰ διέλθῃ τὸν καιρόν του, ἀλλὰ τρέμων προσέτι μήπως τὸ ἀερόστατον διασχισθῇ ἢ μᾶλλον κόψῃ τὰ σχοινιά του καὶ φύγῃ εἰς τοὺς ἀέρας.

Ἡ ἑσπέρα ἔφθασεν. Ἡ νὺξ ὑπῆρξε λίαν ζοφερά. Πυκναὶ ὀμίχλαι διήρχοντο ὡς νέφη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Μία βροχὴ μεμυγμένη μὲ χιόνα ἔπιπτεν. Ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρός. Ἓν εἶδος ἀχλύος ἐπέκειτο τῆς Ριχμόνδης. Ἐφαίνετο ὅτι ἡ σφοδρὰ τρικυμία εἶχε προξενήσει ὡς μίαν ἀνακωχὴν μεταξὺ τῶν πολιορκούντων καὶ τῶν πολιορκουμένων καὶ ὅτι τὸ τηλεβόλον εἶχε θελήσει νὰ σιωπᾷ ἐνώπιον τῶν φοβερῶν ἐκπυρσοκροτήσεων τῆς θυέλλης. Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως ἦσαν ἔρημοι. Μάλιστα δὲν ἐφάνη χρήσιμον μὲ τοιοῦτον τρομερὸν καιρὸν, νὰ φυλάττωσι τὴν πλατεῖαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας συνεκρούετο τὸ ἀερόστατον. Τὸ πᾶν προφανῶς ηὐνόει τὴν δραπέτευσιν τῶν αἰχμαλώτων. Ἀλλ' αὐτὸ τὸ ταξείδιον ἐν τῷ μέσῳ τῶν παραφερομένων ἀνέμων!...

«Ἀχρεία παλίρροια! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πάνηροφ, τοποθετῶν μὲ μίαν πυγμὴν τὸν πῖλόν του, τὸν ὁποῖον ὁ ἄνεμος διημφισβήτει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Ἀλλὰ! μπά! θὰ ἐπιτύχωμεν μ' ὅλα ταῦτα!»

Κατὰ τὴν ἑνάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν, ὁ Κῦρος Σμὶθ καὶ οἱ συνέταιροί του ὠλίσθαινον ὑπὸ διαφόρων διευθύνσεων πρὸς τὴν πλατεῖαν, τὴν ὁποίαν οἱ φανοὶ τοῦ ἀερίου σβυσθέντες ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἐγκατέλιπον εἰς σκότος βαθύτατον. Δὲν ἠδύνατο μάλιστά τις νὰ διακρίνῃ τὸ ὑπερμέγεθες ἀερόστατον, σχεδὸν ὁλοτελῶς καταβιβασμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐκτὸς τῶν σακκίων τοῦ ἔρματος τὰ ὁποῖα ὑπεστήριζον τὸν δικτυωτὸν, ἡ σκάφη ἐκρατεῖτο ὑφ' ἑνὸς κάλου διαπερασμένου εἰς κρίκον προσκεκολλημένον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ διπλάσιον ἐπανήρχετο εἰς τὴν σκαφίδα.

Οἱ πέντε αἰχμάλωτοι συνηντήθησαν πλησίον τῆς σκαφίδος. Δὲν εἶχον παρατηρηθῆ μεταξύ των, καὶ τοιοῦτον ἦτο τὸ σκότος ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι τοὺς ἑαυτούς των.

Χωρὶς νὰ προφέρωσιν οὐδεμίαν λέξιν, ὁ Κῦρος Σμὶθ, ὁ Γεδεὼν Σπίλετ, ὁ Νὰβ καὶ ὁ Χάρβερτ ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς τῆς σκαφίδος, ἐνῷ ὁ Πάνηροφ, κατὰ διαταγὴν τοῦ μηχανικοῦ, ἀφῆρει διαδοχικῶς τὰ δέματα τοῦ ἔρματος. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἐργασία μερικῶν στιγμῶν, καὶ ὁ ναύτης ἐπανῆλθε πλησίον τῶν συντρόφων του.

Τὸ ἀερόστατον δὲν ἐκρατεῖτο τότε εἰμὴ ἀπὸ τὸν γῦρον τοῦ καλω. καὶ ὁ Κῦρος Σμὶθ δὲν εἶχε πλέον εἰμὴ νὰ δώσῃ τὴν διαταγὴν τῆς ἀναχωρήσεως,

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἷς κύων ὑπερεπήδησε δι' ἑνὸς πηδήματος τὴν σκαφίδα.

Ἦτο ὁ Τὸπ, κύων τοῦ μηχανικοῦ, ὅστις θραύσας τὴν ἅλυσσόν του, εἶχεν ἀκολουθήσει τὸν κύριόν του. Ὁ Κῦρος Σμὶθ, φοβούμενος μίαν ὑπερβολὴν βαρύτητος, ἤθελε νὰ διώξῃ τὸ πτωχὸν ζῶον.

«Μπά! εἷς περισσότερον», εἶπεν ὁ Πάνηροφ, ἐλαφρύνων τὴν σκαφίδα ἀπὸ δύο σάκκου ἄμμου.

Εἶτα, ἀπέλυσε τὸν γῦρον τοῦ κάλω, καὶ τὸ ἀεόστατον, ἀναχωροῦν ὑπὸ μιᾶς διευθύνσεως εὐθείας, ἐχάθη ἀφ' οὗ προσέκρουσε τὴν σκαφίδα του ἐναντίον δύο καπνοδοχῶν, τὰς ὁποίας ἐκρήμνισε εἰς τὴν μανίαν τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ἡ θύελλα τότε παρεφέρετο μὲ μίαν τρομερὰν σφοδρότητα. Ὁ μηχανικὸς ἐν καιρῷ τῆς νυκτὸς, δεν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ ὅπως καταβῇ, καὶ ὅτε ἦλθεν ἡ ἡμέρα, πᾶσα τῆς γῆς θέα τῷ ἦτο ἀποκεκλεισμένη ὑπὸ τῆς ὁμίχλης. Μόνον μετὰ πέντε ἡμέρας, ἓν καθαρὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ, τῷ ἀφῆκε νὰ διακρίνῃ τὴν ἀπέραντον θάλασσαν ὑποκάτωθεν τοῦ ἀεροστάτου, τὸ ὁποῖον ὁ ἄνεμος παρέσυρε μὲ φοβερὰν ταχύτητα!

Γινώσκει τις, πῶς ἐκ τῶν πέντε ἐκείνων ἀνθρώπων, ἀναχωρησάντων τῇ 20 Μαρτίου, τέσσαρες εἶχον ριφθῇ τῇ 24 Μαρτίου, ἐπὶ μιᾶς ἐρήμου παραλίας, πλέον τῶν ἓξ χιλιάδων μιλίων μακρὰν τῆς πατρίδος των.(1)

Καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἔλειπεν, ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ὁποίου τὴν βοήθειαν οἱ τέσσαρες ἐπιζήσαντες ἔτρεχον ἐν πρώτοις, ἦτο ὁ φυσικὸς ἀρχηγός των, ἦτο ὁ μηχανικὸς Κῦρος Σμίθ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.'

Πέντε ὧραι τῆς ἑσπέρας — Ὁ ἀπωλολὼς — Ὁ ἀπελπισμὸς τοῦ Νὰβ — Ἀναζητήσεις πρὸς Βορρᾶν — Τὸ νησίδιον — Μία θλιβερὰ νὺξ ἀγωνιῶν — Ἡ ὁμίχλη τῆς πρωΐας — Ὁ Νὰβ κολυμβῶν — Θέα τῆς γῆς — Διάβασις τοῦ πορθμοῦ πεζῇ.

—

— Ὁ μηχανικὸς, διὰ τῶν σχοινίων τοῦ δικτυωτοῦ, τὰ ὁποῖα ὑπεχώρησαν, ἀφηρπάσθη ὑφ' ἑνὸς κύματος.

(1) Τὴν 5 Ἀπριλίου ἡ Ριχμόνδη ἔπιπτεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γράντ, ἡ ἀνταρσία τῶν μεσημβρινῶν εἶχε κατασταλῇ, ὁ Λῇ, ἀπεσύρετο πρὸς δυσμὰς, καὶ ἡ μερὶς τῆς Ἀμεριανεκῆς Ἑνώσεως ἐθριάμβευεν.

Ὁ κύων του ὡσαύτως εἶχεν ἐξαφανισθῇ. Τὸ πιστὸν ζῶον εἶχε θελληματικῶς ριφθῇ πρὸς βοήθειαν τοῦ κυρίου του.

«Ἐμπρός!» ἀνέκραξεν ὁ ἀνταποκρ τής.

Καὶ οἱ τέσσ ρες ὁμοῦ, ὁ Γεδεὼν Σπίλετ, ὁ Χάρβερτ, ὁ Πανήρορ καὶ ὁ Νὰβ, λησμονοῦντες καὶ τὴν ἐξαντληθεῖσαν δύναμίν των, καὶ τοὺς κόπους των, ἤρχισαν τὰς ἀναζητήσεις.

Ὁ πτωχὸς Νὰβ ἔκλαιεν ἀπὸ λύσσαν καὶ ἀπελπισμὸν συγχρόνως, εἰς τὴν σκέψιν ὅτι ἔχασε πᾶν ὅ,τι ἠγάπα εἰς τὸν κόσμον.

Δὲν εἶχον διέλθει δύο λεπτὰ μεταξὺ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ Κῦρος Σμὶθ εἶχε ἐξαφανισθῇ καὶ τοῦ καιροῦ καθ' ὃν οἱ συνέταιροί του ἔρθασαν εἰς τὴν ξηράν. Οὗτοι λοιπὸν ἤλπιζον ὅτι ἦλθον εἰς καιρὸν διὰ νὰ τὸν σώσωσι.

«Ἐρευνήσωμεν! ἐρευνήσωμεν!» ἀνέκραξεν ὁ Νὰβ.

— Μάλιστα, Νὰβ ἀπεκρίθη ὁ Γεδεὼν Σπίλετ, καὶ θὰ τὸν ἐπανεύρωμεν!

— Ζῶντα;

— Ζῶντα!

— Ἠξεύρει νὰ κολυμβᾷ; ἠρώτησεν ὁ Πάνηρορ.

— Μάλιστα, ἀπεκριθη ὁ Νὰβ. Ἄλλως τε καὶ ὁ Τὸπ εἶναι ἐκεῖ!»

Ὁ ναύτης, ἀκούων τὴν θάλασσαν μυκωμένην, ἔσεισε τὴν κεφαλήν!

Ἦτο πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῆς παραλίας, καὶ σχεδὸν εἰς ἡμισυ μίλιον ἀπὸ τοῦ μέρους ἔνθα οἱ ναυαγοὶ προσωρμίσθησαν ὅπου ὁ μηχανικὸς εἶχεν ἐξαφανισθῇ. Ἂν ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ εἴς τι σημεῖον τὸ πλησιέστερον τῆς ἀκτῆς, θὰ ἦτο λοιπὸν εἰς ἡμισυ μίλιον τὸ πολὺ ὅπου ἔπρεπε νὰ εὑρίσκηται τοποτεθειμένον ἐκεῖνο τὸ σημεῖον.

Ἦτο τότε σχεδὸν ἕκτη ὥρα. Ἡ ὁμίχλη εἶχεν ἀνυψωθῇ καὶ καθίστα τὴν νύκτα λίαν ζοφερὰν. Οἱ ναυαγοὶ ἐβάδιζον ἀκολουθοῦντες πρὸς βορρᾶν τὴν παραλίαν ἐκείνης τῆς γῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ τύχη τοὺς εἶχε ρίψει — γῆς ἀγνώστου, τῆς ὁποίας δὲν ἠδύναντο οὔτε νὰ ὑποθέσωσι τὴν γεωγραφικὴν θέσιν.

Ἐπάτουν διὰ τοῦ ποδὸς ἓν ἔδαφος ἀμμῶδες, ἀναμεμιγμένον μὲ λίθους, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἐστερημένον παντὸς εἴδους βλαστήσεως. Τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο, λίαν ἀνώμαλον, λίαν ραγῶδες, ἦτο εἰς μερικὰ μέρη κατατετρυπημένον ὑπὸ μικρῶν χαραδρῶν, αἵτινες καθίστων τὴν πορείαν λίαν κοπιαστικήν. Ἐκ τῶν ἐπῶν ἐκείνων, ἐξέφευγον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, μεγάλα πτηνὰ μὲ βραδεῖαν πτῆσιν ἀναχωροῦντα καθ' ἁπάσας τὰς διευθύνσεις, τὰ ὁποῖα τὸ σκότος, ἐνεπόδιζεν ἀπὸ τοῦ νὰ τὰ ἴδωσι. Ἕτερα, πλέον εὐκίνητα, ἠγείροντο κατ' ἀγέλας καὶ διήρχοντο ὡς νεφη. Ὁ ναύτης ἐνόμιζεν ὅτι ἀναγνωρίζει Γοελανδοὺς καὶ λάρους, τῶν ὁποίων οἱ ἑξῆς συριγμοὶ, ἐπάλαιον μετὰ τοῦ μυκηθμοῦ τῆς θαλάσσης.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, οἱ ναυαγοὶ ἵσταντο, ἔκραζον μεγαλοφώνως, καὶ ἠκροῶντο μήπως καὶ μία κλῆσις θέλει ἀκουσθῇ ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ὠκεανοῦ. Πλὴν ἔπρεπε τῷ ὄντι νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι, ἐὰν εὑρίσκοντο πλησίον τοῦ μέρους, ἔνθα ὁ μηχανικὸς ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ξηρὰν αἱ ὕλακαὶ τοῦ κυνὸς Τὸπ, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ Κῦρος Σμὶθ δὲν θὰ ἠδυνατο νὰ δώσῃ σημεῖα ζωῆς, ἤθελον φθάσει μέχρις αὐτῶν. Ἀλλ' οὐδεμία κραυγὴ δὲν ἀπεσπᾶτο ὑπεράνω τοῦ κρότου καὶ τοῦ συριγμοῦ τῶν συγκρουομένων κυμάτων. Τότε ἡ μικρὰ συνοδεία ἐπαναλάμβανε τὴν πορείαν της πρὸς τὰ ἐμπρὸς, καὶ ἐξήταζε καὶ τὰς παραμικροτέρας ἀνωμαλίας τῆς ἀκτῆς.

Μετὰ ὁδοιπορίαν εἴκοσι λεπτῶν, οἱ τέσσαρες ναυαγοὶ ἐμποδίσθησαν αἰφνιδίως ὑπὸ τῶν ἀφριζόντων κυμάτων. Τὸ στερεὸν ἔδαφος ἔλειπεν. Εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἄκραν ὀξείας γωνίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἡ θάλασσα ἐθραύετο μετὰ μανίας.

«Εἶναι ἀκρωτήριον, εἶπεν ὁ ναύτης. Πρέπει νὰ ἐπιστρέψωμεν ἐπὶ τῶν βημάτων μας, διευθυνόμενοι πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ τοιουτοτρόπως θὰ καταλάβωμεν τὴν ἐλευθέραν γῆν.

— Ἀλλ' ἐὰν εὑρίσκηται ἐκεῖ ὁ κύριός μου! ἀπεκρίθη ὁ Νὰβ δεικνύων τὸν ὠκεανὸν, τοῦ ὁποίου τὰ ὑπερμεγέθη κύματα ἤφριζον εἰς τὸ σκότος.

— Ἔ λοιπὸν! ἂς τὸν κράξωμεν!»

Καὶ ὅλοι ἑνώσαντες τὰς φωνάς των, ἔρριψαν μίαν ζωηρὰν πρόσκλησιν, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἀπεκρίθη. Ἐπερίμενον μίαν καταπραΰνσιν τοῦ ἀέρος. Ἐπανέλαβον ἐκ δευτέρου, πάλιν τίποτε. Οἱ ναυαγοὶ ἐπανῆλθον τότε, ἀκολουθοῦντες τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τοῦ ἀκρωατηρίου, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὁμοίως ἀμμώδους καὶ πετρώδους. Ἀλλ' ὅμως ὁ Πανήρορ παρετήρησεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο πλέον ἀνωφερὲς, ὅτι ἡ γῆ ἀνήρχετο, καὶ ὑπέθηκεν ὅτι ἤθελε καταφθάσει διὰ κλιτύος ἀρκετὰ ἐκτεταμένης. Ὑψηλὴν παραλίαν, τῆς ὁποίας ὁ ὄγκος ἐσχεδιαγραφεῖτο συγκεχυμένως ἐντὸς τοῦ σκότους. Τὰ πτηνὰ ἦσαν ὀλιγώτερον πολυάριθμα ἐπ' ἐκείνου τοῦ μέρους τῆς ἀκτῆς. Ἡ θάλασσα ἐπίσης ἐφαίνετο ὀλιγώτερον κυματώδης, ὀλιγώτερον θορυβώδης, καὶ ἦτο μάλιστα ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ ταραχὴ τῶν κυμάτων ἠλαττοῦτο ἐπαισθητῶς. Μόλις ἤκουέ τις τὸν θόρυβον τῶν κατὰ τῶν βράχων συγκρουομένων καὶ ὀπισθοχωρούντων κυμάτων. Ἀναμφιβόλως, ἐκείνη ἡ πλευρὰ τοῦ ἀκρωτηρίου ἐσχημάτιζε κόλπον ἡμικυκλικὸν, τὸν ὁποῖον ἡ ὀξεῖα του γωνία προφύλαττεν ἐκ τοῦ κλυδωνισμοῦ τοῦ πελάγους.

Ἀλλὰ, ἀκολουθοῦντες ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν ἐβάδιζον πρὸς νότον, καὶ διηυθύνοντο ὅλως πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς παραλίας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Κῦρος Σμὶθ, ἠδύνατο νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν ξηράν. Μετὰ πορείαν ἑνὸς μιλίου, καὶ ἡμίσεος, τὸ παράλιον δὲν ἐπαρουσίαζεν εἰσέτι οὐδένα ἐλιγμὸν, διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνατό τις νὰ ἐπανέλθῃ πρὸς βορρᾶν. Ἔπρεπεν ὅμως ἐν τούτοις' ἐκεῖνο τὸ ἀκρωτήριον, τοῦ ὁποίου εἶχον στρέψει τὴν γωνίαν, νὰ προσκολλᾶται εἰς τὴν ἐλευθέραν γῆν. Οἱ ναυαγοὶ, ἂν καὶ αἱ δυνάμεις των ἦσαν ἐξηντλημέναι, ἐβάδιζον πάντοτε μὲ θάρρος, ἐλπίζοντες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ εὕρωσι καμπύλην ἀπότομον γωνίαν, ἡ ὁποία νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πρώτην διεύθυνσιν.

Ὁποία λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ ἀποτυχία των, ὅταν, ἀφ' οὗ διέτρεξαν σχεδὸν δύο μίλια, εὑρέθησαν μίαν φορὰν εἰσέτι ἐμπεποδισμένοι ὑπὸ τῆς θαλάσσης εἰς μίαν ἄκραν ἀρκετὰ

ὑψηλὴν, συγκειμένην ἐξ ὀλισθηρῶν βράχων.

«Εἴμεθα ἐφ' ἑνὸς νησιδίου! ἀνέκραξεν ὁ Πάνηροφ, καὶ τὸ διετρέξαμεν ἐκ τῆς μιᾶς ἄκρας μέχρι τῆς ἑτέρας!»

Ἡ παρατήρησις τοῦ ναύτου ἦτο ὀρθή. Οἱ ναυαγοὶ δὲν ἐρρίφθησαν ἐπὶ μιᾶς ἠπείρου οὐδὲ μάλιστα ἐπὶ μιᾶς νήσου, ἀλλ' ἐπί τινος νησιδίου, τὸ ὁποῖον δὲν ἠρίθμει πλέον τῶν δύο μιλίων κατὰ τὸ μῆκος, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος ἦτο προφανῶς ὀλιγώτερον,

Τὸ ξηρὸν ἐκεῖνο νησίδιον, πλῆρες πετρῶν, ἄνευ βλαστήσεως, ἄθλιον καταφύγιον μερικῶν πτηνῶν τῆς θαλάσσης, προσεκολλᾶτο ἄραγε εἰς κανὲν ἀρχιπέλαγος ἀξιολογώτερον. Δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ διαβεβαιώσῃ τις. Οἱ ἐπιβάται τοῦ ἀεροστάτου, ὅταν ἐκ τῆς σκαφίδος των, διέκρινον τὴν γῆν διὰ μέσου τῆς ὁμίχλης, δὲν ἠδυνήθησαν ἀρκούντως ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν σπουδαιότητά της.

Ἐν τούτοις ὁ Πανήροφ, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ναύτου συνειθισμένους εἰς τὸ νὰ διαπερῶσι τὸ σκότος, ἐνόμιζε καλῶς, κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὅτι διακρίνει πρὸς δυσμὰς ὄγκους συγκεχυμένους, οἱ ὁποῖοι προεμύνηον μίαν ὑψηλὴν παραλίαν.

Ἀλλὰ τότε, δὲν ἠδύνατό τις ἀπὸ τὸ σκότος ἐκεῖνο, νὰ διακρίνῃ εἰς ποῖον σύστημα ἁπλοῦν ἢ σύνθετον, ἀνῆκε τὸ νησίδιον. Δὲν ἠδύνατο μάλιστα νὰ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἡ θάλασσα τὸ περιεκύκλου. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐπαναθέσωσι διὰ τὴν ἐπαύριον τὴν ἀναζήτησιν τοῦ μηχανικοῦ, ὅστις δὲν εἶχεν δυστυχῶς, σημειώσει τὴν παρουσίαν του δι' οὐδεμιᾶς κραυγῆς.

«Ἡ σιωπὴ τοῦ Κύρου δὲν ἀποδεικνύει τίποτε, εἶπεν ὁ ἀνταποκριτής. Δύναται νὰ ἦναι λιπόθυμος, πληγωμένος, ἐκτὸς καταστάσεως τοῦ ν' ἀποκριθῇ πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ μὴ ἀπελπιζώμεθα.

Ὁ ἀνταποκριτὴς συνέλαβε τότε τὴν ἰδέαν τοῦ ν' ἀνάψωσιν ἐπί τινος κορυφῆς τοῦ νησιδίου καμμίαν πυρὰν, ἡ ὁποία θὰ ἐχρησίμευεν ὡς σημεῖον εἰς τὸν μηχανικόν. Ἀλλ' ἐζήτησαν ἀνωφελῶς ξύλα ἢ ξηρὰς θάμνους. Ἄμμος καὶ λίθοι, δὲν ὑπῆρχε τίποτε περισσότερον. Δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ ὁποία ἦτο ἡ λύπη τοῦ Νὰβ καὶ τῶν συντρόφων του, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ζωηρῶς ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν ἀτρόμητον ἐκεῖνον Κῦρον Σμίθ. Ἦτο λίαν φανερὸν ὅτι ἦσαν ἀνίκανοι τότε νὰ τὸν συνδράμωσιν. Ἔπρεπε νὰ περιμένωσι τὴν ἡμέραν. Ἢ ὁ μηχανικὸς ἠδυνήθη νὰ σωθῇ μόνος του, καὶ ἤδη εἶχεν εὑρεῖ καταφύγιον εἰς κανὲν μέρος τῆς ἀκτῆς, ἢ ἐχάθη διὰ παντός!

Αἱ ὧραι ὑπῆρξαν μακραὶ καὶ δυσφόρητοι. Τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ. Οἱ ναυαγοὶ ὑπέφερον σκληρῶς ἀλλὰ μόλις τὸ ἠσθάνοντο. Δὲν ἐσκέφθησαν μάλιστα ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπὶ στιγμήν. Ἀησμονοῦντες ἑαυτοὺς διὰ τὸν ἀρχηγόν των, ἐλπίζοντες, θέλοντες νὰ ἐλπίζωσι πάντοτε, περιεπάτουν ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐκείνου νησιδίου στρεφόμενοι ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν βόρρειον ἀκραν του, ἐκεῖ ὅπου ἠδύναντο νὰ ἦναι πλησιέστερον τοῦ μέρους τῆς καταστροφῆς. Ἠκροῶντο, ἐφώναζον, ἐζήτουν ὅπως ἀντληθῶσι ἀπελπιστικῆς τινος κραυγῆς, καὶ αἱ φωναί των ἠδύναντο νὰ μεταβιβάζονται μακρὰν, διότι ἀπόλυτος γαλήνη ἐβασίλευεν τότε ἐντὸς τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ οἱ θόρυβοι τῆς θαλάσσης ἤρχισαν νὰ μετριάζωνται μετὰ τοῦ κλύδωνος.

Μία ἐκ τῶν κραυγῶν μάλιστα τοῦ Νὰβ, ἐφάνη εἰς μίαν στιγμὴν ἐπαναλαμβανομένη ὑπὸ τῆς ἠχοῦς. Ὁ Χάρβερτ ἔκαμε τὴν παρατήρησίν του εἰς τὸν Πάνηροφ προσθέτων

«Τοῦτο θὰ σημαίνῃ ὅτι ὑπάρχει πρὸς δυσμὰς παραλία ἀρκετὰ πλησίον.»

Ὁ ναύτης ἐποίησε καταφατικὸν νεῦμα. Ἄλλως τε οἱ ὀφθαλμοί του δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν ἀπατήτωσιν. Ἂν εἶχε τὸ ἐλάχιστον διακρίνει γῆν, ἐκείνη ἡ γῆ εὑρίσκετο ἐκεῖ.

Ἀλλ' ἐκείνη ἡ ἀπομεμακρυσμένη ἠχὼ ὑπῆρξεν ἡ μόνη προσκληθεῖσα ἀπάντησις ὑπὸ τῶν κραυγῶν τοῦ Νὰβ, καὶ ἡ ἄπειρος ἔκτασις, ἐπὶ ὅλου τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ νησιδίου, διέμεινε σιωπηλή.

Ἐν τούτοις ὁ οὐρανὸς ἐκαθαρίζετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Περὶ τὸ μεσονύκτιον, μερικοὶ ἀστέρες ἠκτινοβόλησαν, καὶ ἂν ὁ μηχανικὸς ἦτο ἐκεῖ, πλησίον τῶν συντρόφων του, ἤθελε δυνηθῇ νὰ σημειώσῃ ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ἀστέρες δεν ἦταν οἱ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου. Τῷ ὄντι, ὁ πολιτικὸς ἀστὴρ δὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ νέου τούτου ὁρίζοντος, οἱ ἀστερισμοὶ τοῦ ζενὶθ δὲν ἦσαν ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους εἶχε τὴν ἕξιν νὰ παρατηρῇ ἐπὶ τοῦ βορείου μέρους τῆς Νέας Ἠπείρου, καὶ ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Σταυροῦ τῆς Μεσημβρίας ἐφεγγοβόλει τότε εἰς τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον τοῦ κόσμου.

Ἡ νὺξ διῆλθεν. Περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας 25 Μαρτίου, τὰ ὕψη τοῦ οὐρανοῦ ἐλαφρῶς ἐχρωματίσθησαν· ὁ ὁρίζων ἔμενεν εἰσέτι σκοτεινὸς, ἀλλὰ μὲ τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς ἡμέρας, ζοφώδης ὁμίχλη ὑψώθη ἐκ τῆς θαλάσσης, μὲ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἡ ὀπτικὴ ἀκτὶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκτείνηται περισσότερον τῶν εἴκοσι ποδῶν. Ἡ ὁμίχλη ἐξελίσσετο εἰς μεγάλας ἑλικοειδεῖς συστροφὰς, αἵτινες μετετίθεντο βαρέως.

Ἦτο δυσάρεστος περίστασις. Οἱ ναυαγοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν οὐδὲν πέριξ των. Ἐνῷ τὰ βλέμματα τοῦ Νὰβ καὶ τοῦ ἀνταποκριτοῦ ἐξετείνοντο ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, ὁ ναύτης μετὰ τοῦ Χάρβερτ ἐζήτουν πρὸς δυσμὰς τὴν παραλίαν. Ἀλλ' οὐδεμία γωνία τῆς γῆς ἐφαίνετο.

«Δὲν βλάπτει εἶπεν ὁ Πάνηροφ, ἐὰν δὲν βλέπω τὴν παραλίαν, ὅμως τὴν αἰσθάνομαι.. εἶναι ἐκεῖ..... ἐκεῖ.... καὶ τόσον εἶναι βέβαιος ὅτον δεν εἴμεθα πλέον εἰς τὴν Ριχμόνδην!»

Ἀλλ' ἡ ὁμίχλη δὲν θὰ ἤργει εἰς τὸ νὰ διαλυθῇ. Δὲν ἦτο εἰμὴ ἀχλὺς τοῦ καλοῦ καιροῦ.

Ἰσχυρὸς ἥλιος ἐθέρμανε τὰ ἄνω στρώματα αὐτῆς, καὶ ἡ θερμότης του διήρχετο μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ νησιδίου.

Καὶ πραγματικῶς, κατὰ τὴν ἕκτην ὥραν καὶ ἡμίσειαν, τρία τέταρτα τῆς ὥρας μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἡ ὁμίχλη καθίστατο πλέον διαφανής. Ἐπυκνοῦτο πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ διεστορπίζετο πρὸς τὰ κάτω. Ἐν τῷ ἅμα ὅλον τὸ νησίδιον ἐφάνη, ὡς νὰ εἶχε κατέλθει ἐκ τινος νέφους, εἶτα ἡ θάλασσα ἀνεφάνη ὡς ἐπίπεδον κυκλοτερὲς, ἀτελεύτητον πρὸς ἀνατολὰς, ἀλλὰ περιοριζόμενον πρὸς δυσμὰς ὑπὸ παραλίας ὑψηλῆς καὶ ἀποκρήμνου.

Ναί! ἡ γῆ ἦτο ἐκεῖ! Ἐκεῖ, ἡ σωτηρία προσωρινῶς ἀσφαλὴς, τούλάχιστον. Μεταξὺ τοῦ νησιδίου καὶ τῆς παραλίας κεχωρισμένων ὑπὸ διώρυγος ἐχούσης πλάτος ἥμισυ μιλίου, ρεῦμα λίαν ὁρμητικὸν ἔρρεε μετὰ θορύβου.

Ἐν τούτοις εἷς τῶν ναυαγῶν, μὴ συμβουλευόμενος εἰμὴ τὴν καρδίαν του, ἐρρίφθη παραχρῆμα εἰς τὸ ρεῦμα, χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν γνώμην τῶν συντρόφων του, χωρὶς μάλιστα νὰ εἴπῃ λέξιν.

Ἦτο ὁ Νὰβ. Ἔσπευδε νὰ φθάσῃ ἐπὶ τῆς παραλίας ἐκείνης καὶ νὰ τὴν ἀνέλθῃ πρὸς Βορρᾶν. Οὐδεὶς δεν ἠδυνήθη νὰ τὸν κρατήσῃ. Ὁ Πάνηροφ τὸν ἐπροσκάλεσεν, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ ἀνταποκριτὴς ἡτοιμάζετο ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Νὰβ.

Ὁ Πάνηροφ, διευθυνθεὶς τότε πρὸς ἐκεῖνον.

«Θέλετε νὰ διέλθητε ταύτην τὴν διώρυγα; ἠρώτησεν.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Γεδεὼν Σπίλετ.

— Λοιπὸν, περιμείνατε καὶ πιστεύσατέ μοι, εἶπεν ὁ ναύτης. Ὁ Νὰβ θὰ ἀρκέσῃ ὅπως βοηθήσῃ τὸν κύριόν του. Ἐὰν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν διώρυγα ταύτην, κινδυνεύομεν νὰ παρασυρθῶμεν εἰς τὸ πέλαγος ὑπὸ τοῦ ρεύματος, τὸ ὁποῖον ἔχει ἔκτακτον ὀξυδρότητα. Ἄλλως, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, εἶναι ρεῦμα τῆς ἀναρροίας. Παρατήρητε, ἡ παλίρροια ἐλαττοῦται ἐπὶ τῆς ἄμμου. Ἂς λάβωμεν λοιπὸν ὑπομονὴν, καὶ κατὰ τὴν ἄμπωτιν, εἶναι βέβαιον ὅτι δ νάμεθα νὰ εὕρωμεν ὁδὸν διαβατήν.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ ἀνταποκριτής. Ἂς χωρισθῶμεν ὅπου ὀλιγώτερον δυνάμεθα . . . »

Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὁ Νὰβ ἐπάλαιε μετὰ ρώμης ἐναντίον τοῦ ρεύματος. Τὸ διήρχετο ἀκολουθῶν διεύθυνσιν πλαγίαν. Ἔβλεπέ τις τοὺς μαύρους ὤμους του ἀναδύοντας εἰς πᾶσαν τομήν. Ἐξέκλινε τῆς εὐθείας ὁδοῦ μὲ ἔκτακτον ταχύτητα, ἀλλ' ἐκέρδαινε τοιουτοτρόπως πρὸς τὸ μέρος τῆς παραλίας. Τὸ ἥμισυ τοῦτο μίλιον, τὸ ὁποῖον ἀπεχώριζε τὸ νησίδιον ἀπὸ τὴν γῆν, ἐχρειάσθη

πλέον τῆς ἡμισείας ὥρας διὰ νὰ τὸ διέλθῃ, καὶ δὲν προσήγγισεν εἰς τὴν ἀκτὴν εἰμὴ εἰς πολλὰς χιλιάδας ποδῶν μακρὰν τοῦ μέρους ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἄντικρυ τοῦ σημείου ἔνθεν εἶχεν ἀναχωρήσει.

Ὁ Νὰβ ἐξελθὼν εἰς τοὺς πρόποδας ὑψηλοῦ τείχους ἐκ γρανίτου, ἀνετινάχθη ἰσχυρῶς· εἶτα ὅλως τρέχων ἐχάθη μετ' ὀλίγον ὄπισθεν σωροῦ τινος βράχων, οἵτινες ἐπεξετείνοντο μέχρι τῆς θαλάσσης, ἔχοντες σχεδὸν τὸ αὐτὸ ὕψος μετὰ τῆς βορείου ἄκρας τοῦ νησιδίου.

Οἱ συνέταιροι τοῦ Νὰβ εἶχον ἀκολουθήσει ἐναγωνίως διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν τολμηρὰν ἀπόπειράν του, καὶ ὅταν πλέον ἦτο ἐκτὸς ὁράσεως, ἐπανέφερον τὰ βλέμματά των ἐπ' ἐκείνης τῆς γῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπήγαινον νὰ ζητήσωσι καταφύγιον, ἐνῷ ἔτρωγον συνάμα μερικὰ ὄστρακα, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἄμμος ἦτο πλήρης. Τοῦτο ἦτο ἀναμφιβόλως λιτὸν γεῦμα, ἀλλὰ τέλος πάντων ἦτο γεῦμα.

Ἡ ἀντίθετος παραλία ἐσχημάτιζεν ἀπέραντον κόλπον, περατούμενον πρὸς νότον, ὑπὸ γωνίας λίαν ὀξείας, ἥτις ἦτο ἐστερημένη πάσης βλαστήσεως καὶ εἶχε θέαν λίαν ἀγρίαν. Αὕτη ἡ ὀξεῖα γωνία προσεκολλᾶτο εἰς τὸ ἔδαφος διὰ σχήματος ἀρκετὰ ἰδιοτρόπου καὶ ἀντερείδετο εἰς ὑψηλοὺς γρανιτώδεις βράχους. Πρὸς βορρᾶν, ἐξ ἐναντίας, ὁ κόλπος, πλατυνόμενος, ἐσχημάτιζε παραλίαν πλέον κυκλοτερῆ, ἡ ὁποία διήρχετο ἐκ τοῦ νοτιοδυτικοῦ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν, καὶ ἐπερατοῦτο ὑπὸ λεπτοῦ ἀκρωτηρίου. Μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων ἄκρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο τὸ τόξον τοῦ κόλπου, τὸ διάστημα ἠδύνατο νὰ ἦναι ὀκτὼ μίλια. Εἰς ἥμισυ μίλιον ἐκ τῆς παραλίας τὸ νησίδιον περιελάμβανε στενὴν ταινίαν θαλάσσης, καὶ ὡμοίαζεν ὑπερμέγεθες κῆτος, τοῦ ὁποίου ἐπαρουσίαζε τὸν σκελετὸν λίαν μεγεθυνθέντα. Τὸ μεγαλείτερον αὐτοῦ πλάτος δὲν ὑπερέβαινεν ἓν τέταρτον μιλίου.

Ἔμπροσθεν τοῦ νησιδίου, τὸ παράλιον συνέκειτο, κατὰ πρῶτον ἐπίπεδον, ἐξ ἀκτῆς ψαμμώδους, πεπληρωμένης ἐκ μαυροειδῶν βράχων, ἡ ὁποία κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἀνεφαίνετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑπὸ τὴν κατερχομένην παλίρροιαν. Ἐκ τοῦ δευτέρου ἐπιπέδου, ἀπεσπᾶτο εἶδος παραπετάσματος ἐκ γρανίτου ἀποτόμου, ἐστεμμένου ὑπὸ ἰδιοτρόπου γωνίας εἰς ὕψος τριακοσίων ποδῶν τοὐλάχιστον. Ἐπλαγιογραφεῖτο τοιουτοτρόπως ἐπὶ μήκους τριῶν μιλίων, καὶ ἐπερατοῦτο αἰφνιδίως πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπὸ τετμημένης πλευρᾶς, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζέ τις λελαξευμένην ὑπὸ χειρὸς ἀνθρωπίνης. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐξ ἐναντίας, ὑπεράνω τοῦ ἀκρωτηρίου, τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῆς ἀκανονίστου ἀπορρῶγος, διῃρημένης εἰς πρισματοειδῆ ρήγματα, κατεσκευασμένης ὑπὸ συνεσπειρωμένων καὶ καταπεσόντων βράχων, ἐταπεινοῦτο διὰ κλιτύος ἀρκετὰ ἐπιμήκους, ἥτις συνεχέετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον μὲ τοὺς βράχους τῆς νοτίου ἄκρας.

Ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτου ὀροπεδίου τῆς παραλίας, οὐδὲν δένδρον. Ἦτο κυκλοτερὲς ἐπίπεδον κενὸν, ὡς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπέρκειται τῆς Κὰπ Τὸβ, εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, ἀλλὰ μὲ συμμετρίας ἐλάσσονας. Τοὐλάχιστον, τοιοῦτον ὡμοίαζε, θεωρούμενον ἐκ τοῦ νησιδίου. Ἀλλ' ὅμως, ἡ χλόη δὲν ἔλειπε πρὸς τὰ δεξιὰ, ὄπισθεν τῆς τετμημένης πλευρᾶς. Ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ τὴν συγκεχυμένον ὄγκον μεγάλων δένδρων, τῶν ὁποίων ἡ συσώρευσις ἐπεξετείνετο πλέον τῶν ὁρίων τοῦ βλέμματος. Ἐκείνη ἡ χλόη κύφραινε τὸν ὀφθαλμὸν, ζωηρῶς ἐνοχληθέντα ὑπὸ τῶν τραχειῶν γραμμῶν τῆς προσόψεως τοῦ γρανίτου.

Τέλος, ὅλως πρὸς τὴν ὀπισθοτέραν ἄκραν καὶ ὑπεράνω τοῦ ὀροπεδίου, πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν εἰς ἀπόστασιν ἑπτὰ μιλίων ὡς ἔγγιστα, ἠκτινοβόλει λευκὴ κορυφὴ, τὴν ὁποίαν προσέβαλλον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Ἦτο σωρὸς χιόνων, καλυπτόντων κανὲν ἀπομεμακρυσμένον ὄρος

Δὲν ἠδύνατο λοιπόν τις ν' ἀποφανθῇ εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ νὰ γνωρίσῃ ἂν αὕτη ἡ γῆ ἦτο νῆσος ἢ μήπως ἀνῆκεν εἰς καμμίαν ἤπειρον. Ἀλλ' εἰς τὴν νέαν τῶν ἐκ σπασμωδικῶν κινήσεων σχηματισθέντων ἐκείνων βράχων, οἵτινες ἐπεσωρεύοντο πρὸς τὰ ἀριστερὰ, εἰς

γεωλόγος δὲν ἤθελε διστάσει νὰ τοὺς δώσῃ ἠφαιστειώδη καταγωγὴν, διότι ἦσαν ἀναμφισβητήτως τὸ ἀποτέλεσμα πλουτωνικῆς ἐργασίας.

Ὁ Γεδεὼν Σπίλες, ὁ Πάνηροφ καὶ ὁ Χάρβερτ ἐξήταζον καλῶς ἐκείνην τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπήγαινον ἴσως διὰ νὰ ζήσωσι πολλὰ ἔτη, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἀπέθνησκον μάλιστα, ἂν δὲν εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν πλοίων.

— Ἔ! λοιπὸν, ἠρώτησεν ὁ Χάρβερτ, τί λέγεις, Πάνηροφ;

— Λοιπὸν, ἀπεκρίθη ὁ ναύτης, ὑπάρχει καὶ καλὸν καὶ κακὸν, ὅπως εἰς ὅλα. Θὰ ἴδωμεν. Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ ἀνάρροια ἥτις προσεγγίζει. Μετὰ τρεῖς ὥρας, θὰ δοκιμάσωμεν τὴν διάβασιν, καὶ ἅπαξ ἐκεῖ, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐγκατασταθῶμεν, καὶ νὰ ἐπανεύρωμεν τὸν κύριον Σμίθ».

Ὁ Πάνηροφ δὲν ἠπατήθη εἰς τὰς προρρήσεις του. Μετὰ τρεῖς ὥρας, κατὰ τὴν ἄμπωτιν, τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἄμμου, σχηματιζούσης τὴν κοίτην τῆς διώρυγος, εἶχεν ἀποκαλυφθῆ. Μεταξὺ τοῦ νησιδίου καὶ τῆς παραλίας ἔμεινε μόνον μικρὰ λωρὶς θαλάσσης, τὴν ὁποίαν ἠδύνατό τις ἀναμφιβόλως νὰ διαβῇ εὐκόλως.

Καὶ τῷ ὄντι, κατὰ τὴν δεκάτην ὥραν, ὁ Γεδεὼν Σπίλετ καὶ οἱ συνέταιροί του ἐξέβαλον τὰ ἐνδύματά των, καὶ τὰ ἔθεσαν εἰς τὴν κεφαλήν των δεδεμένα εἰς φακέλλους. Εἶτα ἐτόλμησαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν διώρυγα, τῆς ὁποίας τὸ βάθος δὲν ἦτο πλέον τῶν πέντε ποδῶν. Ὁ Χάρβερτ, διὰ τὸν ὁποῖον τὸ βάθος ἐκεῖνο ὑπερέβαινε τὸ ἀνάστημά του, ἐκολύμβα ὡς ἰχθὺς, καὶ διῆλθεν ἐπιδεξίως τὴν διώρυγα. Καὶ οἱ τρεῖς ἔφθασαν χωρὶς δυσκολίαν εἰς τὸ ἀντίθετον παράλιον. Ἐκεῖ ὁ ἥλιος τοὺς ἐστέγνωσε ταχέως, ἐνεδύθησαν τὰ ἐνδύματά των, τὰ ὁποῖα εἶχον προφυλάξει ἀπὸ τὴν ἐπαφὴν τοῦ ὕδατος, καὶ συνεκρότησαν συμβούλιον.

(ἕπεται).

—=—

Βυζαντῖναι Νύκτες.(1)

—

Ο ΚΑΥΧΗΜΑΤΙΑΣ

(χαρακτήρ).

Ἀφιεροῦται τῷ κυρίῳ

ΣΟΦΟΚΛΕΙ Α. ΧΡΥΣΑΦΙΔΗι

Ὁ Καυχηματίας ἀνάγεται εἰς τὸ γένος τῶν διπόδων ζώων, κατὰ τοὺς φυσιοδίφας· αὐτὸς ὅμως περιφρονῶν αὐτῶν; δὲν παραδέχεται τοῦτο καὶ διαμαρτύρεται κατὰ τῆς ἀδικίας ταύτης· διότι αὐτὸς νομίζει ἑαυτὸν ὑπέρτερον τῶν ἄλλων, μὴ πεπλασμένον ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέλανος πηλοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ τῆς πρώτης ποιότητος. Ὅθεν μέμφεται πάντας τοὺς ἄλλους ὡς ἀσχήμονας, ὡς ἀγενεῖς, ὡς βλάκας, ὡς ἀφυεῖς, ὡς μὴ ὄντας, ἑνὶ λόγῳ, ἀνθρώπους· ἑαυτὸν δὲ μόνον νομίζει πλασθέντα εὐειδῆ, εὐγενῆ, πεπροικισμένον δι' ἐκτάκτου πνεύματος, εὐφυᾶ καὶ τέλος δικαιούμενον ἐπαξίως τὸ πολύζηλον τοῦ ἀνθρώπου νὰ φέρῃ ὄνομα. Κατὰ τὸν Καυχηματίαν οὐδεὶς—πλὴν ἑαυτοῦ— βαίνει στερρῷ καὶ ἁρμοδίῳ βήματι πρὸς τὸν ἅπαξ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἢ ὑπὸ τοῦ πεπρωμένου ὁρισθέντα προορισμὸν αὐτοῦ.

Ὁ Καυχηματίας εἶναι ἄθεος. Δὲν πιστεύει εἰς ἄλλον Θεὸν εἰμὴ εἰς τὸ πολυφίλητον αὐτοῦ Ἐγώ. Δι' οὐδένα ἄλλον πράττει οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον καλὸν, εἰμὴ μόνον διὰ νὰ τέρπῃ τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς τῶν πρὸς τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα εὐεργεσιῶν αὐτοῦ διηγήσεως. Ὅταν εὐεργετήσῃ τινὰ,—πρὸς τὸ θεαθῆναι ὡς ἐπὶ τὸ

(1) Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην θέλουσι δημοσιευθῆ κατὰ σειρὰν διάφορα θέματα ἐν τῷ «Φιλεργῷ», γραφέντα κατὰ διαφόρους καιρούς. Ι. Β.

πλεῖστον— ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ ἀντευεργεσίαν, ἀπαιτεῖ ἐνδείξεις τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ τυχὸν εὐεργετηθέντος, ἀπαιτεῖ νὰ κηλῇ τὰ ὦτα αὐτοῦ, (ἅτινα δίκην τῶν τοῦ Μίδου ἔχει ἐντεταμένα διὰ νὰ ἀκούῃ τοὺς πανταχόθεν πλημμυροῦντας ἐπαίνους εἰς τὸ ἄπληστον Ἐγὼ αὐτοῦ), διηνεκῶς ἡ θελκτικὴ τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ διήγησις. Ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἕνα μόνον ἔχει ἀνυψωμένον βωμὸν, τὸν τῆς ἰδιοτελείας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ. Ἐν πάσῃ συναναστροφῇ ὁσάκις συμπίπτει λόγος περὶ θεολογικῶν, φιλολογικῶν, μαθηματικῶν καὶ λοιπῶν ζητημάτων, ὁ Καυχηματίας παρίσταται πρόθυμος λύτης τῶν δυσχερεστέρων ζητημάτων, καὶ δημηγορεῖ, ποιῶν διάφορα ρητορικὰ σχήματα, καὶ παριστάμενος εἰς τὸ μέσον αὐτοχειροτόνητος θεολόγος, φιλόλογος, μαθηματικὸς καὶ λοιπὰ, γνωματεύει, λέγων ἐν προοιμίοις. «Εἰς αὐτὰ τὰ πράγματα ἐγὼ ἔχω μεγάλην ἱκανότητα· αὐτὰ τὰ ἠξεύρω καλῶς, αὐτὸ 'ποῦ λέγω ἐγὼ, αὐτὸ εἶναι, καὶ ὄχι ἐκεῖνο ποῦ λέγει ὁ δεῖνα» Ἂν δὲ εὑρεθῇ τις ἐν τῇ συναναστροφῇ, θέλων νὰ ἐπενέγκῃ παρατήρησίν τινα, ὁ Καυχηματίας ἀποτόμως διακόπτει αὐτὸν πρὶν ἢ ἀκούσῃ τοῦ λόγου αὐτοῦ, φωνάζων «Ὄχι, ὄχι, δὲν εἶναι ἔτζι. Εἶναι καθὼς τὸ λέγω ἐγώ». Ἔπειτα βλέπει τις αὐτὸν πάντοτε περιβλέποντα ἑαυτὸν μετ' ἐρωτικῆς οὕτως εἰπεῖν κλίσεως καὶ μετ' ἀπεριορίστου φιλαυτίας ἀτενίζοντα ἑαυτὸν, καὶ τερπόμενον. Ἂν ἔβλεπέ τις αὐτὸν καθ' ἣν ὥραν, ἠγέρθη ἐκ τῆς κλίνης αὐτοῦ, κατοπτριζόμενον καὶ ἐπιχαρίτως ἑαυτὸν βλέποντα, διορθοῦντα τὴν κόμην, τὸ πρόσωπον, τὰς ὀφρῦς, ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ἐὰν ἔβλεπέ τις τὰ ἐν τῷ κατόπτρῳ αὐτάρεσκα σχήματα αὐτοῦ, θὰ ὑπελάμβανεν ὅτι βλέπει τὸν Νάρκισσον κατοπτριζόμενον ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἑαυτοῦ ἐρῶντα.

Ὁ Καυχηματίας δὲν ἔχει καρδίαν, στερεῖται καρδίας· οὐδένα λυπεῖται, οὐδεμία δυστυχία ξένη εἰς οἶκτον τὸν φέρει, οὐδεμία συγκίνησις καταλαμβάνει τὴν ὑπὸ τῆς θερμότητος τῆς ἐγωιστικότητος αὐτοῦ θερμανθεῖσαν, καεῖσαν καὶ ἀποτεφρωθεῖσαν καρδίαν αὐτοῦ. Δὲν εἰσδύει εἰς αὐτὴν οὐδὲ ἡ πίστις, οὐδὲ ἡ ἀγάπη, οὐδὲ ἡ ἐλπὶς, οὐδὲ αὐτὴ ἡ τερψίθυμος εὐεργεσία, ἥτις εἶναι ὁ κρίκος τρόπον τινὰ, ὅστις συνδέει τὴν ὕλην μετὰ τοῦ πνεύματος, τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τὸν Καυχηματίαν πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη, ἀγαθοεργία, πατρὶς, ἔθνος, ἐθνικὴ τιμὴ, ἐθνικὴ ὕπαρξις, ἐθνικὸν μεγαλεῖον εἶναι λέξεις κεναὶ, ἄνευ σημασίας, λέξεις γεννηθεῖσαι ἐκ τῆς κούφου φαντασίας τῶν φανταστικόπων, καὶ γεγραμμέναι μόνον ἐν τοῖς Λεξικοῖς.

Δι' αὐτὸν εἶναι ἱεραὶ, ἁγναὶ καὶ ἅγιαι λέξεις ὁ ἑνικὸς ἀριθμὸς τοῦ πρώτου προσώπου τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας Ἐγὼ, Ἐμοῦ καὶ Μου, Ἐμοὶ καὶ Μοι, Ἐμὲ καὶ Με, —Ὁ πληθυντικὸς εἶναι εἰς αὐτὸν ἄχρηστος — τὰ πρῶτα πρόσωπα τῶν ρημάτων, στερεότυποί τινες φράσεις, ἐψιμμυθημέναι διὰ τοῦ ψιμμυθίου τῆς μετριοφροσύνης, ὡς, «Ἐγὼ ὄχι γιὰ νὰ τὸ 'παινεθῶ, ἀλλὰ τὸ 'ξέρω· αὐτὸ εἶναι ἔτζι· ἐγὼ ἔκαμα ἔτζι, 'πῆγα ἐδῶ κλπ. κλπ.».

Ὁ Καυχηματίας εἶναι ἀκάματος· ποτὲ δὲν ἀπαυδᾷ, οὐδὲν δύναται νὰ ἐπενέγκῃ αὐτῷ τὸ ἐλάχιστον πρόσκομμα διὰ νὰ κουρασθῇ, δὲν ἀναπαύεταί ποτε. Ἄλλοτε περιαυτολογεῖ—πάντοτε σχεδὸν—ἄλλοτε μυκτηρίζει τοῦτον, καὶ ἄλλοτε σκώπτει ἐκεῖνον.

Ὁ Καυχηματίας ἐπαγγέλλεται πολλάκις τὸν Χριστιανὸν, ἀλλ' οὐδὲν τούτου ἀπατηλότερον. Διότι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὰς τρεῖς ἢ δύο ἢ μίαν τοὐλάχιστον τῶν θεμελιωδῶν ἀρετῶν, τῶν βάσεων τοῦ Χριστιανισμοῦ, Πίστιν, Ἐλπίδα, Ἀγάπην, ἐνῷ αὐτὸς οὐδεμίαν ἔχει.

Πίστιν εἰς Θεὸν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, διότι δὲν πιστεύει εἰς τὸν Θεὸν, ὡς θεὸν θεωρῶν τὸ Ἐγὼ αὐτοῦ. Ἀγάπην ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἔχῃ, διότι δὲν εὑρίσκει ἐν τῷ ἀμόρφῳ ἡμῶν πλανήτῃ ἄλλο ὂν τέλειον, ὡς ἑαυτὸν, εἰς ὃν νὰ προσενέγκῃ ὡς θυσίαν μέρος τῆς καρδίας αὐτοῦ. Μένει τώρα νὰ ἴδωμεν ἂν ἔχῃ ἐλπίδα. Δὲν δύναται οὐδὲ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεὸν νὰ ἔχῃ, πρῶτον· διότι αἱ τρεῖς αὗται ἀρεταὶ εἶναι ἀχώριστοι καὶ ἀδιάσπαστοι, ὡς ἄλυσσος, καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουσιν αἱ δύο ἄλλαι, οὐδαμῶς δύναται νὰ ἦναι αὕτη, ἔπειτα, ὅτι ὁ Καυχηματίας ἔχει μὲν ἐλπίδα — ὄχι ὅμως εἰς ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος — ἀλλ' εἰς τὸ ἑαυτοῦ μέλλον, ὅπερ αὐτὸς προοιωνίζεται καὶ εὐρὺ καὶ ἔνδοξον, διότι διὰ τῶν ζωηροτέρων χρωστήρων τοῦ ὑπερηφάνου καὶ κούφου αὐτοῦ πνεύματος, τῆς ἐξημμένης καὶ ὑπὸ τῆς οἰήσεως τετυφωμένης φαντασίας αὐτοῦ εἰκονίζει τὸ μέλλον αὐτοῦ, ὡς μέλλοντος μέγα καὶ σπουδαῖον νὰ διαδραματίσῃ πρόσωπον ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κόσμου, εἴτε ὡς ποιητὴς δαφνηστεφὴς,—ταῦτα δ' ἔτι μᾶλλον βαιοῖ ἐὰν ἔτυχε νὰ ἔχῃ καὶ ὄνομα ἐξόχου ποιητοῦ ἢ διασήμου πεζογράφου—εἴτε ὡς βαθὺς λογᾶς τοῦ ἔθνους, εἴτε ὡς ὀνομαστὸς φυσιοδίφης, εἴτε ὡς περιώνυμος ἀργαιοδίφης, κλπ. κλπ. Ὑπὸ τοιούτων λοιπὸν βλακωδῶν σκέψεων βαυκαλώμενος καὶ πᾶσαν τὴν ἐλπίδα αὐτοῦ εἰς ἑαυτὸν μόνον ἀνατιθεὶς, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐλπίδα ὁ ἐν τῇ οἰήσει αὐτοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ ὑπεράνθρωπος νομιζόμενος... ἄνθρωπος, ἂν δὲν ἁμαρτάνω, χρώμενος τῇ λέξει ταύτῃ. Λοιπὸν οὐδὲ ἐλπίδα ἔχει.

Ὥστε, ὁ Καυχηματίας, ὡς μὴ πιστεύων εἰς πίστιν, ὡς μὴ ἔχων ἀγάπην καὶ ἐλπίδα, δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἦναι Χριστιανὸς, ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι χριστιανοὶ τοκεῖς ὑπῆρξαν οἱ γεννήτορες τοῦ τοιούτου μιάσματος τῆς ἀνθρωποτήτος καὶ τοῦ ὀδελύγματος τοῦ δυστήνου ἔθνους εἰς ὃ ἀνάγεται.

Ὁ Καυχηματίας εἶναι ὑποκριτὴς, ὑποκρίνεται θαυμασίως. Ἀπατᾷ καὶ τὸν ἐμπειρότερον καὶ ὀξυδερκέστερον ὀφθαλμόν. Ἄλλα ἔχει εἰς τὰ χείλη καὶ ἄλλα εἰς τὴν καρδίαν. Βλέπει τις αὐτὸν μὲ τὸ γλυκύτερον μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, μὲ τὰς πλήρεις γλυκύτητος καὶ κολακείας ἐκφράσεις εἰς τὸ στόμα, σφίγγοντα μὲ μέγαν ζῆλον τὴν δεξιὰν, προσομιλοῦντα μετὰ τῶν φίλων—ἀλλ' ἀπάτη· οὐδένα φίλον—ἐκτὸς ἑαυτοῦ—ἔχει — προσομιλοῦντα λοιπὸν μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ προσηνῶς καὶ ὑποκρινόμενον μετὰ θαυμαστῆς τελειότητος τὸ πρόσωπον φίλου, ὅπερ, νομίζω, οὐδ' οἱ ἄριστοι τῶν παρ' ἡμῖν ἠθοποιῶν θὰ ὑπεκρίνοντο τόσον θαυμασίως.

Ὁ Καυχηματίας ὁμοιάζει μὲ λάγηνον, τῆς ὁποίας τὸ μὲν ἐντὸς γέμει δηλητηρίου, τὰ δὲ χείλη εἰσὶν ἀλειμμένα διὰ μέλιτος. Ἐν μὲν τῷ στόματι φέρει τὴν γλυκύτητα, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τὴν πικρίαν, τὸ μῖσος καὶ τὴν διαβολήν. Ἐν τῷ προσώπῳ τὴν γαλήνην καὶ ἠρεμίαν, ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ὑπουλότητα, τὴν τρικυμίαν καὶ τὸν σάλον τῆς ψυχῆς, τὴν ταραχὴν τοῦ πνεύματος, τὴν ἀναλγησίαν τῆς καρδίας καὶ τὴν κατάπνιξιν τῆς φωνῆς τοῦ συνειδότος!

Ὁ Καυχηματίας κατ' οὐδένα τρόπον καὶ δι' οὐδένα λόγον ὑποφέρει νὰ βλέπῃ ἄλλον, τὸ αὐτὸ τούτῳ ἢ ὅ,τι δήποτε ἄλλο ἔργον ποιοῦντα, νὰ ἐγκωμιάζηται, νὰ ἐπαινῆται, νὰ τιμᾶται, νὰ ἀνταμείβηται, νὰ δοξάζηται, —πλὴν ἑαυτοῦ— ὅπερ θεωρεῖ δίκαιον. Εἶναι φθονερὸς, φθονεῖ τὸν ἱκανώτερον ἀπ' αὐτόν. Φθίνει καὶ μαραίνεται ὡς τὰ φύλλα τοῦ Φθινοπώρου, ὅταν αἰσθάνηται τὴν πνοὴν τοῦ βορρᾶ,—τοῦ ἐπαινοῦντος — τοῦ πνέοντος εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, φέροντος ἐπαίνους εἰς ἄλλο — πλὴν τὸ ἑαυτοῦ — ἄτομον. Ὅταν βλέπῃ ἢ ἀκούῃ ἄλλον ἐπαινούμενον, μειδιᾷ χλευαστικῶς, συστρέφει πιθηκικῶς τὰ χείλη καὶ μυρίους ποιεῖ μορφασμοὺς διὰ τῆς γλώσσης, τοῦ στόματος, τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν χειρῶν, τῆς κεφαλῆς καὶ ὅλων τῶν τοῦ σώματος μελῶν, ἐπὶ σκοπῷ ἵνα χλευάσῃ, κακίσῃ καὶ ἐμπαίξῃ τὸν δικαίως ἴσως ἐπαινούμενον. Ἀναιρεῖ διὰ τῆς γλώσσης πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἐπενεγκῇ τῷ ἐπαινουμένῳ ἐπαίνους, ἐγκώμια, ἢ καὶ ἐκφράσεις φυσιογνωμίας εὐμενεῖς. Κατηγορεῖ αὐτοῦ καὶ διὰ τὰ μηδαμινώτερα πράγματα, τὰ ὁποῖα οὔτε σπάνια εἶναι οὔτε μεμπτά. Φέρ' εἰπεῖν, κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς χρεώστου, διότι ἔσχε τὴν τύχην νὰ γεννηθῇ πτωχὸς, ὡς ἀγενοῦς, ὡς ἀνηθίκου, ὡς ἀδιακρίτου κλπ., ἐνῷ ὁ ἴδιος οὐδέποτε ἀνέγνω τὸ βιβλίον τῆς Ἠθικῆς, ὅπερ μετὰ τοσούτους κόπους συνέταξεν ὁ ἀοίδι-

μος Βάμβας πρὸς ἀνάγνωσιν, ἠθικοποίησιν καὶ ὠφέλειαν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, ἥτις μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχει ἀνάγκην αὐτῆς, προσβάλλει ἀδιακρίτως καὶ ἀκαίρως τὸν τυχόντα διὰ νὰ πωλήσῃ, ὡς λέγομεν, εὐφυΐαν.

Ὁ Καυχηματίας ὅταν ἀκούῃ Πατρίδα, Ἔθνος, φρίττει· νομίζεις ὅτι ζέον ὕδωρ ῥίπτεις κατὰ κεφαλῆς αὐτοῦ, ὅταν ἀναφέρῃς τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὰ τοσοῦτον ἱερά, τὰ τοσοῦτον σεπτὰ καὶ τὰ τοσοῦτον ποθητά, τὰ ὀνόματα ταῦτα, τὰ ὁποῖα πᾶς τις ὀφείλει νὰ ἀναφέρῃ μετὰ σεβασμοῦ, καὶ ὑπερ τοῦ μεγαλείου καὶ τοῦ κλέους τῶν ὁποίων πρέπει ἕκαστος—πλὴν τοῦ ἀπάτριδος Καυχηματίου — νὰ προσενεχθῇ ἱερεῖον ἐθελούσιον, ἀνερχόμενος μετὰ χαρᾶς εἰς τὸν βωμὸν αὐτῶν, ὅταν ἡ ἀνάγκη, ἡ τιμή, ἡ εὐκλεια αὐτῶν ἀπαιτήσωσι ταύτην τὴν θυσίαν παρ' αὐτοῦ.

Παρὰ τοῦ Καυχηματίου ὅμως οὐδέποτε ζητεῖται τόσον ὑψηλὴ καὶ ἔντιμος θυσία, διότι ὁ Καυχηματίας εἶναι ἄπατρις· δὲν εἶναι ἄνθρωπος, εἶναι ἀπάνθρωπος, εἶναι θηρίον χαιρέκακον, θηρίον αἱμοχαρές,..... καὶ εἶναι θηρίον..... καὶ εἶναι θηρίον.....

Ἐν Φωτηρᾷ, τῇ 17. ἰανουαρίου 1877.

Ι. Βαλαβανης.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ἄνθρωπος ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πλάστου εἶδε τὸν πόλεμον. Εἶδε τὸν πόλεμον. Πῦρ, ὕδωρ, ἀὴρ, εὑρίσκετο εἰς ἀλληλομαχίαν, τὰ στοιχεῖα προσεπάθουν νὰ καταστρέψωσιν ἄλληλα. Ἡ φύσις ἅπασα εὑρίσκετο εἰς διηνεκῆ σφαγήν. Ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχὰς τὴν ἀλληλοσφαγίαν ταύτην τῶν ἀδελφῶν παρετήρησε μετ' οἴκτου· διότι ἦτο ἀγαθὸς, εἰκὼν τοῦ Αὐταγάθου.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἐπῆλθεν ἡ ὀλεθρία ἐκείνη στιγμὴ καθ' ἣν ἠθέλησε τὸ δημιούργημα νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν στασιαστοῦ κατὰ τοῦ δημιουργοῦ καὶ τότε.... ἔ! τότε ὁ Θεὸς τὸ ἐτιμώρησε.

Γνωρίζετε δὲ πῶς;—Διὰ τοῦ πολέμου!

Πόλεμος λοιπὸν ἐστὶ τιμωρία ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ προπάτωρ ἐγκατέλειψεν οἰκειοθελῶς τὴν Ἐδὲμ, ἐξώσθη καὶ ἐξῆλθεν αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἔτεινεν ὁ ἄνθρωπος χεῖρα φιλικὴν τῷ πολέμῳ. Ὁ κόσμος, ἡ φύσις, τὰ στοιχεῖα ἰδόντες ἕνα μιμητὴν ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην. Ἡ χαρά των ὅμως αὕτη διήρκεσε πολλὰ ὀλίγον. Ὁ ἄνθρωπος ἐγκολπωθεὶς τὸν πόλεμον εὗρε διάφορα μέσα πρὸς τελειοποίησιν αὐτοῦ. Ἔστρεψε τὰς ἐφευρέσεις αὐτοῦ, τὰ βέλη αὐτοῦ κατὰ τῶν στοιχείων καὶ ἐνίκησεν αὐτὰ! Ἐνίκησε τὰ στοιχεῖα. Ὑπέταξεν αὐτὰ σχεδὸν ὑπὸ τὴν θελησίν του, ἀλλ' ἤθελεν εἰσέτι νὰ πολεμήσῃ.

Ἡ τιμωρία ἔγεινεν ἕξις, ἡ ἕξις ὄρεξις, ἡ ὄρεξις φύσις· ὁ ἄνθρωπος ἤθελεν, ἐζήτει κάτι τι νὰ πολεμήσῃ. Ἔστρεψε βλέμμα δεξιᾷ, ἔστρεψεν ἀριστερᾷ, ἐζήτησε κάτι τι διὰ νὰ καταπολεμήσῃ καί... καὶ εὗρε τὸν ἄνθρωπον.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπεφάσισε νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ὅμοιόν του! «ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ κοτέει» Τοῦτο εἶνε ἀληθεια αἰώνιος καθὼς καὶ τὸ κράτος τοῦ πολέμου εἶνε αἰώνιον.

Ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Πρῶτον θῦμα τῆς ἀλληλομαχίας ταύτης ὑπῆρξεν ὁ Ἄβελ. Ὁ Κάϊν ἐφόνευσε τὸν Ἄβελ, τὸν ἀδελφόν του! Ἡ ἀδικία κατίσχυσε, κατισχύει, καὶ θέλει κατισχύει μέχρι συντελείας αἰώνων τῆς ἀγαθότητος. Ὁ Θεὸς κατηράσθη τὸν Κάϊν· κατεδίκασεν αὐτὸν νὰ τρέχῃ ἀδιακόπως καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Καὶ ὁ Κάϊν κύπτων τὴν κακοῦργον αὐτοῦ κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς Θείας καταδίκης ἔτρεχεν, ἔτρεχεν, ἔτρεχεν.

Ὁ ὠκεανὸς. ἡ θάλασσα, οἱ ποταμοὶ, τὰ δάση, αἱ φάραγγες, αἱ κοιλάδες, αἱ πεδιάδες, τὰ ὄρη δι' ὧν διήρχετο ὁ Κάϊν τρέχων ἐγέννησαν ἀνθρώπους ὁμοίους αὐτῷ, ἐγέννησαν ἀδελφοκτόνους!!

Ὁ πόλεμος ἔλαβε συστηματικὸν χαρακτῆρα, κατήντησεν ἐπιστήμη. Βασιλεῖς, ἔθνη, λαοὶ, συνεκρούοντο· προσεπάθουν νὰ ἐξοντώσωσιν ἀλλήλους.

Ἔσφαζον, ἐδῄουν, ἐπυρπόλουν, μετεχειρίζοντο πάντα τρόπον, πᾶν μέσον θεμιτόν τε καὶ ἀθέμιτον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν· πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἀνθρώπων δι' ἀνθρώπων! Τὸ αἷμα ἔρρεε ποταμηδὸν, ὁ ἥλιος ἐσκοτίζετο ὑπὸ τὸ πλῆθος τῶν ῥιπτομένων βελῶν, ἡ ἀνθρωπότης ὡδηγεῖτο εἰς τὸ μακελεῖον τοῦ πολέμου, καὶ ὁ Θεὸς ἐξεδικεῖτο. Ἐξεδικεῖτο δι' ἐκδικήσεως σκληροτέρα τῆς ὁποίας οὐδὲ ὑπάρχει, οὐδὲ θέλει ὑπάρξει ποτέ.

Ἀλλ' ὁ χείμαρρος δὲν ἔστη ἐνταῦθα· ἡ προσβληθεῖσα Θεότης ἔκραζεν ἐκδίκησιν. Ἔπρεπεν ὁ χείμαρρος τοῦ πολέμου νὰ προχωρήσῃ καταποντίζων ἀδηφάγως πᾶν τὸ προστυχὸν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ εἶπεν· «οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν» καὶ ἔκτοτε ἡ ἀνθρωπότης προώδευσε. Προώδευσεν, ὅσας βαθμίδας ἀνέβη πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἀληθειας, τοῦ φωτὸς, ὀπισθοχωρήσας ἄλλας τόσας κατέβη πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ πολέμου, τοῦ ψεύδους, τοῦ σκότους.

Φῶς καὶ σκότος, δύο ἀντίθετα· τὸ ἓν διαδέχεται τὸ ἕτερον. Ἡ εἰρήνη καὶ πόλεμος ἐπίσης. Καὶ τώρα ποῦ εὑρισκόμεθα;

Εἰς τὴν τελευταίαν καὶ ἀνωτάτην τάξιν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους!

Ὁ πολιτισμὸς εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον, ὁ πόλεμος ἐτελειοποιήθη.

Σασεπὼ, Κρουῦπ, Μαρτίνη ἀερόστατον, θωρηκτὰ, ναύκλαστρα, κοπίδες ναυκλαύστρων, κτλ., κτλ., κτλ., εἰσὶ τόσα μέσα δι' ὧν ἐτελειοποιήθη ὁ πόλεμος. Ἀλλ' ἆρά γέ ποτε θὰ παύσῃ ὁ πόλεμος;

Ποτέ! Ἐνόσῳ ὑπάρχει γῆ καὶ οὐρανὸς, ἐνόσῳ ὑπάρχουσι τὰ ἀνθρώπινα πάθη οὐδέποτε θὰ παύσῃ ὁ πόλεμος.— Διατί;

Διότι ἡ τιμωρία εἶνε ἀνάλογος τοῦ μεγαλείου τοῦ προσώπου πρὸς ὃν γίνεται ἡ ὕβρις. Ὁ προσβληθεὶς εἶναι Θεὸς Αἰώνιος καὶ ὁ πόλεμος ἔσεται αἰώνιος!!

ΑΣΤΕΡΙΩΝ

ΤΟ ΕΚΘΕΤΟΝ.

Πρὸ ἡμερῶν ἐπισκεπτόμενος ἀσθενῆ βλέπω παρὰ τὴν κλίνην αὐτοῦ κοράσιον πενταετὲς, ὅπερ ἐνοσήλευεν αὐτόν· ἐρωτήσας δὲ ἐὰν τὸ κοράσιον ἐκεῖνο ἦτο τέκνον αὐτοῦ ἤκουσα τὰς ἑξῆς λέξεις· «Ὄχι ἀδελφὲ, εἶναι νόθον». Ἐν τούτοις τὸ νόθον ἐκεῖνο ἐδρόσιζε τὰ ἐκ τοῦ πυρετοῦ ροδινὰ καὶ ξηρὰ χείλη τοῦ ἀσθενοῦς, ἐκεῖνο ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε μετὰ ἠλεκτρικῆς ταχύτητος τὴν κλίμακα ἵνα φέρῃ τὰ καταπλάσματα· ἐκεῖνο ἐνίκα τὸν καταπίπτοντα κατὰ τῶν βλεφάρων του ὕπνον ἀγρυπνοῦν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ ὃν ἐνόμιζε πατέρα του, ἐνῷ οἱ λοιποὶ κατεβάλλοντο ὑπ' αὐτοῦ. Ἐκεῖνο τὸ ὃν ἐκαλεῖτο ἔκθετον· ἦτο ἐσφραγισμένον μὲ τὴν σφραγῖδα τοῦ αἴσχους· ἡ κοινωνία δὲν τὸ ἀπορρίπτει· τὸ ἐναγκαλίζεται, τὸ τρέφει τὸ ἀνατρέφει ἐν ὅσῳ εἶναι μικρόν· ἅμα ὅμως μεγαλώσῃ, ἅμα ἀρχίζῃ νὰ σκέπτηται, τότε τὸ ἀπορρίπτει.

Εἴδετέ ποτε εἰς συναναστροφὴν ἔκθετον νεάνιδα; Διατί; διότι οἱ γονεῖς αὐτῆς τὴν ἐγκατέλιπον· διότι ἐκείνη πρέπει νὰ πληρώσῃ μὲ τὴν τιμὴν αὐτῆς τὴν ἀτιμίαν τῶν γονέων της. Τί θέλετε νὰ γίνῃ ἐκείνη ἡ δυστυχὴς νέα, ἥτις, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τοὺς πάντας ὡς πατέρα, δὲν ἔχει κανένα νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῆς, δὲν ἔχει κανένα νὰ τὴν προστατεύσῃ; Τί θέλετε νὰ γείνῃ τὸ δυστυχὲς ἐκεῖνο πλάσμα, ὅπερ δὲν ἔχει ποτὲ δίκαιον, διότι ὀνομάζεται ἔκθετον; Ὁποῖος νόμος ἄνομος καταδικάζει αὐτὸ νὰ βλέπῃ πάντοτε κάτω, διότι ἐὰν ἴδῃ ἄνω, ἴσως θέλει ἰδεῖ τὸν πατέρα του, ὅστις δὲν θέλει νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ; Ναὶ ἴσως ὁ αἰὼν ἡμῶν εἶναι μέγας διότι βαδίζομεν μὲ τοὺς ἀστέρας καὶ προστάζομεν τοὺς κεραυνούς· ἴσως εἶναι μέγας, διότι, ἐνῷ ἡμεῖς ὑπνώττομεν, ὁ ἀτμὸς μεταφέρει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς γῆς· ἴσως εἶναι μέγας, διότι εὑρισκόμεθα πανταχοῦ καὶ μεθ' ὅλων συνομιλοῦμεν διὰ λεπτοῦ σύρματος· εἶναι ὅμως εἰσέτι πολὺ μικρὸς, διότι ὁ ἄνθρωπος παρεγγώρισε τὸν ἄνθρωπον, διότι ἀ-

ποβάλλει ὅ,τι πρέπει νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἐναγκαλίζεται ὅ,τι πρέπει νὰ ἀπωθήσῃ· εἶναι πολὺ μικρὸς διότι λατρεύει τὴν ὕλην, διότι ἡ ὕλη εἶναι ὁ βωμὸς εἰς ὃν θυσιάζει, ὅ,τι ἔχει ἱερὸν, ὅ,τι ἔχει προσφιλές. Τὸ ἔκθετον τὸ ἀποβάλλει· δὲν στιγματίζει τὴν εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ Κροίσου πλέουσαν γυναῖκα καὶ διεφθαρμένον διάγουσαν βίον, ἀλλ' ἐκπέμπει μυρίας κατηγορίας κατὰ τῆς δυστυχοῦς, ἀμαθοῦς καὶ πενεστάτης κόρης, ἣν οἱ ἀδάμαντες ἢ ὁ χρυσὸς τοῦ πλουσίου διέφθειραν. Ἔκθετον! ἀντὶ ἡ λέξις αὕτη νὰ πληροῖ συμπαθείας τὴν καρδίαν ἡμῶν καὶ ἑλκύῃ ὡς ἄλλος μαγνήτης πλησίον τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου ὄντος, ἐνόσῳ μὲν εἶναι μικρὸν τὸ ἐναγκαλιζόμεθα, ἅμα δὲ ἐνηλικιωθῇ, οὐδόλως μεριμνῶμεν περὶ αὐτοῦ. Ἐὰν ἤμην νομοθέτης ἤθελον προσπαθήσει νὰ σχηματίσω ταμεῖον, ἐξ οὗ νὰ προικίζωνται αἱ δυστυχεῖς ἔκθετοι νεάνιδες. Ἀλλ' ἴσως τινὲς παραγνωρίζοντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν εἴπωσιν: «Ἐναγκαλιζόμενοι τὰ ἔκθετα πολλαπλασιάζομεν αὐτά· καθότι ὁπόταν ὁ ἄνθρωπος μάθῃ ὅτι τὸ πλάσμα του δὲν ἀπορρίπτεται, ἀλλὰ μεριμνᾷ ὡς ἄλλη μήτηρ ἡ κοινωνία περὶ αὐτοῦ, οὐδόλως θέλει φροντίζει περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θυμάτων του». Ἀπάτη· διότι ἡ κοινωνία, ἥτις ἐναγκαλίζεται τὸ ἔκθετον αὐτὴ καὶ φροντίζει πολὺ περισσότερον περὶ τῆς ἠθικοποιήσεώς της. Δὲν θὰ ἐμποδίσητε νὰ μὴ γεννῶνται ἔκθετα· τοῦτο εἶναι ἀδύνατον· ὅπου κοινωνία, ἐκεῖ καὶ ἔκθετα ἡ κοινωνία ἔχει πολλὰ καλά· ἀλλὰ ἔχει καὶ τὰ ἀχώριστα αὐτῆς κακά, ἅτινα πρέπει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἐλαττόνωμεν. Τὸ κακούργημα, τὸ ἔκθετον εἶναι ἀναγκαία συνέπεια τῆς κοινωνίας. Εἰς τὴν Βαυαρίαν φαίνεται ὅτι ἡ νομοθεσία πληθύνει τὰ ἔκθετα, καθότι δὲν δύναταί τις νὰ νυμφευθῇ ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ἔχει εἰσόδημά τι. Τὸ ἔκθετον λοιπὸν ἔχει ἀνάγκην τῆς μερίμνης τῆς κοινωνίας· ἔχει ἀνάγκην ὅταν εἶναι μικρὸν, πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν μεγαλώσῃ τότε θὰ μάθῃ τί εἶναι, τότε θὰ διαφθαρῇ. Φαντάσθητε τὴν θέσιν τῆς νέας ἐκείνης καθ' ἣν στιγμὴν ἐρωτήσασα ποῦ εἶναι ὁ πατήρ μου ποῦ ἡ μήτηρ μου ἀκούσῃ: «Οὐκ οἴδαμεν· παρὰ τὴν θύραν ἡμῶν ἐρρίφθης καὶ εὐσπλαγχνισθέντες σὲ ἐλάβομεν, σὲ ἐθερμάναμεν, σὲ ἐθρέψαμεν καὶ ἀνεθρέψαμεν». Ποία στιγμὴ παραφροσύνης! ποία στιγμὴ αὐτοκτονίας! Ἐὰν ἦναι ἀμαθὴς, ἴσως θέλει κλαύσει, καὶ μὲ τὰ δάκρυα ἐξατμίσει τὴν θλῖψιν της· ἐὰν ἦναι ἀνεπτυγμένη, ἴσως θέλει κλαύσει, διότι οἱ δακρυχόοι ἀδένες δὲν ἐρωτῶσιν ἡμᾶς πολλάκις ὅταν πρόκειται νὰ ὑπερλειτουργήσωσιν, ἀλλὰ καὶ θέλει σκερθῇ ὅτι δὲν πταίει ἐκείνη διότι ἥμαρτον οἱ γονεῖς της, ὅτι ἡ κοινωνία πρέπει νὰ ἐξοστρακίσῃ ἐκ τοῦ λεξικοῦ της τὴν λέξιν ἔκθετον καὶ ἀντ' αὐτῆς νὰ θέσῃ τὰς λέξεις «πλάσμα χρῆζον τῆς κοινωνικῆς στοργῆς καὶ μερίμνης». Μυρίων ἐπαίνων ἄξιος εἶναι ἐκεῖνος ὅστις θέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον ἐκθετοτροφείου εἰς ὃ νὰ τρέφωνται καὶ ἀνατρέφωνται(1) δυστυχῆ πλάσματα ἵνα μίαν ἡμέραν καταστῶσι τίμιοι πολῖται, ἵνα μίαν ἡμέραν διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἣν ἔτυχον δυνηθῶσι νὰ σκερθῶσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ αἰσχύνωνται διότι οἱ ἀναίσχυντοι γονεῖς των τὰ ἐγκατέλιπον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγωσι τὴν κοινωνίαν διότι αὕτη δὲν τὰ περιεφρόνησεν, ἀλλ' ἐμερίμνησεν ὡς πατὴρ ὡς μήτηρ περὶ αὐτῶν· ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνωσι κακοῦργοι οἱ ἄνδρες, κακῆς διαγωγῆς αἱ γυναῖκες· ὅτι ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὑπῆρξαν καὶ μεγάλοι ἄνδρες οἵτινες δὲν ἐγνώρισαν ὁποῖοι ἦσαν οἱ γονεῖς αὐτῶν· ὅτι τέλος πρέπει νὰ προσπαθῶσι νὰ ἀναίρωσι τὸν πέπλον τῆς λήθης δι' οὗ θέλουσί τινες νὰ καλύψωσιν αὐτά. Ναὶ, χρῆζει στέγης καὶ γάλακτος το ἔκθετον, τὸ ἀναμάρτητον ἔκθετον. Οἱ σύλλογοι, αἱ λέσχαι, ταῦτα πάντα εἰσὶ χρήσιμα ὡς διαδίδοντα τὰ φῶτα ἀλλὰ καὶ ἡ ἵδρυσις τοιούτων καταστημάτων δεικνύει κοινωνίαν ἀνεπτυγμένην

(1) Ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν της καὶ τὰ ἔκθετα ἅτινα δίδει εἰς τροφοὺς ἵνα τὰ θρέψωσιν· ἀλλ' αὗται μόνον ταῦτα τρέφουσι ὑλικῶς μηδεμίαν δ' ἠθικὴν ἀνατροφὴν δίδουσιν αὐτοῖς· μὲ τὸ ζῆν πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ τὸ εὖ ζῆν.

καὶ μὴ νομίζετε, πάλιν τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὅτι εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα εἰς ἃ τοιαῦτα ὑπάρχουσι αὐξάνει ἡ διαφθορά. «Ἡ διαφθορὰ πολλαπλασιάζει τὴν διαφθοράν». Ἐνόμισαν οἱ πρὸ ἡμῶν ὅτι ἐὰν κάμωσι τὰς φυλακὰς τάφους ἤθελον τὰ κακουργήματα ἐλαττωθῆ. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὅτι ἠπατήθησαν, ὅτι ἔργον ἀπάνθρωπον εἶναι νὰ ῥίπτωμεν τοὺς ὁμοίους ἡμῶν εἰς ὑπόγεια εἰς ἃ ἀκτὶς ἡλίου δὲν δύναται νὰ εἰσδύσῃ. Ὡς ἄλλοτε εἶπον, ὁ σκοπὸς τῆς ποινῆς εἶναι ἡ ἠθικοποίησις τοῦ κακούργου, δὲν ἠθικοποιεῖται δὲ οὗτος ἐντὸς βασανιστηρίων ἀλλ' ἐντὸς φυλακῶν καθαρῶν καὶ εὐαέρων εἰς ἃς εἰσέρχεται ὁ λειτουργὸς τοῦ Χριστοῦ εἰς ἃς ὁ κακοῦργος εὑρίσκει ἐργασίαν καὶ ἐργάζεται εἰς ἃς ἀπὸ ὀκνηροῦ καθίσταται φίλεργος, εἰς ἃς μεταμέλεια καταλαμβάνει αὐτὸν δι' ἃ ἔπραξεν, εἰς ἃς τέλος ἀναπτύσσονται ἐν αὐτῷ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ καταστρέφονται μυρίων εἰδῶν πάθη. Ἀργία μήτηρ πάσης κακίας. Εἴπατέ μοι, παρακαλῶ, τί κάμνουσιν οἱ φυλακισμένοι. Τρώγουσι καὶ βλασφημοῦσιν. Ὑμεῖς λοιπὸν, οἱ μεγάλοι νομοθέται, οἱ καταδικάζοντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν φυλακὴν καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν ἀεργίαν καταδικάζετε πάλιν αὐτὸν ὅταν ταύτης ἐξέλθῃ εἰς τὴν κοινωνίαν εἰς τὸ ἔγκλημα. Καὶ πάλιν ἡ Ἀμερικὴ διδάσκει ἡμᾶς. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν αἱ φυλακαὶ πρέπει νὰ θεωρηθῶσι πολυτεχνεῖα· καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ φυλακαὶ εἶναι κάλλισται· μετ' εὐχαριστήσεως βλέπομεν ὅτι τὸ ἀμερικανικὸν σύστημα ἐμιμήθη καὶ ἡ Τουρκία. Ἐν Ἑλλάδι, οὐδόλως φροντίζουσι περὶ τῶν φυλακῶν παντοῦ Λαύριον. Ὁ σκοπὸς λοιπὸν μιᾶς κοινωνίας εἶναι νὰ προσπαθῇ νὰ ἠθικοποιῆται διὰ τῆς ἠθικῆς, διανοητικῆς καὶ ὑλικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, νὰ ἐναγκαλίζηται τὸ ἔκθετον, νὰ ἐναγκαλίζηται τὸν κακοῦργον, ἵνα τὸ μὲν ἀναθρέψῃ καὶ καταστήσῃ τίμιον πολίτην, τὸν δὲ κακοῦργον ἀποστρέψῃ τῆς ἀκανθώδους ὁδοῦ εἰς ἣν Κύριος οἶδε, ὁποῖος ὤθησεν αὐτόν.

Ἰδοὺ τὰ στερεώτερα θεμέλια ἐφ' ὧν στηριζόμενον τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα δὲν φοβεῖται σεισμόν· εἶναι ἀκλόνητον διότι εἶναι τὸ τελειότερον. Πάλιν τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἡ κοινωνία δὲν συνέστη ἐξ ἀγγέλων ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων μὲ σάρκα καὶ αἷμα, ταῦτα δὲ δὲν εἶναι ἀναμάρτητα. Χρειάζεται ὀλιγωτέρα δόσις ἐγωϊσμοῦ, βαθυτέρα μελέτη τῶν ἀνθρώπων καὶ τότε θέλομεν πεισθῆ ὅτι τὸ ἰκρίωμα ἐμποιεῖ αἶσχος ἡμῖν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ καλύπτωμεν τὴν ἀσύγγνωστον ἡμῶν ἀπάθειαν ὑπὸ τὰς λέξεις· «δὲν πρέπει νὰ ἐναγκαλιζώμεθα τὸ ἔκθετον διότι ἐναγκαλιζόμεθα τὴν διαφθοράν». δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν. «Ἀφήσατε νὰ σαπήσῃ εἰς τὰς φυλακὰς ὁ κλέπτης», ὅστις ἴσως ἔκλεψε διότι δὲν εὕρισκεν ἐργασίαν ἢ διότι οἱ γονεῖς αὐτοῦ τὸν ἐδίδαξαν ἐκ τῆς κοιτίδος του τὸ ἔντιμον τοῦτο ἐπάγγελμα. Σκέφθητε ὡριμώτερον ὑμεῖς ὧν ἡ τράπεζα βρίθει τροφῶν, καὶ οἱ πόδες δὲν πατοῦσιν εἰ μὴ ἐπὶ περσικῶν ταπήτων, ὅτι πολλάκις ἔργον ὑμῶν εἶναι τὸ ἔκθετον διότι διὰ τῆς πολυτελείας σας θαμβόνετε τὰ ὄμματα τῆς ἀμαθοῦς δυστυχοῦς κόρης καὶ ἑλκύετε αὐτὴν εἰς τὸ βάραθρον. Ἡ παχυλὴ ἀμάθεια, ἡ πτωχεία, ἡ πολυτέλεια καὶ ὁ χρυσὸς, ταῦτα τὰ κυριώτερα αἴτια τῆς διαφθορᾶς. Φωτίσατε τὰ σκότη, χορτάσατε τὴν πεῖναν τοῦ δυστυχοῦς καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι οὗτος ἥκιστα θέλει σκεφθῆ τότε νὰ σᾶς κλέψῃ, καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι τὸ ἔγκλημα, τὸ ἔκθετον θέλουσι ἐλαττωθῆ, οὐχὶ ἐκλείψει, διότι ἡ κοινωνία παρασκευάζει τὸ ἔγκλημα καὶ ὁ κακοῦργος τὸ ἐκτελεῖ. Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἐξέλθωμεν τῆς σκολιᾶς ὁδοῦ εἰς ἣν εὑρισκόμεθα καὶ νὰ ὀνομάσωμεν τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὀνόματος· τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν θέλομεν παύσει ἤδη ἀρχίσαντες νὰ ἐκφέρωμεν τὰς ἰδέας ἡμῶν στηριζομένας πάντοτε ἐπὶ τῶν διασημοτέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος, οἵτινες ἐξετάσαντες καὶ τὴν λεπτοτέραν ἵνα τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου ἔφθασαν εἰς τὸ τοῦ Πιττακοῦ τοῦ Μιτυληναίου εἰπόντος· «Συγγνώμη τιμωρίας ἄμεινον».

*
* *

—=—

ΤΟ ΕΚΘΕΤΟΝ.

—

Ψυχρος ἐσύριζε βορρᾶς,
βαθὺ τὸ σκότος ἦτο,
Καὶ ὕπνωττεν ἡ συμφορὰ
μετὰ τῆς εὐτυχίας·
Ὁ ἀγρυπνῶν τὴν σιωπὴν
ἐκείνην ἐφοβεῖτο
Καὶ ἔβλεπε τὸν θάνατον
ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας.

Ὁλολυγμὸς ἀντήχησεν,
ὁλολυγμὸς νηπίου·
Ἦτο ἓν ἔκθετον·— ἁγνὸς
υἱὸς τῆς ἁμαρτίας·—
Καὶ κλαίει τὸ ταλαίπωρον
πρὸ τοῦ βρεφοκομείου,
Κ' εἶδε τὴν νύκτα, πρὶν ἴδῃ
τὴν χάριν τῆς πρωίας.

Ὦ! τὴν πρωίαν τῆς ζωῆς
ποτὲ δὲν θὰ γνωρίσῃ,
Μὲ φρίκην τὴν νεότητα
αὐτοῦ θὰ ἐνθυμῆται·
Ἄσμα κἀνὲν φιλόστοργον
δὲν θὰ τὸ νανουρίσῃ·
Κ' ἔχει μητέρα ἄγνωστον
ἥτις γυνὴ καλεῖται....

Πῶς σπλάγχνα ἔδωκε μητρος
ὁ Πλάστης εἰς ἓν τέρας,
Καὶ χείλη διὰ φίλημα
καὶ γάλα εἰς τὰ στήθη;
Πῶς τὴν εἰκόνα ἑαυτοῦ
δωρῶν εἰς τὰς μητέρας
Κἂν τῶν θηρίων τὴν στοργὴν
εἰς ταύτην ἀπηρνήθη;

Ἐν μέσῳ ζάλης συλληφθὲν
ἐρώτων ἀθεμίτων,
Ἐνῷ οὐδεὶς ἐσκέπτετο
τὴν σκοτεινήν του μοῖραν,
Τοσοῦτον χρόνον τῆς μητρὸς
ἡ ἀτιμία ἦτον,
Κ' ἐρρίφθη ἤδη ἔρημον
εἰς τῆς ζωῆς τὴν θύραν.

Καὶ πέραν ὕβρεις ἀγενεῖς
καὶ στίγμα ἀτιμίας,
Ἐγείρεται πολέμιος,
ἀμείλικτος ἡ φύσις,
Οὐδεὶς δεσμὸς τὸ συγκρατεῖ
μετὰ τῆς κοινωνίας,
Δὲν ἔχει κἂν νεότητα,
δὲν ἔχει ἀναμνήσεις.

Πόσαι ὑπάρχουν Μήδειαι
ἐντὸς τῆς κοινωνίας
Καλύπτουσαι τὰ αἴσχη των
μὲ παιδοκτόνου σκότη
Καὶ τὴν τιμήν των σώζουσαι
διὰ ψυχρᾶς κακίας!
Τί χρησιμεύει ἡ τιμὴ
ἂν ἡ στοργὴ ὑπνώττῃ;

Καὶ ἤδη τίς θὰ ἀσπασθῇ
τὸ δυστυχὲς παιδίον,
Καὶ τίς ἐκ τῶν ὀμμάτων του
τὸ δάκρυ θὰ σπογγίσῃ;
Ἀφοῦ καρδία μητρικὴ
δὲν ἀγρυπνῇ πλησίον,
Τίς θ' ἀπωθῇ τὸν θάνατον
ἀναίρνης προσεγγίσῃ;

Καὶ διὰ ποῖον τὸ γλυκὺ
μειδίαμα ἐκεῖνο
Τοσούτων πόνων ἀμοιβὴ
πρὸς τὴν καλὴν μητέρα;
Τὸ δυστυχές· θὰ βαπτισθῇ
ἀώρως ἐν τῷ θρήνῳ
Καὶ ἄνευ τῆς ἀνατολῆς
ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα.

Ἂς ἀποθάνῃ κάλλιον,
ἀφοῦ νεκρὸν θὰ κλίνῃ,
Ὁπόταν κράξῃ, μῆτέρ μου,
χωρὶς νὰ ἀπακριθῶσι·
Τὸ εὔθραυστον ἀνθύλλιον,
εἰπέτε, τί θὰ γίνῃ,
Αἱ ρίζαι τοῦ στελέχους του,
ἐὰν ἀποκοπῶσι;

Α. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

—

1. Τρόπος τοῦ καθαρίζειν τὸ κοινὸν ἔλαιον.

Τὸ ἔλαιον τὸ ὁποῖον δίδει πολὺν ἄνθρακα καὶ καπνόν, φῶς δὲ ὀλίγον, δύναται νὰ καθαρισθῇ διὰ τοῦ ἀκολούθου ἁπλουστάτου τρόπου.

Βάλε εἰς σιγανὸν πῦρ ἐπὶ τρεῖς ὥρας χύτραν περιέχουσαν ἐκ τοῦ ἐλαίου τούτου. Ρίψον ἐν αὐτῇ ὁλόκληρον χρομμύδιον κατ' ἀναλογίαν πέντε ὀκάδων ἐλαίου. Ἄφες αὐτὸ νὰ βράσῃ χωρὶς νὰ τὸ ἐξαφρίσῃς. Κατόπιν ἀπομάκρυνον ἐλαφρῶς τὴν χύτραν ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ ἄφες αὐτὴν ἐπὶ μίαν ὥραν. Τὸ ἔλαιον εἶναι καθαρόν. Ἔπειτα ρίψον κατὰ σταγόνας δύο μικρὰ ποτήρια καθαροῦ ὕδατος δι' ἑκάστην ὀκᾶν τοῦ ἐλαίου. Ἀφοῦ δὲ ἀναμίξῃς καλῶς, ἄφησε νὰ κατασταλάξωσιν ὅλαι αἱ ἀκαθαρσίαι, ἐξάφρισον ἀκολούθως καὶ μετάγγισον εἰς ἄλλο ἀγγεῖον διὰ πανίου. Τὸ μένον ἔλαιον ἐπιπλέει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὸ συνάζεις διὰ κοχλιαρίου.

2. Τρόπος τοῦ διατηρεῖν τὸ γάλα νωπόν.

Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἀναφέρει ἁπλούστατον καὶ ἀλάνθαστον τρόπον τοῦ νὰ διατηρῇ τις ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ γάλα νωπόν. Ὁ τρόπος οὗτος συνίσταται εἰς τὸ νὰ βάλῃ τις τὸ γάλα ἐντὸς βουκαλίου καλῶς κεκλεισμένου, τὸ ὁποῖον ἔπειτα βυθίζει ἐπὶ ὁλόκληρον τέταρτον τῆς ὥρας ἐντὸς βράζοντος ὕδατος. Τὸ γάλα οὕτω προετοιμαζόμενον, ὅταν ἀνοίξῃ τις τὸ βουκάλιον, εὑρίσκεται εἰς ἣν κατάστασιν ἦτο καὶ ὅτε τὸ εἶχον ἀμέλξει, καὶ διατηρεῖται ἐπὶ πολύ.

3. Τρόπος τοῦ διατηρεῖν τὰ τυρία.

Συνιστῶμεν ὡς ἀλάνθαστον τὸν ἀκόλουθον τρόπον τῆς διατηρήσεως τῶν τυρίων, πρὸ πάντων εἰς τοὺς ἐμπορευομένους αὐτά, ἢ ἔχοντας μεγάλην ποσότητα.

Ἐὰν ἓν τυρίον ἀρχίσῃ νὰ χαλνᾷ, πρέπει νὰ τὸ ἀνοίξῃ τις ἀμέσως καὶ εἰς τὴν ὀπὴν νὰ θέσῃ ὀλίγην κιμωλίαν γῆν (τεμπεσίρι), ἀφοῦ προηγουμένως ἀλείψῃ τὰ πέριξ μὲ ὀλίγον βούτυρον. Τοιουτοτρόπως παύει ἡ περαιτέρω φθορά, διότι ἡ κιμωλία γῆ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ τὴν ὑγρασίαν.

4. Τρόπος τοῦ μαλακόνειν τὰ χοιρομήρια.

Περιτύλιξον τὸ χοιρομήριον εἰς τεμάχιον ὑφάσματος καὶ παράχωσον αὐτὸ εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦναι μήτε πολὺ ὑγρόν, μήτε πολὺ ξηρόν. Ὁ λάκκος ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ ἦνε πολὺ βαθύς, ἀρκεῖ τὸ χοιρομήριον νὰ καλυφθῇ ἀπὸ χῶμα ἑνὸς περίπου ποδός. Ἔκβαλε αὐτὸ μετὰ μίαν ὥραν, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι τὸ κρέας του θὰ γείνῃ μαλακώτατον, ὅσον καὶ ἂν ἦτο πρὶν σκληρόν.

5. Τρόπος τοῦ καθαρίζειν τὸν οἶνον.

Ἰχθυόκολλα καλὴ καὶ λευκὴ εἰς φύλλα, τίθεται εἰς ἀγγεῖον καὶ ἐπιχύνεται μετὰ οἴνου, ἕως οὗ καλυφθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Μετὰ 24 ὥρας, ἡ ἰχθυόκολλα μεταβάλλεται εἰς πηκτώδη μάζαν διαφανῆ, καὶ πρὸς εὐκολωτέραν διάλυσιν βοηθεῖται διὰ τῆς χειρός, μέχρις οὗ ἀφανισθῶσι τ' ἀδιάλυτα μόρια αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς διαλύσεως ταύτης προστίθεται τόσος οἶ-

νος ὥστε νὰ σχηματισθῇ ἀραιὸς πολτός. Μετὰ 24 ὥρας σχηματίζεται πήκτωμα, τὸ ὁποῖον διαλύεται ἐκ νέου μὲ οἶνον, καὶ ἡ πρᾶξις αὕτη ἐπαναλαμβάνεται ἕως οὗ τοιοῦτον ἤθελε σχηματίζεσθαι, καὶ τότε τὸ πρῶτον εἶναι ἕτοιμον πρὸς καθαρισμὸν τοῦ οἴνου. Ἂν μόριά τινα τῆς ἰχθυοκόλλας μείνωσιν ἀδιάλυτα, δύναται τὸ ρευστὸν νὰ περασθῇ ἀπὸ πανίον. Πρὸς κάθαρσιν λοιπὸν ἐγχύνεται μέρος τοῦ διαλύματος εἰς ξύλινον κάδδον καὶ διὰ σαρώθρου συμμιγνύεται ὁ καθαρισθησόμενος οἶνος, ὅστις ἀφεθεὶς 12—24 ὥρας καθαρίζεται καὶ δύναται νὰ μεταγγισθῇ εἰς ἕτερον κάδδον.— Εἰς 200 λίτρας οἴνου ἀρκεῖ μία λίτρα ἰχθυοκόλλας.

6. Αὐγὰ καὶ κλωσσόπουλα.

Εἰς τοὺς ἐραστὰς τῶν ἀθώων ἀγροτικῶν ἡδονῶν συνιστῶμεν ὅτι, ἂν ἐπιθυμῶσιν, ὁσάκις βάλλωσι κλώσσας, νὰ ἔχωσι πουλία, μικρὰς ὄρνιθας ἢ πετεινοὺς κατ' ἀρέσκειαν, πρέπει νὰ κάμνωσι τὴν ἑξῆς διάκρισιν εἰς τὰ αὐγά. Νὰ ἐκλέγωσι μὲν τὰ μακρουλὰ αὐγά, ἂν ἀγαπῶσι πετεινοὺς, καὶ τὰ ὁλοστρόγγυλα, ἂν θέλωσιν ὄρνιθας. Ὅσον ἁπλοῦν τὸ πρᾶγμα, τόσον καὶ βέβαιον.

7. Καταστροφὴ τῶν μυρμήκων.

Λάβε κελύφια κοχλιῶν καὶ βράσε αὐτὰ μὲ στύρακα (μοσχοθυμίαμα), τρίψε αὐτὰ ἔπειτα εἰς κόνιν καὶ ταύτην χύσε εἶτα ἐπὶ τῆς μυρμηκιᾶς, εἴτε ἐπὶ οἱουδήποτε ἄλλου τόπου συχνοζομένου ὑπὸ τῶν μυρμήκων, καὶ μὴ ἀμφίβαλλε ὅτι πάραυτα θέλουσιν ἐξολειφθῇ.

—

8. Ἰατρικὸν διὰ τὰ καύματα.

Λάβε ὀλίγον ἀλεύριον καὶ ἀνάμιξον αὐτὸ μὲ ὀλίγον νερὸν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ κάμῃς ζύμην. Ταύτην βάλε ἀμέσως ἐπὶ τοῦ καέντος δέρματος, ὅπως ἐμποδίσῃς τὸν ἀέρα. Ὁ πόνος παύει ἐντὸς ὀλίγου καὶ μετά τινα χρόνον δὲν μένει ἴχνος κούμοτος.

9. Λουτρὰ τῶν ποδῶν.

Ὅταν πρόκηται νὰ νίψῃ τις τοὺς πόδας χάριν καθαριότητος, τὸ νερὸν δὲν πρέπει νὰ ἦνε πολὺ θερμὸν, μηδὲ νὰ περιέχῃ ξένας οὐσίας. Ἀλλ' ἐὰν πρόκηται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ λουτρὸν ὡς ἀπαγωγικὸν, ἵνα λ. χ. πολεμήσῃ κεφαλολγίαν ἢ καταρροὴν, ἐρεθισμὸν τοῦ στήθους ἢ ἄλλους πόνους, πρέπει νὰ προσθέτῃ εἰς τὸ θερμὸν ὕδωρ ἐρεθιστικάς τινας οὐσίας, ὡς εἶναι ἡ μουστάρδα, τὸ κοινὸν ἅλας, τὸ ὄξος, ἡ στάκτη καὶ ὁ σάπων.

Ἡ μουστάρδα πρέπει νὰ ἦναι ὡς ἔγγιστα 40 δράμ. Τὴν ἀναμιγνύουν εἰς τὸ ὕδωρ ὀλίγας στιγμὰς πρὶν θέσωσι τοὺς πόδας. Ἐὰν θέλωσι νὰ μεταχειρισθῶσιν ἅλας κοινὸν ἢ ὄξος, ἀναλύουσι πέντε στιγμὰς πρὸ τῆς χρήσεως, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν θὰ βάλωσι τοὺς πόδας, ρίπτουσι ποτήριον ὄξους. Ἂν δὲ πρόκηται νὰ μεταχειρισθῶσι στάκτην, θέτουσιν ἀρκετὴν ποσότητα κοσκινισμένην εἰς πανίον, τὸ ὁποῖον δένουν καὶ ρίπτουν εἰς τὸ νερὸν, σφίγγοντες ἐπανειλημμένως καὶ ἀφίνοντες μέχρι τέλους. Ὅταν δὲ ἀντὶ τούτων προτιμῶσι τὸν σάπωνα, καθ' ἡνῶραν χύνωσι τὸ νερὸν εἰς τὸ διὰ τὸ λουτρὸν ὡρισμένον ἀγγεῖον λαμβάνουσι 40 δρ. λευκοῦ σάπωνος, τὸν ὁποῖον ξύουσι διὰ μαχαιρίου καὶ ἀναμιγνύουσι καλῶς διὰ ράβδου.

Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀπαιτουμένη θερμοκρασία τοῦ ὕδατος καὶ τὸ λουτρὸν νὰ ὠφελήσῃ, πρέπει τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ ἦναι ὀλιγώτερον θερμὸν καὶ βαθμηδὸν νὰ ἐπιχύνηται νέον ὕδωρ, ἐνῷ ἔχομεν τοὺς πόδας. Πλειοτέρα προσοχὴ ἀπαιτεῖται διὰ τὰ παιδία, τῶν ὁποίων τὸ δέρμα εἶναι λεπτότατον.

Μετὰ τὸ λουτρὸν, ἀνάγκη νὰ σπογγισθῶσιν οἱ πόδες διὰ στεγνῶν καὶ θερμῶν προσοψίων καὶ νὰ μὴ ἐκτεθῶσιν εἰς τὸ ψῦχος.

Τὸ λουτρὸν τῶν ποδῶν εἶναι προσέτι ὑγιεινὸν καὶ μετὰ κούρασιν ἐκ μακροῦ δρόμου, καὶ ὅταν οἱ πόδες ἐξετέθησαν εἰς ὑγρασίαν ἢ ψῦχος.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΟΥΔΟΥ.

Ὁ καλὸς οὗτος ἐπίσκοπος τοῦ Μαγδεβούργου ἦτο πρᾶος, ἐλεήμων, σώφρων, πολυμαθής, ἀληθὴς ποιμὴν, ἢ μᾶλλον πατὴρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ἀλλὰ πάντα τὰ προτερήματα ταῦτα ἠσχημίζοντο ὑπὸ φοβεροῦ τινος δι' ἱερέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐλαττώματος. Ὁ Οὖδος μὴ ἀρκούμενος ν' ἀσκῇ ὁ ἴδιος πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς, ἀπήτει τὴν ἄσκησιν αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγάς του ρασοφόρων. Βλέπων δὲ μετὰ λύπης εἰς οἷον βάρβορον κακοηθείας ἐκυλίετο ὁ τότε κλῆρος, διενοήθη νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ μίμησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὸν γάμον ὡς ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ἀκολασίας τῶν κληρικῶν. Ἀρχόμενος λοιπὸν ἀπὸ ἑαυτοῦ τῆς μεταρρυθμίσεως, ὁ καλὸς Ἀρχιερεὺς, καίτοι ἑβδομηκοντούτης ἤδη καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς σκληραγωγίας καὶ τῆς μελέτης, ἐξήγαγεν ἐκ γειτονικοῦ μοναστηρίου ὁμήλικά τινα σχεδὸν ἡγουμένην, ἣν ἐνυμφεύθη δημοσίᾳ προτρέπων τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τηρήσωσι τὴν ἁγνότητα εἰς μίμησιν τοῦ παραδείγματός του. Ἡ προαίρεσις τοῦ γέροντος Ἐπισκόπου ἦτο ἴσως καλὴ, ἀλλ' ἡ ὥρα τῆς μεταρρυθμίσεως δὲν εἶχε σημάνει ἀκόμη· ὥστε σκώμματα μόνον καὶ μίση ἐπεσώρευσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς του ὁ πρόδρομος οὗτος τοῦ Λουθήρου ἐκ μέρους τῶν ἱερέων, προτιμώντων νὰ καταπατῶσι καθ' ἑκάστην τὴν ἑβδόμην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μᾶλλον ἢ νὰ παραβῶσι τοὺς κανόνας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τοιαύτην εὑρίσκοντο τὰ πράγματα κατάστασιν, ὅτε πρωΐαν τινὰ ὁ Ἀρχιερεὺς Οὖδος εὑρέθη νεκρὸς ἐν μέσῳ τοῦ νάρθηκος τῆς μητροπόλεως. Ἡ ἀποκεκομμένη κεφαλὴ ἐμόρφαζεν ἐντὸς ἕλους πεπηγμένου αἵματος, τὸ δὲ σῶμα ἐκαλύπτετο διὰ μόνου τοῦ νυκτικοῦ χιτῶνος. Ὁ Ἐπίσκοπος ἁρπαγεὶς προφανῶς ἀπὸ τῆς κλίνης του, εἶχε μετακομισθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐκαροτομήθη. Ἀλλὰ τίνες ἦσαν οἱ δήμιοι, ἢ μᾶλλον οἱ δολοφόνοι; Ἡ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Ἐπισκόπου κοιμωμένη γυνὴ διηγήθη τρέμουσα, ὅτι, μεσούσης ἤδη τῆς νυκτὸς, ἀφυπνίσθη ὑπὸ ἀπαισίας τινὸς φωνῆς ψαλμῳδούσης.

Εἶτα, ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, εἰσώρμησαν εἰς τὸν κοιτῶνα μαῦραί τινες μορφαὶ αἵτινες ἁρπάσασαι τὸν Ἐπίσκοπον ἐκ τῆς κλίνης ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ δὲ γυνὴ ἐλιποθύμησεν.—

Ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ ἐφιλοξενεῖτο τότε ἐφημέριός τις ὀνόματι Φρειδερῖκος, ὅστις ἐπεδίωκε δι' ἀσκητικῆς διαίτης τὸν τίτλον τοῦ ἁγίου. Ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶχε διέλθει τὴν ἀποφράδα ἐκείνην νύκτα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δεόμενος τῷ Ὑψίστῳ νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς δαίμονας, τὰς προοδευτικὰς δηλαδὴ ἰδέας, αἵτινες κατεῖχον τὸν Οὖδον. Ὁ ναὸς ἦτο ἔρημος, ἡ νὺξ ἀσέληνος, καὶ ὁ πτωχὸς ἐφημέριος ἔτρεμεν ἐν τῷ σκότει, ὅτε φοβεραὶ κραυγαὶ μετὰ θρήνων μεμιγμέναι ἀντήχησαν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξελθὼν μετ' ὀλίγον ἀνὴρ λευχείμων καὶ πελωρίους πτέρυγας φέρων ἐπὶ τῶν νώτων ἔσπευσε ν' ἀνάψῃ τὰ κηρία τοῦ

θυσιαστηρίου. Ὁ Φρειδερῖκος εἶδε τότε ἄνθρωπον ἡμίγυμνον, τὸν ὁποῖον δαιμονόσχημα φάσματα ἐκράτουν δεδεμένον· ἀλλ' ἡ προσοχὴ αὐτοῦ προσηλώθη καὶ πάλιν εἰς τὴν θύραν τοῦ σκευοφυλακίου, δι' ἧς εἰσήρχετο πρωτοφανὴς καὶ καταπληκτική τις λιτανεία.

Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζον οἱ ἅγιοι προστάται τῆς Μαγδεβουργείου ἐκκλησίας, διακρινόμενοι ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀποδιδομένων αὐτοῖς παρασήμων· μετὰ τούτους εἰσῆλθον ἄγγελοι λευκοφόροι, ἡγούμενοι γυναικός, ἣν ἐκ τοῦ χρυσοῦ στεφάνου καὶ τοῦ κυανοῦ πέπλου πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ γνωρίσῃ ὡς τὴν Παναγίαν. Τούτοις εἵπαντο ἕτεροι ἄγγελοι ἐνδεδυμένοι ἐρυθρομέλανας μανδύας, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ ἅγ. Μιχαήλ, πάλλων τὴν πλατυσίδηρον ρομφαίαν του. Τελευταῖος δὲ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ κηροφόρων ἀνὴρ φέρων ἀκάνθινον στέφανον καὶ βαρὺν ἐπὶ τῶν ὤμων σταυρόν. Ἅπας ὁ ὑπεράνθρωπος οὗτος κλῆρος ἐτοποθετήθη ἐπὶ τῶν στασειδίων· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐκεῖνος τοὐλάχιστον, ὅστις ἔφερε τὰ ἐμβλήματα τοῦ Γολγοθᾶ, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιερατικοῦ θρόνου. Οἱ δαίμονες ἤρχισαν τότε κατηγοροῦντες τὸν Ἐπίσκοπον, οὗ καὶ αὐτὸ τὸ στόμα ἐκράτουν στερεῶς δεδεμένον. Ὁ κατηγορούμενος, προσκληθεὶς ν' ἀπολογηθῇ, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ οὔτε γρύ, εἴτε συναισθανόμενος τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του, εἴτε στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ φιμώτρου. Ἡ εὐσπλαχνος Παναγία ἐπειράθη τότε νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, γονυπετήσασα πρὸ τοῦ Σωτῆρος· ἀλλ' ὅτε ἤκουσεν ὁποῖον ἀσελγείας τέρας ἦτο ὁ γέρων Ἐπίσκοπος, τολμήσας νὰ νυμφευθῇ γυναῖκα μεμνηστευμένην τῷ υἱῷ της, εὐθὺς ἀπεσύρθη ἡ Θεοτόκος, καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὸ ἐρυθρὸν ὑπὸ τῆς αἰδοῦς προσωπόν της. Ὁ Ἰησοῦς ἔνευσε τότε τῷ Ἀγγέλῳ Μιχαήλ, τοῦ ὁποίου ἡ μάχαιρα ἤστραψε καὶ κατέπεσεν· εἶτα δὲ ἐσβέσθησαν αἱ λαμπάδες, καὶ τὸ πᾶν ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

Ὁ ἄφωνος μάρτυς τῆς σκηνῆς ταύτης, νομίζων ὅτι ἠπατᾶτο ὑπὸ ὀπτασίας νυκτερινῆς, προεχώρησε μετὰ δειλίας πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἀλλὰ προσκόψας κατ' ἀψύχου ὄγκου κατελήφθη ὑπὸ τρόμου, καὶ ἔτρεξε δρομαῖος νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κελείῳ τοῦ. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν οἱ ὑπηρέται τῆς ἐκκλησίας εὗρον παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θυσιαστηρίου τὸ ἀκέφαλον σῶμα τοῦ Ἐπισκόπου. Τὸ κατηραμένον λείψανον ἐρρίφθη εἰς τοὺς λύκους, καὶ αἱ αἱμοβαφεῖς πλάκες ἀφέθησαν ἀσπόγγιστοι, καλυφθεῖσαι μόνον διὰ μικροῦ τάπητος. Κατὰ πᾶσαν δ' ἕκτοτε χειροτονίαν ἕκαστος νέος ἐπίσκοπος Μαγδεβούργου ἐφέρετο ἐκεῖ ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ συνηγμένου κλήρου, καὶ, ἀφαιρουμένου τοῦ τάπητος, ἐδεικνύοντο αὐτῷ τὰ ἐρυθρᾶ ἴχνη τῆς τιμωρίας τοῦ Ἱεροσύλου.

Ρ.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Μία συμβουλὴ πρὸς τὰς συζύγους.

Ὅταν σύζυγός τις θέλῃ νὰ συστήσῃ εἰς ξένον τινὰ τὸν σύζυγόν της νὰ μὴ προσθέτῃ κανὲν ἐπίθετον, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ λέγῃ, εἰ καὶ ἥκιστα ἀβροφρόνως,

— Σᾶς συνιστῶ, κύριε, τὸν σύζυγόν μου κύριον... Εὐήθη Βλακόπουλον,

καὶ οὐχὶ

— Σᾶς συνιστῶ τὸν κύριον σύζυγόν μου ἢ τὸν ἔντιμον σύζυγόν μου, κτλ., τὸ ὁποῖον πιθανὸν νὰ ἐκληφθῇ ὑπὸ τοῦ ξένου—ὑποθέτω αὐτὸν εὐφυᾶ— ὡς ἐν ἀγνοίᾳ εἰλικρινὴς ἐξομολόγησις, ὑπονοουμένων τῶν ἀντιθέτων ἐπιθέτων δι' ἄλλα τινὰ ἄτομα...

—

Πολλοὶ ἠθοποιοὶ κατὰ τὴν φαντασίαν αὐτῶν, ἀνέρχονται εἰς τὴν σκηνὴν — καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν — εἶναι δηλαδὴ Σκηνοβᾶται. Καλλίτερον ὅμως νὰ ἦσαν Σχοινοβᾶται, διότι δὲν εἶναι ἄξιοι διὰ τὴν σκηνὴν, ἀλλὰ διὰ τὸ σκοινί·

Ι. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

—

ΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΓΕΡΟΝΤΟΣ

Ποσάκις ὑπὸ τὴν σκιὰν ἰτέας πολυφύλλου,
εἰς τὸν γλυκὺν μουρμουρισμὸν τοῦ πέριξ ρυακίου,
δὲν ἥδον ἄσμα εὔθυμον μετ' ἤθους γαληνίου·
δὸν ἔπαιζον παῖς ἔτι ὢν μετὰ φαιδροῦ ὁμίλου.

—

Ποσάκις νέος ἄφροντις στὸ πέλαγος τοῦ βίου,
δὲν ἔφερε τὸ σκάφος μου ἀνάμεσον σκοπέλων.
Κ' ἐνῷ ἤμην εἰς κίνδυνον ὁ ἄθλιος ἐγέλων,
καὶ ἔβλεπον τὴν ἄβυσσον μὲ ὄμμα ἠλιθίου.

—

Πλὴν ὁ Θεὸς ἐκ τ' οὐρανοῦ τὸ πλοῖόν μου ὡδήγει,
ἡ δεξιά του τὴν ὁδὸν διήνοιγεν ἐμπρός μου,
καὶ ἔβαινον... ἀμέτοχος τῶν πικριῶν τοῦ κόσμου,
χωρὶς τὴν εὐτυχίαν μου ἡ συμφορὰ νὰ θίγῃ!....

. . . . . .

—

Παρῆλθον ἔκτοτε καιροὶ ὡς φεύγ' ἡ ἀνεμώνη.
Διῆλθον πάντα ὡς σκιά, ὡς τὴν πνοὴν ἀέρος.
Ἀπέπτ' ἡ εὐτυχία μου καὶ μετ' αὐτῆς ὁ ἔρως,
κ' εἰς τὴν λευκήν μου κεφαλὴν σωρεύονται οἱ χρόνοι!

—

Ποῦ νῦν τὸ ἄλλοτε γοργὸν καὶ θαραλέον βῆμα,
τὸ κάλλος τῆς νεότητος τ' ἀστραπηβόλον βλέμμα;
Ὁ Χρόνος, οἴμοι! μ' ἔστεψε μὲ τῆς φθορᾶς τὸ στέμμα,
καὶ εἰς τὸν τάφον προχωρῶ πικρὸν θανάτου θῦμα!

—

Ποσάκις ὅταν ἡ αὐγὴ γλυκὰ, γλυκὰ χαράζει,
ὅταν τὸ ἄσμα τῶν πτηνῶν μ' ἐγείρει τῆς στρωμνῆς μου,
δὲν ἐνθυμοῦμαι τὰς στιγμὰς τῆς ἄλλοτε ζωῆς μου,
καὶ ἡ ἀθλία μου ψυχὴ πικρῶς ἀναστενάζει!

—

Ὁ ἔρως τὴν νεότητα ὀφείλει νὰ στολίζῃ,
ὥσπερ ἡ δρόσος τὰ φυτὰ ὡς ἡ ὀσμὴ τὰ ῥόδα.
Διότι ἀδυσώπητος καὶ μὲ ταχὺν τὸν πόδα,
ὁ θάνατος μᾶς ἀπειλεῖ κι' ὡς φάσμα προσεγγίζει!

—

— Ὦ νέοι, ἡ νεότης σας ὀπίσω δὲν γυρίζει.
Ἡ σήμερον κ' ἡ αὔριον σᾶς φέρει πρὸς τὸ μνῆμα!
Βραδύνατε, ἂν δύνασθε τὸ πρὸς τὸν τάφον βῆμα!....
Ὁ κάλυψ τῆς νεότητος ὀλίγον τι ἀνθίζει!

—

Ὦ πρέπει ν' ἀγαπήσετε ἐν ὅσῳ εἶσθε νέοι,
τὰ βάσανα τοῦ ἔρωτος πᾶς τις νὰ δοκιμάσῃ,

πρὶν ἡ αὐγὴ τοῦ γήρατος προώρως τὸν σκεπάσῃ.
Πρὶν φύγωσιν οἱ χρόνοι σας οἱ εὐτυχεῖς δρομαῖοι!

—

Πλὴν ἂν ὁ χρόνος ἄρχηται τὴν κόμην νὰ λευκαίνῃ,
ὁπόταν ἡ νεανικὴ παρέλθῃ ἡλικία·
ὤ, τότε τῆς νεότητος ἀπέρχετ' ἡ μαγεία,
καὶ μόνη ἡ ἐνθύμησις ἐκ τούτων ὅλων μένει!...

ΝΙΚΟΛΑΗΣ Κ. ΜΑΚΡΙΔΗΣ.

—=—

Η ΣΚΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΦΙΛΗΣ.

Εἰς τὰ ἐρέβη τῆς νυκτὸς μία σκιὰ προβαίνει,
προβαίνει σιγηλῶς·
ἵσταται, τρέμει, προχωρεῖ, καὶ ὥς τις σβεννυμένη
φλὸξ τρέμει διαρκῶς.

Καὶ ὡς σφοδρός τις ἄνεμος πέων τὴν φλόγα σβύνει,
καὶ καθὼς ὅταν πρὶν σβεσθῇ εἰς πᾶσαν πνοὴν κλίνει,

οὕτω καὶ αὕτη ἡ σκιὰ κλίνει εἰς κάθε πνεῦμα,
οὕτω νομίζει τις εὐθὺς εἴς τι ἀέρος ρεῦμα

ὅτι ἀνάρπαστος ἐκ τῆς σκιᾶς ταύτης θὰ γίνῃ
ψυχὴ, ζωὴ καὶ κίνησις, κι' ἀκίνητος θὰ μείνῃ.

—

Πλὴν τίς; ὤ, τίς αὐτ' ἡ σκιὰ καὶ πόθεν ποῦ ὑπάγει,
τὸ βῆμά της ποῦ φέρει
ὤ! ἐκ τοῦ κόλπου της, ἰδοὺ, ξιφίδιον ἐξάγει,
λόγους τινὰς ἐκφέρει.

Κ' αἴφνης κατόπιν ἐμμανὴς ἐντὸς κοιμητηρίου
τὸ σιγηλόν της βῆμά της εὐθύνει, κ' ἐπὶ κρύου

μαρμάρου ἐπικάθηται, ὅπερ φίλον καλύπτει...
ἡ ἐβενώδης κόμη της ἐπὶ τῶν ὤμων πίπτει.

Ἡ ἄκρα τῶν βοστρύχων της τὰ δάκρυα ἐκμάσσει
καὶ πλήρης ἡ καρδία της πληγῶν πολλῶν αἱμάσσει.

—

Δακρύων χύνει ποταμοὺς καὶ ὀλοφυρομένη
τὸ μάρμαρον κυλίει
Καὶ τώρα ἰδοὺ σκοτεινὸς ἐνώπιόν της χαίνει
τάφος ὅστις ἐγκλείει.

Πᾶν ὅ,τι εἶχε ποθεινὸν πᾶν ὅ,τι εἶχε φίλον,
γονυπετεῖ προσεύχεται καὶ βλέμμα ἐρωτύλον
ἅμα καὶ ἀπελπιστικὸν ἐντὸς τοῦ τάφου ρίπτει,
γυμνόνει τὸ ξιφίδιον, κατόπιν ἐντὸς κύπτει,
ἐκφέρει ὅρκον τρομερὸν, ὅρκον μυστηριώδη,
ὅστις ἐκφεύγει ὡς τις φλὸξ ἀπὸ χείλη πυρώδη.

—

Ἐγείρεται, ἀπόφασιν ὁριστικὴν λαμβάνει
τὸ στῆθός της ἀνοίγει
καὶ φέρει τὸ ξιφίδιον ὅπ' ἡ καρδία φθάνει
βαθέως τὸ ἐμπήγει...

Πληγὴν δὲ οὕτω χαίνουσαν χαράττει καὶ βαθεῖαν
θέτει τὴν χεῖρα της ἐντὸς ἁρπάζει τὴν καρδίαν,
ἀσπαίρουσαν, αἱμόσταγῆ, στάζουσαν αἷμ' ἀχνίζον,
αἷμα παμμέλαν, φλογερὸν, ἐκ τῆς θέρμης ἀφρίζον,
κ' εὐθὺς τὴν ρίπτει μὲ ὁρμὴν ἐντὸς τοῦ τάφου... φρίκη...
μετὰ λυγμῶν δὲ ἐκφωνεῖ «Ἰδοὺ εἰς σὲ ἀνήκει».

—

Πράξασα τοῦτο ἡ σκιὰ ἀρχίζει νὰ κλονῆται
κλίνει ἐκ τῶν πλαγίων
πίπτει χαμαὶ.. κ' ἰδοὺ αὐτὴ ἐκτάδην νεκρὰ κεῖται.

. . . . . .

Πνέει ὁ ἄνεμος σφοδρὸς, ψυχρὸς καὶ λυσσαλέος,
κατὰ στιβάδας ἡ χιὼν πίπτει κάτω ταχέως.
Καλύπτει νεκρὰν ἄγγελον, ἄγγελον οὐρανίαν,
ἥτις νεκρὰ κεῖται ἐκεῖ δι' ἔρωτα, φιλίαν,
καὶ πίστιν, ἅπερ ὁρκισθῆ εἶχεν εἰς φίλτατόν της
καὶ ἐπροτίμ' ἄνευ αὐτοῦ μᾶλλον τὸν θάνατόν της.

ΗΒΗ.

Δὲν εἶν' ὁ βίος Μάϊος αἰώνια δὲν εἶναι.
μαραίνονται αἱ ἀνθηραὶ τοῦ ἔρωτος μυρσίναι,
καὶ φεύγει ἡ νεότης μας ὡς ἀστραπὴ ταχεῖα,
ὡς ὥρα σταθερότητος εἰς στήθη γυναικεῖα.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

Ἔλαμπε νὺξ γαλήνιος τῆς πρώτης τοῦ Μαΐου,
ἡ Φοίβη μελαγχολικὴ ὑπεμειδία μόλις,
ἡ ἁπαλὴ ἁπλόνεται λευκὰς τοῦ Γαλαξίου
κ' εἰς φῶτα ἐμβυθίζεται τῶν Καλαμῶν ἡ πόλις...

Ὁ ὑποτρέμων Ἕσπερος εἰσέτι ἐμειδία
ὅτε μακρὰν τῆς πόλεως δύο σκιαὶ προβαίνουν·

ἠτονισμένον βάδισμα καὶ κίνησις βραδεῖα...
ὡς νύκτια πλὴν φάσματα εἰς βῆμα πᾶν ἀσθμαίνουν.

— Καὶ εἶναι πλέον βέβαιον, Μόσχο, λοιπὸν μ' ἀφίνεις;
κ' ἐγὼ τρυγὼν παντέρημος θέλω στενάζει μόνη...
θὰ κλαίω εἰς τὰ θέλγητρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
καθ' ἣν συναγαπήθημεν; Δν εἶναι δύο χρόνοι!

— Μὴ οὕτω, Λάμπρω, ὁμιλεῖς!... ὦ ἆρά γε γνωρίζεις
ποίαν δεινὴν διήγειρες ἐντός μου τρικυμίαν;...
Γνωρίζεις πῶς σ' ἠγάπησα! πρὸς τί μὲ βασανίζεις
σκληρότερον; ὤ! ἄφες με νὰ σ' εἴπω στιγμὴν μίαν.

Ὑγίαινε!... Ἂν ὁ φωστὴρ τῶν ἄστρων λησμονῆται,
ἐὰν ἡ ροδομέθυσος τῶν κρίνων εὐωδία
πετᾷ, πάλιν ὁ μόσχος σου ἐσὲ θὰ ἐνθυμῆται
ἀχώριστος ἡ ὄψις σου θὰ ἦναι συνοδία...

Εἶπε, καὶ ἀνεπήδησε ταχὺς ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ εἰς λυγμὸς ἀντήχησεν, ἓν βλέμμα ἀντηλλάγη,
ἔτ' ἡ ἠχὼ ἠκούετο τοῦ τελευταίου κτύπου·
τὸν Μόσχον ἐπερίμενον τ' ἀτέρμονα πελάγη!

Ἡ Λάμπρω... ἓν μειδίαμα ἐπὶ τὰ χείλη γράφει
καὶ τὴν ἁβράν της κεφαλὴν ἐκίνησεν ἠρέμα.
Ὤ! καὶ εἰς τὸ μειδίαμα, πόσοι ὑπάρχουν τάφοι,
τῆς γυναικὸς τὸ εὔχαρι αὐτὸ καὶ μόνον στέμμα!

Ὁ ἐραστὴς διήνυσε τὸν δρόμον του αἰσίως
καὶ ἦλθεν ὅπου ἴδιον καθῆκον τὸν ἐκάλει,
πλὴν πάντοτε ἀχώριστος παρήρχετο ὁ βίος
ἀπὸ τῆς Λάμπρως, ἀκαλλὴς χωρὶς αὐτῆς τὰ κάλλη.

Καὶ ὅταν ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον του, εὐθέως
σπεύδει ὅπου ἀνέμενε τῆς Λάμπρως ἡ ἀγκάλη.
Ἦτο χειμών. Πλὴν ἀψηφεῖ τὴν λύσσαν τοῦ βορέως,
καὶ τῶν στοιχείων ἡ φρικτὴ δὲν τὸν φοβίζει πάλη.

Ὁ δυστυχὴς ἐλάτρευε.. Καὶ λάτρευμα ὁπόσον!...
πολὺ θὰ ἦτο ἀσθενής· τὸν κάλυκα μαραίνει
τὸ ἰσχυρὸν τοῦ Φοίβου φῶς. Τέρψις ἡ λύπη νόσον,
κ' ἡ νόσος μὲ τὸν ἄνθρωπον τὸν τάφον καταβαίνει.

Παλμοὶ χαρᾶς ἀκράτητοι τὰ στήθη του καλύπτουν,
καὶ ὑπερήφανος κεντᾷ τὸν ἵππον αὐτοῦ, Δράμε!
—ὅταν τοῦ ρόδου ἀνοιχθοῦν πολὺ τὰ φύλλα, πίπτουν,—
ἔφθασες πλέον φαίνονται ἐμπρός σου αἱ Καλάμαι.

Πλὴν ὅταν καὶ τοῦ χωρισμοῦ ἀπήντησε τὸν δρόμον
κ' εἶδε τοὺς τόπους, ἔκλαυσε, πολλὰ ἐνεθυμήθη
ἠσθάνθη προαισθητικὴν φρικίασιν καὶ τρόμον
κ' ἐξαίφνης τὸν ἐσκίασε τῆς πρὶν χαρᾶς ἡ λήθη.

Σιωπηλὸς παρίππευσεν· εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν
καὶ πρώτη τὸν ἀπήντησε τῆς Λάμπρως ἡ οἰκία.
Ταχὺς διὰ τοῦ βλέμματος τὴν διατρέχει ὅλην.
Οὐδεὶς εἰς τὰ παράθυρα· τὰ πάντα ἐρημία!

Πληροῦται ἡ καρδία του· τὸ αἷμά του κοχλάζει,
παρὰ μικρὸν ἐπνίγετο. Ἠρώτησε παιδίον
ποῦ ἔφυγεν ἡ Λάμπρω του; — Αὐτὴ διασκεδάζει
τῷ εἶπε, νυμφευθεῖσα χθὲς, 'ς τὸν ἄνδρα της πλησίον..

Δὲν ἐκινήθη· ἄναυδος ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη
—ζῶν θάνατος— κατέπεσον αἱ χεῖρές του βαρεῖαι
ὁ ἵππος ἐξεπήδησε καὶ μετ' αὐτοῦ ἐχάθη.
—Πολὺ πολὺ σημαίνουσι τοιαῦται ἀγγελίαι

. . . . . .

Δ. Α. ΒΕΝΑΚΙΔΗΣ.

1877 Ἰουνίου 7.

—=—

ΣΤΟΝΟΙ ΚΑΙ ΔΑΚΡΥΑ.

—

Τῷ προώρως τῶν τῆδε μεταστάντι
Φιλτάτῳ μοι Ἐξαδέλφῳ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι ΜΟΥΓΑΦΗι ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗι.

—

Κλαίεις, Μοῦσα, τοὺς κλαθμούς σου τί προὐξένησε, λυπεῖσαι,
στένεις, κόπτεσαι, σὲ δάκνει κατηφὴς μελαγχολία,
εἰς ἓν ἄκουσμα φρυάττεις καὶ εἰς θρήνους ἐξαντλεῖσαι,
τί σ' ἐκλάπη, φίλον, Μοῦσα, καὶ σ' ἐνέκρωσε πικρία!

Τί τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τῶν γονέων κ' ἑνὸς φίλου
συγγενεῖς λυγρῶς θρηνούντων ἐν στυγνῇ ἀπελπισίᾳ,
εἰπὲ, Μοῦσα, τίς αἰτία καὶ τὰ δάκρυα προείλου
μὴ νὰ πνίγῃ τινὰ βλέπεις τοῦ θανάτου ἡ μανία;...

Λύπη, ῥῖγος, τρόμος, φρίκη! Κωνσταντῖνε σὺ τὸ θῦμα!...
σώσατέ τον;.. θὰ τὸν πνίξῃ ὁ φονεύς του;.. κλίνει... κύπτει,
τρέμει... σπεύσατε, κλονεῖται.. ἄ! τὸν ἔρριψε στὸ μνῆμα
μή!.. τετέλεσται, εἰς τέφραν ψυχρὰν ἄψυχον τὸν κρύπτει!

Ἦτο δίκαιον, Θεέ μου! τοῦτό σου τὸ θάλλον κρῖνον
μεταφυτευθὲν 'στὸν κόσμον ἐκ τῶν κήπων Παραδείσου
πρὶν ἀκμάσῃ, πρὶν σὲ θέλξῃ εὐωδίας μύρα χῦνον
ν' ἀνεχθῇς ἵνα τὸ θάψῃς ἐντὸς μαύρης κυπαρίσσου!..

Ἦτο δίκαιον τὸ μέτρον τοῦ Θεοῦ τῆς εὐσπλαγχνίας
φειδωλῶς τοῦ Κωνσταντίνου τὰς ἡμέρας νὰ μετρήσῃ,..

μὴ βραχύτερον κατέστη τοῦ θανάτου τῆς κακίας!
ἄλλως, τούτου ἕως πότε ἡ ἰσχὺς θὰ τυραννίσῃ!..

Ἕως πότε, ὤ! ὡς πότε θύματα ἀγωνιῶντα
θ' ἀποπνέωμεν τὴν φαύλην τοῦ θανάτου δυσωδίαν!
Θεὲ, πόσον κατηράσθης τὰ ἀνθρώπινά σου ὄντα!
ἡ ἀρά σου δὲν ἐσβέσθη σ' τῶν αἰώνων τὴν πορείαν!

Δὲν σὲ θλίβει, δὲν οἰκτείρεις τὸ ὂν τοῦτο τὴν εἰκόνα
καὶ ὁμοίωσίν σου φέρον τῷ θανάτῳ νὰ δουλώσῃς!
οἱ πρωτόπλαστοι σοὶ πταίουν εἰς τὸν ἅπαντα αἰῶνα!
εἰς καρποὺς, νὰ σὲ στοιχίζῃ μυριάδας θανατώσεις!..

Σκέψεις θλιβεραὶ, οὐδόλως τὴν στερρὰν καὶ μαύρην στάσιν.
τῆς οἰκτρᾶς μας καταδίκης μεταλλάττουσαι, εἰς μάτην
ὁ θνητὸς θὰ ἐξετάζῃ τοῦ θανάτου του τὴν φάσιν
θὰ προφέρῃ βλασφημίας καὶ θὰ πίπτῃ εἰς ἀπάτην...

Κωνσταντῖνε, σὺ, τί λέγεις ὁ τὸν Πλάτσην νῦν βλέπων;..
Δὲν λαλεῖς;.. ὑπνοῖς βαθέως!... τίς σ' ἐφίμωσε τὸ στόμα;..
σ' τῶν φιλτάτων σου τὴν θλῖψιν φαίνεσαί μοι θλῖψιν δρέπων,
δὲν ἀκούεις; ἔχει ὕψος τὸ οὐράνιόν σου δῶμα!

Ἔχει ὕψος, πλὴν καὶ βάθος, δεινῶς ὅπου ἐκαλύφθη
ἡ νεότης ὑπὸ σῆψιν παγερὰν καὶ ὑπὸ πλάκα.
λάμψις κάλλους, ρώμης σθένος μὲ ἓν ράκος ἀντεμείφθη
μὲ ἓν ξύλον, μίαν πλίνθον μὲ χοὸς ὀλίγην δράκα.

Φεῦ! ἀδίκως Κωνσταντῖνε, χῶμα μέλαν σὲ θαρρύνει,
εἶχες στάδιον νὰ τρέξῃς, σφριγῶν ρέκτης νεανίας;
πλὴν ἀπέκτησαν τῶν τάφων σε παρέσυρεν ἡ δίκη.
καὶ σπαράττεις τοὺς στεφάνους τῆς στοργῆς καὶ τῆς φιλίας.

Κἂν τὴν τάλαινα μητέρα, ἂν μὴ ἄλλον, ἐλυπήθης;
λύπης φάσμα τὴν ψυχήν της λαύρα ζέουσα φλεγμαίνει·
θνήσκων αἴφνης τὸν κρατῆρα τῇ ἀνέτρεψας τῆς λήθης,
τί νὰ πίῃ ἢ τὸ δάκρυ τὸ πικρὸν αὐτῆς τῇ μένει;

Μέγεθος χαρᾶς ὁπόσον χρόνου πόσου παροδεία
τραῦμα χαῖνον γαγγραινῶδες τοῦ πατρὸς θὰ ἐπουλώσῃ!
τῆς στοργῆς του ἔχει πέρας ἡ ἀπέραντος φιλία;
ποῖον νέφος τοῦ υἱοῦ του τὸν ἀστέρα θ' ἀμαυρώσῃ:..

Κωνσταντῖνε, ἂν ἀνέπτης πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Ὑψίστου
ἄγγελος αὐτοῦ θεράπων ἡ ψυχή σου πτερυγίζει
ἐν τῷ κόσμῳ, ἔμπροσθέν μου, μετ' ἀγάπης τῆς ἀπλήτου,
μοὶ προσμειδιᾷ... ἂν δάκρυ τὴν λυπῇ κ' ἀνακουφίζει!

Φίλτατέ μοι Κωνσταντῖνε, εἴκοσι Μαΐων ἄνθη
δὲν ἐκόσμησαν ἀκόμη τὸ νεάζον μέτωπόν σου,
δὲν σοὶ ἔπλεξεν ἀκόμη ἡ ζωὴ τὸν στέφανόν σου
καὶ τοῦ στήθους σου τὸ ρόδον ἐλευκάνθη, ἐμαράνθη!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ.